

CARSTEN EGØ NIELSEN

**KRIMINALITET
OG
SOCIAL FORSORG
I ODENSE 1920-39**

Odense 1979

HISTORISKE STUDIER FRA FYN Nr. 5

Udgivet af Historisk Samfund for Fyns stift

CARSTEN EGØ NIELSEN

**KRIMINALITET
OG
SOCIAL FORSORG
I ODENSE 1920-39**

Odense 1979

HISTORISKE STUDIER FRA FYN Nr. 5

Udgivet af Historisk Samfund for Fyns stift

Forord.

Undersøgelsen over forholdet mellem kriminalitet og social forsorg publiceres her i næsten samme form, i hvilken den i april 1979 blev indleveret som speciale i historie ved Odense Universitet.

Det skal allerede her kraftigt understreges, at der ikke optræder et eneste personnavn i undersøgelsen. Grundmaterialet indeholder naturligvis personnavne, men disse er overhovedet ikke anvendt ved behandlingen af materialet. Kun fødselsdatoen uden CPR-nummer er anvendt, og det har således ikke på nogen måde været muligt for nogen uvedkommende at se, hvem oplysningerne vedrørte, ligesom det er fuldstændigt umuligt at identificere enkeltpersoner i undersøgelsen.

En tak skal rettes til de institutioner, der på en eller anden måde har ydet bistand til undersøgelsens gennemførelse, samt til de personer, der har hjulpet med oplysninger og råd. Specielt takkes arkivar mag.art. Poul Thestrup for uvurderlig bistand.

Odense, november 1979

Carsten Egø Nielsen.

Indholdsfortegnelse.

	Forord.....	side 1
	Indholdsfortegnelse.....	side 2
1	Indledning med problemstilling og afgrænsninger.....	side 3
2	Forskningsoversigt.....	side 6
3	Arbejdsforløb og kildemateriale.....	side 11
4 A	Kriminalitetens omfang og udvikling.....	side 29
4 B 1	De domfældtes køn.....	side 35
4 B 2	De domfældtes alder.....	side 38
4 B 3	De domfældtes fødested.....	side 42
4 B 4	De domfældtes bopæl.....	side 43
4 B 5	De domfældtes erhverv.....	side 48
4 B 6	Forholdet mellem første gangs dømte og recidivister.....	side 52
4 B 7	Kriminalitetens art og straffen herfor.....	side 57
4 C	Forholdet mellem de domfældte og den offentlige forsorg.....	side 75
5	Afslutning.....	side 89
6	Kilde- og litteraturfortegnelse.....	side 91

1. Indledning med problemstilling og afgrænsninger.

Denne undersøgelse har som hovedformål dels at konstatere omfanget af kriminaliteten i Odense i perioden 1920-1939, dels at konstatere en del forhold om de registrerede lovovertrædere, herunder specielt forholdet til offentlig forsorg.

Her skal med det samme fastslåes, at undersøgelsen først og fremmest er en historisk undersøgelse af ovennævnte emne og ikke en kriminologisk undersøgelse. Hovedvægten er således lagt på den statistiske udnyttelse af materialet med de fordele og ulemper dette medfører. Fordelene vejer dog tungest i en undersøgelse af et massefænomen som kriminalitet, idet individuelle tilfældigheder reduceres - dette er så samtidig den største indvending mod denne metode. (1). Undersøgelsen vil ikke komme ind på videregående kriminologiske drøftelser af resultaterne, fx stillingtagen til fængsel som sanktionsform, men vil udelukkende søge ud fra kildematerialet at belyse de forskellige forhold og sammenhænge samt søge at give forklaringer på disse ting i det omfang, det lader sig gøre.

Problemstillingen kan altså, med de nedenfor nævnte definitioner, formuleres som: Kriminaliteten og dens sammenhæng med offentlig forsorg i Odense 1920-1939.

Ved "kriminalitet" vil jeg forstå overtrædelse, der straffes med højere straf end bøde, af den i perioden til enhver tid gældende borgerlige straffelov. Med borgerlig straffelov menes selve loven samt diverse senere tillæg indenfor perioden. (2). I den her valgte periode er to straffelove gældende på hver sit tidspunkt. Indtil 31. december 1932 drejer det sig om almindelig borgerlig straffelov af 10. februar 1866 og fra 1. januar 1933 om almindelig borgerlig straffelov af 15. april 1930. (3). End-

- (1) Om kvantitativ metode, se Ottar Dahl p. 117 f. og Sociale studier p. 23.
- (2) Denne definition er den normalt anvendte i kriminalstatistikken og i kriminologiske undersøgelser, se fx Christiansen & Hurwitz p. 22 og Høgh, Kaarsen & Wolf p. 114.
- (3) Straffelovene findes trykt henholdsvis i Departementstidende 1866 p. 225-256 og p. 273-304 samt i Lovtidende A 1930 p. 697-753. Det er ikke rimeligt her at opremse diverse senere tillæg. Disse kan konstateres via Lovtidendes sagregister under "Forbrydelser, straf". De fleste ændringer i perioden er ubetydelige i denne undersøgelses sammenhæng.

videre er der for perioden op til 1. januar 1933 registreret overtrædelser af lov af 3. marts 1860 om løsgænger og betleri. Dette skyldes, at disse forseelser indgik i den nye straffelov af 1930 og for at opnå en rimelig sammenligning af disse forseelser før og efter 1. januar 1933, har denne registrering været nødvendig. (4). Yderligere skal det forhold omtales, at der ved kriminalitet nødvendigvis kun kan forstås domfældte lovovertrædere. Dette betyder, at hele undersøgelsen er baseret på antal domfældelser, ikke på antal domfældte personer. Antallet af domfældte vil også stort set afspejle den opdagede kriminalitet i jurisdiktionen, idet domfældelsen som regel foregik i den retskreds, hvor forbrydelsen var begået. (5). En registrering af den totale kriminalitet i Odense i perioden er umulig. Årsagen til dette er, at ikke alle kriminelle handlinger bliver opklaret, samt at ikke alt anmeldt og opklaret kriminalitet behøver medføre domfældelse. (6). Sluttelig skal bemærkes, at undersøgelsen kun vil omfatte domfældelser pådømt i 1. instans af Odense byret og altså ikke lands- og/eller højesteretsdomme.

Følgende forhold vedrørende kriminaliteten og de domfældte vil blive undersøgt:

- A) Kriminalitetens omfang og udvikling.
- B) De domfældtes:
 - 1) køn
 - 2) alder
 - 3) fødested
 - 4) bopæl
 - 5) erhverv
 - 6) første gangs dømt eller recidivister
 - 7) kriminalitetens art og straffen herfor
- C) De domfældtes forhold til offentlig forsorg.

Med "sammenhæng med offentlig forsorg" vil jeg søge at konsatere omfanget af sammenfaldet mellem de domfældte og de

(4) Loven er aftrykt i Departementstidende 1860 p. 331-33. I de officielle kriminalstatistikker op til 1933 er denne lov ikke medtaget. Imidlertid er der foretaget selvstændige opgørelser over overtrædelser af denne lov, se fx statistikken fra 1926-32 i St.T. 5.rk. B nr. 9, p. 82-83.

(5) Hurwitz: Strafferetsplejen p. 170 f.

(6) Om skjult kriminalitet, se fx Sociale studier p. 27 f. samt Christiansen & Hurwitz p. 25.

sociale klienter, og i de tilfælde, hvor der er sammenfald, at konstatere hvor stor en ydelse klienterne har modtaget, dels selve året, hvor domfældelsen har fundet sted, dels året før og efter. Det vil blive undersøgt hvilke af de dømte, der havde fået, eller senere fik sociale ydelser, men ikke hvilke af de sociale klienter som helhed, der blev dømt. Registreringen sker i et forsøg på at klarlægge i hvor stort omfang, de dømte er forsorgsklienter før de begår forbrydelser, eller om de bliver det efter domfældelsen - og i disse tilfælde, hvor lang tid efter. Derfor er det første år den domfældte eventuelt optræder i de sociale arkiver tillige blevet registreret.

Ved "Odense" menes i denne sammenhæng det område, der var omfattet af politikreds nr. 27 og retskreds nr. 38. Kommunemæssigt dækker området Odense købstad samt Odense Sankt Hans Sogns Landdistrikt. (7). Sidstnævnte kommune indgik pr. 1. april 1932 også kommunemæssigt i Odense købstad. (8). Pr. 1. april 1936 blev området udvidet til også at omfatte Odense Vor Frue Landsogns Distrikt. Denne kommune indgik på den nævnte dato ligeledes i Odense købstad og kom i verdslig henseende samtidig under de nævnte politi- og retskredse. (9).

Kronologisk er undersøgelsen afgrænset til 1920-1939. Grunden til at denne periode er valgt, er i et forsøg på at følge udviklingen op til og efter den økonomiske krise med den store arbejdsløshed i begyndelsen af 1930'erne. (10). 1920 er valgt som begyndelsesår, fordi dette er det første hele år efter retsreformens ikrafttrædelse 1. oktober 1919. (11). Perioden før og efter denne lovs ikrafttræden er vanskelig sammenlignelige, især på grund af det indførte opportunitetsprincip. (12). Be-

(7) Inddelingen i politi- og retskredse skete pr. 1. oktober 1919. Se inddelingen i Lovtidende A 1916 p. 666 og 669.

(8) Bekendtgørelse nr. 56 af 17/3 1932. Lovtidende A 1932 p. 136.

(9) Bekendtgørelse nr. 72 af 28/3 1936. Lovtidende A 1936 p. 192.

(10) En oversigt over periodens økonomiske udvikling kan fåes hos Svend Aage Hansen p. 22-89. Arbejdsløshedsprocenten fremgår af figuren p. 85.

(11) Hurwitz: Strafferetsplejen p. 15.

(12) Om dette princip, se udførligt hos Hurwitz: Strafferetsplejen p. 310 ff. Høgh & Wolf skriver p. 67 kort: ".det i dansk retspleje gældende, meget vide opportunitetsprincip, der giver anklagemyndigheden bemyndigelse til at slutte eller undlade tiltale mod en sigtet person efter et ret frit skøn".

grundelsen for at slutte med 1939 er, at dette er det sidste hele år inden Tysklands besættelse af Danmark. Denne besættelse skabte mulighed for store ændringer i kriminalitetsmønsteret fx i form af overtrædelse af mørkelægning, rationeringer, sort-børshandel, valutalove o.lign. (13).

Efter således at have gjort rede for problemstillingen og dens afgrænsninger, vil jeg behandle den tidligere forskning på området samt forskningens aktuelle stade.

2. Forskningsoversigt.

Litteratursøgningen har været koncentreret om dansk litteratur, idet herværende undersøgelse ikke vedrører andet end danske forhold. Den væsentligste begrundelse er imidlertid, at forskellige landes kriminologiske undersøgelser er mere eller mindre usammenlignelige. Dette hænger sammen med forskellig samfundsstruktur, lovgivning, lovanvendelse og ikke mindst i registreringspraksis indenfor de forskellige landes kriminalstatistik. Endelig må det tilføjes, at herværende undersøgelse ikke er af kriminologisk-teoretisk art. Om dette emne er der skrevet en stor mængde udenlandsk litteratur, især amerikansk. (14). Kun en enkelt norsk undersøgelse, der efter titlen at dømme kunne have interesse for denne undersøgelse, er inddraget.

Den systematiske litteratursøgning (15) gav til resultat,

- (13) Om kriges indflydelse på kriminalitet, se Christiansen & Hurwitz p. 289-308, specielt p. 303 f.
- (14) Vedrørende problemet med forskellene i de enkelte landes kriminalstatistikker, se fx Møglestue p. 14, Kjærgaard p. 16, note 4, samt Christiansen & Hurwitz p. 308 ff.
- (15) Den systematiske søgning efter dansk litteratur er foretaget i Dansk Bogfortegnelse 1901-november 1978, hæfte 11. (Kbh. 1901-1978). Søgningen er startet i 1901, idet det i forskningsoversigterne hos Kjærgaard p. 20 og Kallestrup p. 30 er godtgjort, at der ikke tidligere end dette tidspunkt er skrevet noget af interesse for denne undersøgelse. I perioden 1901-1914 er søgt under "III Lovkyndighed" og "XVI Historie og Topografi", specielt under "Dansk Specialhistorie". Fra 1915 og fremefter anvender bogfortegnelsen folkebibliotekernes decimalsystem, hvor der er søgt dels under 34.3 "Strafferet, Kriminologi, Fængselsvæsen", dels under 38.9

at der ikke eksisterer særlig mange danske undersøgelser med en lignende problemstilling som herværende. Der er altså ikke tidligere foretaget en undersøgelse identisk med den herværende, hverken i problemformulering eller i topografisk og/eller kronologisk afgrænsning.

De resultatet litteratursøgningen gav, kan deles i to grupper, nemlig:

1) Generelle kriminologiske værker.

Her skal kort omtales de vigtigste af de værker, der i undersøgelsen er anvendt som nødvendig baggrundsforståelse samt i forbindelse med definitioner og forståelse af begreber. Samtlig anvendt litteratur, herunder håndbøger, opslagsværker og lignende, vil iøvrigt være at finde i litteraturlisten.

Vigtig - og grundlæggende indenfor den kriminologiske forskning, er Karl O. Christiansen & Stephan Hurwitzs: "Kriminologi" i to bind. (16). Med stor grundighed gives her en indføring, dels i selve kriminologien som videnskab, dels en oversigt i grene af den kriminologiske forskning, fx kriminalitetens biologiske baggrund, psykiske abnormiteters betydning, samt de to grene af størst betydning for denne undersøgelse, nemlig kriminalitetens almene sociologiske baggrund og kriminalitetens socialpsykologiske baggrund. Disse afsnit afspejler - på grundlag af såvel danske som udenlandske enkeltundersøgelser - forskningens stadi indtil ca. 1970.

Hans Chr. Kjærgaards: "Kriminalitetens Aarsager" (17) fra

-
- ("Forbryderforsorg" samt under 96 "Danmarks historie". Endvidere er søgt i Dansk Tidsskriftindex fra dets start i 1915 til november 1978. (Kbh. 1916-1978). Her anvendes samme decimalsystem som i bogfortegnelsen fra 1915 og fremefter, og de allerede nævnte grupper er ligeledes undersøgte her. I de forskellige danske historiske bibliografier: Erichsen & Krarup: Dansk historisk Bibliografi indtil Udgangen af 1912 (Kbh. 1917-27), H. Bruun: Dansk historisk Bibliografi 1913-42 og 1943-47 (Kbh. 1966-68 og 1956), Dansk historisk årsbibliografi 1967, 1968 og 1969 (Kbh. 1972, 1973, 1974) er søgt under "Strafferet". Endelig er søgt i "Historiske specialer - en bibliografi" (red. N.H. Frandsen, Kbh. 1978) og i V. Hedemann & A. Tiedje: Litteratur om Odense, Odense 1945.
- (16) Karl O. Christiansen & Stephan Hurwitz: Kriminologi. Bd. 1 og 2. Kbh. 1968 og 1971.
- (17) Hans Chr. Kjærgaard: Forbrydelsens Aarsager. Kbh. 1940.

1940 afspejler forskningens stade netop på det tidspunkt hvor min undersøgelse slutter, og kan således siges at være mere "samtidig". Bogen bygger dog ikke på materiale udover det almindeligt tilgængelige statistiske materiale, men medtager en del rimelige årsagsforklaringer.

Værdifulde oplysninger er desuden hentet fra "Den danske kriminalret", almindelig og speciel del, samt "Den danske strafferetspleje", alle tre af Stephan Hurwitz. (18). Disse bøgers hovedanvendelse er som lærebøger for jurastuderende.

2) Undersøgelser, der tangerer denne undersøgelse.

Her skal kun omtales undersøgelser, der i emne tangerer større dele af herværende undersøgelse, mens undersøgelser, der kun berører et enkelt emne, har jeg fundet det mere rimeligt at omtale under behandlingen af det pågældende emne.

Som nævnt findes der ingen undersøgelser, der er fuldstændig analog med denne. Jens Haugaard Jensen har i bogen "Sociale studier i Århus 1870-1906" behandlet kriminaliteten i Århus i slutningen af det 19. århundrede. (19). Haugaard Jensens kildemateriale er hovedsagligt politiets strafferegistre, der giver oplysninger om alle domfældte for overtrædelse af straffeloven i Århus købstads jurisdiktion. Herværende og Haugaard Jensens undersøgelses problemstilling kan altså siges til dels at være identiske. Dog må "til dels" understreges kraftigt. For det første er der tale om en kronologisk og geografisk forskel, og for det andet har Haugaard Jensen ikke inddraget sammenhængen mellem kriminalitet og social forsorg i sin undersøgelse. I samme værk, hvor Haugaard Jensens undersøgelse er offentliggjort, findes desuden en undersøgelse af Lilla Voss om fattigdom og forsorg i Århus i 1880'erne, men der gøres ingen forsøg på at sammenstille de to undersøgelser.

I Socialforskningsinstituttets undersøgelse "Langvarigt for-

- (18) Stephan Hurwitz: Den danske kriminalret. Almindelig del. Kbh. 1971. Stephan Hurwitz: Den danske kriminalret. Speciel del. Kbh. 1965. Stephan Hurwitz: Den danske strafferetspleje. Kbh. 1949.
- (19) J.H.Jensen, E.Hansen & L.Voss: Sociale studier i Århus 1870-1906. Århus 1975.

sorgsunderstøttede" (20) findes som et bilag P.H. Kühl: "Socialpsykologisk undersøgelse af kriminalitet og offentlig forsorg". Hovedundersøgelsens formål er at give en analyse af de individuelle årsager til, at forsorgsklienterne er kommet i trang. Undersøgelsen er foretaget via spørgeskemaer udfyldt af socialvæsenet, interwiev med klienterne og for bilagets vedkommende med supplerende oplysninger fra politiets kriminalregistratur. Materialet omfatter 1035 klienter, nemlig 432 mænd og 603 kvinder. (21). På grund af hovedundersøgelsens formål er klienterne udvalgt efter helt andre kriterier, end hvis der alene havde været tale om en kriminologisk undersøgelse, jvf. fx fordelingen mellem kønnene, der er helt utypisk for kriminologiske undersøgelser, hvor det kvindelige materiale oftest er for spinkelt til at drage konklusioner af. (22). Der er - som titlen antyder - netop tale om et grundmateriale af langvarigt forsorgsunderstøttede, i gennemsnit har understøttelsesperioden været mindst 10 år for mænd og mindst 9 år for kvinder. Det kan således med rette siges, at socialforskningsinstituttets undersøgelse først og fremmest er en social undersøgelse, hvor man så på socialmaterialet har lavet et bilag med det formål at "konstatere den straffede undergruppes størrelse og kriminelle egenart samt den tidsmæssige forekomst af lovovertrædelser i relation til kommunehjælpen" (23). Undersøgelsen viser, at 38 % af de 432 mandlige klienter har modtaget en fængselsstraf inden 31. marts 1945, hvor undersøgelsen blev påbegyndt. For kvinderne er det samme tal 3 %. En anden konklusion er, at 17 % af de mandlige klienter begik kriminalitet samtidig med, at de modtog hjælp. Af dette drages den konklusion, at en økonomisk nødsituation er en krimogen faktor af betydning, mens det omvendte: At kriminalitet i større omfang forårsager en forsorgssituation ikke skulle være tilfældet.

Konkluderende om denne undersøgelse kan siges, at den rummer interessante konklusioner, men at den ikke direkte kan sammenlig-

(20) Langvarigt forsorgsunderstøttede. Undersøgelser af langvarigt kommunehjælps- og fattighjælpsunderstøttede foretaget under ledelse af H. Friis og E. Warburg. En redegørelse ved B. Andersen, N. Halck og P.H. Kühl. Kbh. 1960.

(21) Friis & Warburg p. 286-89.

(22) Om den normale kønsfordeling, se Christiansen & Hurwitz p. 421 ff.

(23) Friis & Warburg p. 289.

nes med min undersøgelse. En del af undersøgelsens oplysninger er således fremkommet ved interviu med klienterne, hvilket åbner mulighed for at klarlægge ting, der ikke afspejler sig i mit kildemateriale, fx forholdene i barndomshjemmet, skolen, til foreldrene o.s.v. Undersøgelsen har også en meget stor fordel i forhold til herværende, nemlig at have de ustraffede sociale klienter, der for mændenes vedkommende var 62 %, som kontrolgruppe. Dette betyder noget i forbindelse med fx sammenligning af antal faglærte kontra ufaglærte, hvor det så umiddelbart er muligt at konstatere om den ene gruppe optræder hyppigere blandt ustraffede end blandt straffede.

Sluttelig skal omtales den eneste inddragne udenlandske undersøgelse, der ud fra titlen kunne antages at have interesse, nemlig Idar Møglestues: "Kriminalitet og sosial bakgrunn". (24). Undersøgelsen bygger på lægejournaler udarbejdet af overlæge Johan Scharffenberg, der i perioden 1920-39 var læge ved det norske Botsfængsel. Lægejournalerne, der er nedskrevet i forbindelse med mundtlige samtaler med personerne, er suppleret med oplysninger fra det norske politis rigsregistratur. Undersøgelsen omfatter 4327 fanger indsat i perioden 1920-39, og formålet har været at konstatere "...sammenhængen mellem fangernes kriminelle aktivitet og deres sociale bakgrunn" (25). Ved social baggrund forstås her opveksts-, uddannelses-, arbejds- og ædrulighedsforhold. Konklusionen er, at der "for storparten av de registrerte faktorer konstatert klare statistiske sammenhenger mellom høy forbrytelsesintensitet og forekomst av slike bakgrunnsforhold som vanligvis regnes som mindreverdige. Denne sammenheng er påvist både for oppvekst-, utdannings-, arbeids-, edruehets- og bostedsforhold". (26).

Konkluderende om de tre omtalte undersøgelser set i relation til herværende må siges, at alle undersøgelserne fremstår som enkeltundersøgelser uden indbyrdes sammenhæng. Hver for sig rummer de tre omtalte undersøgelser interessante konklusioner, men på grund af den store forskellighed i det anvendte kildemateriale, forskellig indsamling og bearbejdelse af data samt forskelligt mål med undersøgelserne, kan der kun med opmærksomheden henledt på disse forhold, drages sammenligninger mellem de tre omtalte

(24) Idar Møglestue: Kriminalitet og sosial bakgrunn. Samfunnsøkonomiske studier nr. 11. Oslo 1962.

(25) Møglestue p. 5-6.

(26) Møglestue p. 157.

og hervedende undersøgelse.

Efter denne konstatering af forskningens stadi på området, vil jeg herefter gøre rede for arbejdsforløbet samt kildematerialet til denne undersøgelse.

3. Arbejdsforløb og kildemateriale.

Arbejdet med at nå undersøgelsens formål: At få konstateret kriminalitetens omfang og udvikling samt de på side 4 nævnte ønskede oplysninger om lovovertræderne, blev påbegyndt i de officielle udgivne kriminalstatistikker for perioden, samt i indberetningerne fra politi- og retskredsene til Det statistiske Departement. Af flere årsager er dette materiale uanvendeligt til mit formål. De officielle kriminalstatistikker anvender fx ikke landets juridiske inddeling i tabellerne, men opererer med inddelingen: København og Frederiksberg, provinsbyerne (i nogle tabeller delt efter indbyggerantal) samt landkommuner. Det er således umuligt i disse statistikker at få oplysninger vedrørende bestemte rets- og politikredse. (27).

Politi- og retskredsenes indberetninger til Det statistiske Departement indeholder for retternes vedkommende summariske oversigter over afgjorte retssager, forberedte retssager, fallitboer m.v., og for politikredsenes vedkommende summariske oversigter over antal anmeldte forbrydelser, antal anholdelser o.lign. Oversigterne er godt nok delt ud på de enkelte rets-/politikredse, men indeholder ingen oplysninger til mit formål. Pakken indeholder desuden summariske oversigter om kriminalstatistikken, men da disse oversigter er identiske med de officielle trykte statistikker, kan disse heller ikke anvendes. (28).

Efter således at have konstateret, at hverken de officielle kriminalstatistikker eller det centralt bevarede arkivalske mate-

(27) De officielle kriminalstatistikker er trykt i:

1916-25: St. Tabelværk 5.rk. B, nr. 8.

1926-32: St. Tabelværk 5.rk. B, nr. 9.

1933-37: St. Meddelelser 4,111,3.

1938-39: St. Meddelelser 4,113,2.

(28) RA: Det statistiske Departements arkiv. Summarisk oversigt over antal forretninger i retskredsene 1921-60, 1 pk. Tilladelse til at anvende materialet er venligst meddelt mig af Danmarks statistik i brev af 29. november 1978.

riale var anvendeligt for mit formål, påbegyndtes undersøgelsen - inspireret af Haugaard Jensen - i Odense købstads politimesters arkivs strafferegistre. (29).

Strafferegisteret fra denne periode består dels af et alfabetisk navnekartotek, dels af nogle bind kaldet "Omskrevne strafferegistre". Kartoteket indeholder kun oplysninger om personernes navn, fødselsdato, fødested (altid Odense) samt henvisning til nogle registre kaldet A, B, C og D. De lige nævnte omskrevne strafferegistre kaldes netop A, B, C og D, hvilket blot angiver en kronologisk orden, således dækker A perioden 1897-1921, B 1921-32, C 1933-39 og D 1939-45. Disse omskrevne strafferegistre indeholder væsentlig flere oplysninger end kortene i kartoteket, nemlig udover kortenes oplysninger tillige: Stilling, forbrydelsesart udtrykt ved paragraf i straffeloven, den idømte straf, domsdato, evt. over- og højesterets domsdato og domsudfald, henvisninger til andre steder i registeret hvor den pågældende evt. findes, samt anmærkninger.

Det falder straks i øjnene, at samtlige optagne personer er født i Odense. Forklaringen er, at strafferegisteret kun er register for personer født i Odense købstads jurisdiktion. I Haugaard Jensens undersøgelse kunne politiets strafferegistre anvendes som kilde til oplysninger om kriminaliteten i Århus købstads jurisdiktion, men i herværende undersøgelse oplyser strafferegisteret altså kun om kriminaliteten blandt personer født i Odense købstads jurisdiktion. Dette hænger sammen med den omlægning, der skete af politiets strafferegistre pr. 1. januar 1897. På initiativ af Det statistiske Departement blev det herefter således, at forbrydelser blev registreret i den pågældendes fødejurisdiktion, uanset hvor i landet den pågældende blev dømt. Tidligere - og altså for Haugaard Jensens periode - var det domstedet, der registrerede forbrydelsen. Det vil sige, at Odense købstads politimesters strafferegistre er uanvendelige som kilde til mit formål, idet jeg her nok finder oplysninger om folk, der er født og dømt i Odense, mens folk født andre steder, men stadig dømt i Odense, er registreret i deres respektive fødejurisdiktion. Strafferegisteret kan altså i mit til-

(29) LAO: Odense købstads politimesters arkiv. Strafferegister.

Kartotek med 10 skuffer samt omskrevne strafferegistre 1897-1945, 4 bd. - Tilladelse til at anvende dette arkiv er venligst meddelt mig af landsarkivar dr.phil. Anne Riising, Landsarkivet for Fyn.

fælde kun anvendes til at give kontroloplysninger på dømte født i Odense. (30).

Efter at det var konstateret, at strafferegistrene ikke er anvendelige, undersøgtes straffeakterne. Ved hver overtrædelse af straffeloven oprettes i den politikreds, hvor forbrydelsen er begået, en straffeakt på vedkommende person. Normalt indeholder en straffeakt en generalierrapport med oplysninger om personens fødselsdata, stilling, bopæl o.lign., sagens rapporter og bilag samt en domsudskrift. Det var derfor nærliggende at antage, at straffeakterne i Odense købstads politimesters arkiv kunne anvendes som kilde til denne undersøgelse, idet akterne skal opbevares på domstedet uanset personens fødested. (31). Indgangen til straffeakterne sker via en såkaldt aktfortegnelse med et alfabetisk navneregister. (32). I fortegnelsen er akterne opført i nummerorden startende med nummer 1 hvert år. Desuden er der oplysning om domsdato samt navn og fødselsdato. Imidlertid viste det sig, at mange numre rent fysisk manglede i selve straffeakterne. Forklaringen på de manglende numre er, at straffeakterne fungerer efter et såkaldt rentekammersystem. (33). Det vil sige, at en sag opstår i den jurisdiktion, hvor en person første gang er blevet dømt, uanset personens fødested. Bliver samme person senere dømt i en anden jurisdiktion, sendes hele straffeakten fra den første straffesag til den pågældende nye jurisdiktion. Samtlige straffeakter på en person skal altså søges i den jurisdiktion, hvor pågældende sidste gang er dømt. Forklaringen på de mange manglende numre i straffeakterne skyldes altså, at disse

-
- (30) Vedr. den nævnte omlægning, se St. Tabelværk 5.rk B nr. 4, forordet samt p. 7. Omlægningen blev indført ved cirkulære nr. 48 af 11. december 1896 (Ministerialtidende A 1896 p. 241-49). Der skete flere administrative ændringer i førelsen af registre, akter m.v. i min periode, men der ændredes ikke ved det anførte princip. De væsentligste ændringer er trykt i Ministerialtidende A 1925 p. 95-103 - 1932 p. 283-93 og 1939 p. 145-57.
- (31) LAO:Odense købstads politimesters arkiv. Straffeakter 1921-39, 199 pk. Reglerne for straffeaktens førelse, placering m.v. findes aftrykt de samme steder som for strafferegisteret, se note 30.
- (32) LAO: Odense købstads politimesters arkiv. Aktfortegnelse 1913-1940, 4 bd.
- (33) Om dette system, se Ordliste udsendt af Rigsarkivets 2. afdeling 1977, p. 200.

personer senere er blevet dømt i en anden jurisdiktion eller igen i Odense købstads jurisdiktion, hvor akten så er blevet overflyttet til et nyt nummer. I aktfortegnelsen er der som regel i ekspeditionsrubrikken anført, hvor akten er sendt hen, dog ofte kun et personnavn og ikke jurisdiktionens navn. Straffeakterne kan altså i princippet anvendes til denne undersøgelse, men rent praktisk ville det være umuligt, idet der skulle skaffes akter fra alle, eller næsten alle, jurisdiktioner i landet. For at skaffe akter fra hyppige lovovertrædere måtte der foretages henvendelser i mange jurisdiktioner, før det endelig ville lykkes at få selve akterne. Det må således konstateres, at det via materiale opbevaret i Odense købstads politimesters arkiv, ikke er muligt at lave den ønskede undersøgelse over kriminaliteten i Odense.

Efter denne konstatering påbegyndtes undersøgelse af materialet i retskreds nr. 38, Odense købstads dommers arkiv. (34). Arkivet er delt i henholdsvis civil- og kriminaldommerens arkiv, hvor det for mig er kriminaldommerens arkiv, der er af interesse. I dette arkiv findes dombøgerne for den valgte periode. (35). Disse dombøger indeholder samtlige afsagte domme kronologisk efter domfældelsesdatoen, hvorfor sagsnummerne ikke er i nummerorden, da indførelsen jo netop afhænger af domfældelsestidspunktet og ikke af sagens oprettelsestidspunkt. Det viser sig, at sagsnummeret i domprotokollerne er identiske med straffeakternes numre - drejer det sig fx om sag nr. 127 i 1920, hedder straffeakten til denne sag nr. 127/1920. Det kan derefter via aktfortegnelsen konstateres om akten stadig er fysisk tilstede i Odense købstads politimesters arkiv.

Domprotokollerne indeholder kun selve domsforhandlingen med dom - ofte er kun i få linjer opført sagsnummer, navn samt den idømte dom. I sådanne tilfælde er der en henvisning til et protokolnummer og et sidetal. Dette er en henvisning til de såkaldte retsbøger. (36). I disse findes så på pågældende sted selve domsforhand-

(34) LAO: Midlertidig registratur over Odense købstads dommers arkiv. Tilladelse til at benytte dette arkiv er venligst meddelt mig af landsarkivar dr.phil. Anne Riising, Landsarkivet for Fyn.

(35) LAO: Odense kriminaldommers arkiv. Dombøger 1919-41, 9 bd.

(36) LAO: Odense kriminaldommers arkiv. Retssbøger 1919-40, 40 bd.

lingen og i det hele taget hele sagens forløb med forundersøgelse, afsagte kendelser, fortegnelser over fremlagte dokumenter o.lign.

I følge retsplejeloven skulle retsbøgerne indeholde - udover almindelige oplysninger om tid, sted, dommerens navn, sagens nummer og parter m.v. - en kort fremstilling af forhandlingerne. Det kan siges, at retsbogen skal tjene til dokumentation for alt, hvad der er foregået i retten. Samtidig skulle samtlige kendelser og domme indføres - disse skulle tillige indføres i dombøgerne. (37).

I Odense købstads jurisdiktion er det foregået på den måde, at samtlige domme er indført i dombogen - nogle som nævnt dog kun meget kort med henvisning til retsbogen. Retsbøgerne indeholder imidlertid ikke samtlige domme, idet der ofte, når man i en sag nåede til domafsigelsen, står: "Dom, se Dombogen side". Kun uhyre sjældent er det relevante sidetal tilføjet - trods noget besvær kan det dog lade sig gøre at finde dommen, idet såvel retsbogen som dombogen er ført kronologiske.

Ved hjælp af rets- og dombøgerne fra Odense købstads kriminaldommer er det altså muligt i første omgang at få konstateret omfanget og udviklingen af kriminaliteten, som den tidligere er defineret. Rets- og domprotokollerne indeholder følgende oplysninger af betydning for denne undersøgelse:

- 1) dato for domafsigelsen
- 2) den dømtes navn, fødselsdato og fødested
- 3) vedkommendes eventuelle tidligere straffe
- 4) den aktuelle overtrædelse udtrykt i paragraf
- 5) dommen.

Dette betyder, at det er muligt at få oplysninger til alle de på side 4 nævnte punkter undtagen bopæl og erhverv samt social for-sorg.

Et sidste forhold skal her omtales. Ved kun at benytte de her omtalte dom/retsbøger opnåes ikke et fuldstændigt billede af den pådømte kriminalitet i Odense, idet der via de ovennævnte dom/retsbøger kun bliver registreret straffesager afgjort i 1. instans i Odense byret. Det vil sige, at der ikke i undersøgelsen bliver taget hensyn til en eventuel ændring i dommen foretaget efter appel til lands-/højesteret, men kun til den afsagte dom i 1. instans. Ligeledes kan der heller ikke tages hensyn til sager, der

(37) Om retsbøger, se Lovtidende A 1916, p. 426-27 samt Lovtidende A 1919, p. 1062-63. Der skete i min periode ingen principielle ændringer i førelsen.

påbegyndes ved landsretten, altså får en landsretsdom som 1. instans. Det drejer sig imidlertid om et beskedent antal sager, idet en betingelse for at en sag starter i landsretten er, at loven hjemler enten livsstraf eller fængsel i 8 år eller derover - og vel at mærke uden at sådant er betinget "af erhvervs- eller vanemæssig udøvelse af forbrydelse eller af gentagelse". (38). Manddrab og fx større røverier vil således blive påbegyndt ved landsretten og er derfor ikke med i nærværende undersøgelse.

Angående pålideligheden af de oplysninger man kan få fra dom/retsboøgerne mener jeg, at der vil være grund til at tillægge dem stor værdi. Datoen for domafsigelsen er nedskrevet af rettens personale og kan næppe drages i tvivl. Vedrørende personens navn, fødselsdato og fødested kunne man stille sig mere skeptisk, hvis oplysningerne byggede på personens egne udsagn. Dette er imidlertid ikke tilfældet. I de prøver, der er foretaget i sagens akter (straffeakterne), er der næsten altid til udfyldelsen af den omtalte generalierapport indhentet kopi af dåbsattesten. (39). I de tilfælde, hvor en sådan kopi ikke findes, kan det skyldes, at vedkommende har medbragt sit eget eksemplar af denne attest. Oplysningerne om vedkommendes eventuelle tidligere straffe er indhentet fra politiets strafferegistre i den jurisdiktion, hvor pågældende er født - dette ses af, at der i straffeskten ofte ligger en straffeattest. Endelig er selve straffeakten fra en tidligere sag jo oversendt. Disse oplysninger må derfor også anses for fuldt pålidelige, ligesom det er tilfældet med oplysningerne om, hvilken paragraf vedkommende har overtrådt samt dommen.

Arbejdet med at indhente de til min undersøgelse ønskede oplysninger blev derefter påbegyndt i dombøgerne. Samtidig blev alle henvisninger til retsboøgerne noteret ned, hvorefter disse blev gennemgået. Dette var nødvendigt, idet dombøgerne som nævnt ofte kun lige omtaler dommen med for få og utilstrækkelige oplysninger til mit formål. I henvisningerne blev konstateret nogle få tilfælde af administrative fejl - ofte ved, at der var henvist til en forkert retsbog, idet der blev anvendt flere forskellige retsbøger sideløbende, antagelig ført på hver sin afdeling/kontor. Samtlige forkerte

(38) Hurwitz: Strafferetsplejen p. 153 ff, hvor emnet behandles udførligt. Det kan oplyses, at den officielle kriminalstatistik også kun omfatter straffesager afgjort i 1. instans.

(39) Der er foretaget prøver i straffeakterne fra 1921, 8 pk.

henvisninger lykkedes det at verificere. Omvendt blev der ikke ved en systematisk gennemgang af retsbøgerne fundet domme, der ikke optrådte i dombøgerne.

Efter at de ønskede oplysninger fra dom/retsbøgerne var indhentet, fortsatte arbejdet med at finde oplysninger om personernes bopæl og erhverv. Dom/retsbøgerne indeholder kun disse oplysninger i få tilfælde, hvor det har direkte betydning for sagen, fx hvis forbrydelsen har fundet sted på vedkommendes bopæl. Ved gennemgangen af dom/retsbøgerne blev det konstateret, at bopæl og erhverv altid er angivet, når der er tale om fx en færdselssag, men som nævnt ikke når der er tale om en straffelovssag. Forklaringen på dette må være, at man ved straffesagens behandling har haft straffeaktens generalierapport liggende ved siden af, mens dette ikke var tilfældet i fx færdselssager, hvor der ikke blev oprettet en straffeakt.

En undersøgelse af retslisterne (40), der indeholder oplysninger om hvilke personer, der er indkaldt til at møde i retten de forskellige dage, gav intet resultat.

Det var hermed konstateret, at der ikke var rimelig mulighed for at få oplysninger om de dømtes bopæl og erhverv via materiale afleveret til Landsarkivet fra Odense købstads politimester og Odense købstads kriminaldommer. Grunden til at jeg ønsker disse oplysninger er for bopælels vedkommende et forsøg på at konstatere, om de dømte boede i bestemte gader/kvarterer i Odense, og for erhvervs vedkommende et forsøg på at se, om kriminaliteten i min definition er mere udbredt i nogle erhverv end i andre.

Vedrørende bopæl ville det således være tilstrækkeligt at skaffe oplysninger på de personer, der på domfældelsestidspunktet boede i Odense, mens dømte, der boede udenfor Odense købstads jurisdiktion, ville være ligegyldige i denne sammenhæng. Et forsøg på at skaffe disse oplysninger i Odense Vejviser, der har sine oplysninger fra folkeregisteret, gav ikke noget resultat, idet vejvisernes navneoplysninger var for mangelfulde og upræcise. Havde jeg en person, der fx hed "Hans Jensen", stod der i vejviseren måske 30, der hed "Jensen, H". (41).

En sidste mulighed var at hente oplysningerne direkte i Odense kommunes folkeregister. Dette ville betyde, at jeg fik de ønskede

(40) LAO: Odense kriminaldommers arkiv. Retslister 1919-41, 11 bd.

(41) LAO: Odense vejviser 1920-39. Følgende årgange mangler: 1922, 1926 og 1931.

oplysninger om bopæl, men kun erhvervsoplysninger på de personer, der boede i Odense. Da det som nævnt er umuligt at skaffe samtlige straffeakter og ligeså umuligt at gennemgå alle landets folkeregistre, besluttede jeg mig til at indskrænke erhvervsoplysningerne til kun at omfatte beboere i Odense. Dette betyder, at oplysninger om erhverv ikke vil blive fuldstændige, men antageligt hentet fra et tilstrækkeligt stort materiale til at vise en tendens.

Folkeregistrene blev oprettet ved lov af 14. marts 1924 og trådte i kraft den 5. november samme år. (42). Registreringen af samtlige indbyggere i landet skulle foregå på den måde, at der blev uddelt bestemte skemaer til hver ejendom. Den 5. november 1924 skulle skemaerne udfyldes med bl.a. oplysninger om navn, køn, fødselsdata, stilling og bopæl. (43). Fremgangsmåden var stort set den samme som blev anvendt ved de officielle folketællinger. De udfyldte skemaer gav således i princippet oplysninger om det antal personer, der var bosat eller opholdt sig midlertidigt i kommunen den pågældende dag. Det blev samtidig pålagt den enkelte borger fremover at melde enhver flytning til folkeregisteret, hvorved det ville være muligt - hvis reglerne blev overholdt - altid at vide, hvor samtlige landets borgere havde bopæl. (44).

På grundlag af de indkomne skemaer skulle kommunerne oprette et register bestående af de såkaldte hovedregisterkort. På disse kort blev de tidligere nævnte oplysninger opført, samt eventuelt oplysninger om idømte straffe, umyndighedsgørelse, konkurser, fattighjælp og skatterestancer. Kortene skulle stå ordnet topografisk, det vil sige efter bopæl. Når en person fyldte 15 år, fik vedkommende selvstændigt hovedregisterkort og blev slettet på forældrenes. Ved et ægteskabs indgåelse blev kvinden ført sammen med manden på hans hovedregisterkort.

På kortene skulle desuden noteres når vedkommende meldte flytning. Foregik denne flytning til en anden kommune, blev vedkommendes hovedregisterkort taget op og sat over i det såkaldte afgangsregister, her ordnet alfabetisk efter navn. Skete flytningen indenfor

(42) Lovtidende A 1924, p. 141-44. Ministerialtidende A 1924, p. 114-22.

(43) Vedr. oprettelse og førelse, se Ministerialtidende A 1924, p. 114-22 og p. 132-36. Generelt om folkeregistrene, se Bonde & Dalgaard: Folkeregistreringen i Danmark. Nordisk statistisk Tidsskrift, bd. 8, Stockholm 1929, p. 387-420.

(44) Bekendtgørelse af 25. oktober 1924. Lovtidende A 1924, p. 1185-1188.

kommunen, blev vedkommendes kort blot flyttet hen under den nye adresse. Ved tilflytninger skulle udfærdiges nyt kort på den tilflyttede på grundlag af den flyttemeddelelse, vedkommende medbragte fra sin tidligere bopælskommune. Hovedregisteret viste altså principielt den til enhver tid i kommunen boende befolkning, mens afgangregisteret indeholdt de forhenværende hovedregisterkort på personer, der var flyttet til en anden kommune eller var døde.

Som nævnt skulle hovedregisteret ordnes topografisk, hvilket - i hvert fald i større kommuner - ville gøre det umuligt at finde en bestemt person uden at kende vedkommendes adresse. Derfor skulle der tillige oprettes et såkaldt navnerregister i alfabetisk orden. Dette skulle indeholde samtlige personer, der var eller havde været opført i hovedregisteret. Navnerregisterkortene indeholder kun oplysninger om navn, stilling, fødested, fødselsdato samt bopæl. Ved flytning til en anden kommune eller indenfor kommunen, påførtes dette navnerregisterkortet, der derefter blev sat på plads i det alfabetiske system. Disse kort fjernes altså ikke ved fraflytning og vil derfor til enhver tid vise hvilke personer, der enten bor eller har boet i kommunen.

Odense kommunes folkeregister i perioden består af de tre omtalte registre, nemlig hovedregisteret, afgangregisteret og navnekort til hovedregisteret. Kommunens navnerregister er blevet delt pr. 1. januar 1960 således, at kun personer, der boede i Odense 1. januar 1960 eller har boet der siden, optræder i det "nye" register.

I det "gamle" navnerregister, der altså dækker 1924-59, findes oplysninger om alle personer, der er fraflyttet Odense kommune i den nævnte periode eller er døde. Kortene på den aktuelle befolkning pr. 1. januar 1960 er overflyttet til det "nye" register.

Til brug for herværende undersøgelse er navnekortene 1924-59, ialt ca. 160.000 stk., gennemgået ved opslag under de registrerede domfældtes navne. Navnekortene giver som nævnt oplysninger om navn, fødested, fødselsdato, sidst anmeldte adresse samt erhverv, det vil sige de oplysninger, jeg mangler, men ikke fandt i politidommerarkiverne. Navnekortene 1960-78 er af flere grunde ikke inddraget i denne undersøgelse. En væsentlig årsag til dette forhold er, at materialet rent fysisk for tiden ikke befinder sig hos Odense kommune, men er til mikrofilmning i forbindelse med omlægning af registeret til EBD. En anden årsag vil senere blive nævnt i forbindelse med vurderingen af materialets kildeværdi.

Folkeregistermaterialet fra de sammenlagte kommuner, Odense Sct. Hans Landsogn i 1932 og Odense Vor Frue Landsogn i 1936, er ved sammenlægningen indsorteret i Odense kommunes registre. (45). Dette betyder, at beboerne i Odense Vor Frue Landsogn er inddraget i denne undersøgelse i hele perioden 1924-39 for oplysninger om bopæl og erhverv, selv om disse indbyggere som nævnt ikke hørte til Odense købstads jurisdiktion før pr. 1. april 1936. Dette vil imidlertid ikke på væsentlig måde ændre ved den tendens, der vil fremkomme, idet Odense Vor Frue Landsogn kun havde 2287 indbyggere i 1935. (46).

Det viste sig hurtigt på landsplan, at folkeregisteret ikke umiddelbart kom til at fungere efter hensigten, idet folk enten ikke var registreret overhovedet, eller måske registreret i to kommuner, ligesom en del undlod at melde flytninger. Grundet disse forhold udsendtes der i 1926 et cirkulære, hvor det blev indskærpet kommunerne at afholde årlige mandtal til kontrol af folkeregistrene. Tællingerne skulle foretages overalt i landet den 5. november. (47). I cirkulæret erkendes vanskelighederne ved indkøringen af folkeregisteret således: "...maa det dog antages, at der stadig Landet over findes en stor Mængde uberigtigede Flytninger". (48).

Odense kommune afholdt herefter folketælling hvert år ved hjælp af udsendelsen af skemaer til hver ejendom. (49). Det skal bemærkes, at skemaerne netop gik til hver ejendom. Det vil sige, at i ejendomme, hvor der boede flere familier, cirkulerede skemaet rundt blandt beboerne til udfyldelse. Dette forhold medførte efterhånden megen kritik, således bliver sagen rejst i Fyens Stiftstidende den 6. november 1936 under overskriften: "Bliver Folketællingsskemaet

 (45) Pr. 1. marts 1979 var alt materiale endnu ikke kommet fra mikrofilmning. Tilladelse til at benytte materialet, er venligst meddelt mig af kontorchef Svend Nielsen, Odense folke-register, mens L.Lomholt har ydet værdifulde oplysninger.

(46) St. Meddelelser 4,101,1 p. 60.

(47) Ministerialtidende A 1926, p. 130-32.

(48) Ministerialtidende A 1926 p. 130.

(49) Dette kan konstateres ved, at der hvert år bevilliges penge til udsendelse af skemaer (Uddrag af Odense Byråds Forhandlinger 1924/25-1939/40). At tællingerne fandt sted, konstateres i Odense Vejviser 1924-39, hvor resultaterne af de kommunale folketællinger hvert år er angivet.

nu hemmeligt?" (50). I artiklen fremhæves det, at det ikke altid var i folks interesse at få personlige oplysninger ud blandt hele ejendommens beboere. Dette forhold betyder uden tvivl, at nogle folk bevidst har opført forkerte oplysninger på skemaerne. Omfanget heraf er dog svært at vurdere.

En stor ulempe for mit formål ved disse årlige kontroltællinger er, at folks erhvervsangivelse ofte ændres, og at det ikke påføres navnekortene hvornår en ændring er meddelt registeret. Ofte står der 4 forskellige erhvervsangivelser på ét kort uden, at det kan verificeres, hvornår vedkommende har angivet hvad. I nogle tilfælde kan det lade sig gøre forholdsvis simpelt at tidsidentificere ændringer, nemlig via håndskriften/blæktypen. I tilfælde, hvor dette ikke har været muligt med sikkerhed, har jeg anvendt den først opgivne erhvervsbetegnelse.

Sluttelig må det konstateres, at da folkeregistrene først blev oprettet pr. 5. november 1924, betyder det, at folkeregistermateriale ikke eksisterer i 25 % af den her undersøgte periode. Det er altså ikke muligt at konstatere nogle sikre adresser på folk før den 5. november 1924.

Sammenfattende må det siges om folkeregistrenes kildeværdi i denne periode, at den er forholdsvis ringe. Alene det forhold, at folk selv angav oplysningerne - i nogle tilfælde endda til naboernes frie beskuelse - styrker ikke værdien. Der er således også konstateret over 100 fejl i angivelser af fødselsdato i forhold til angivelserne i dom/retsbøgerne. Nogle fejl kan selvfølgelig skyldes simple læsefejl i folkeregisteret, andre vil skyldes folks manglende evne til selv at opgive rigtige data, og andre igen vil være bevidste for fx at skjule ens rigtige alder for naboerne. Endelig er der en del mennesker, der enten ikke optræder i systemet eller glider ud af det i perioder grundet glemte flytteanmeldelser eller lignende, idet dette kræver en aktiv indsats af folk for at kunne fungere. Ved de årlige kontroltællinger forekommer det også af og til, at der måtte stemples "Forsvundet" på navneregisterkortene. Så sent som i 1936 udtaler Odenses skatteinspektør, at der er alt for mange, der glemmer at melde flytning. (51).

Et sidste forhold, der spiller ind, er noteringerne på navneregisterkortene ved indgåelse af ægteskab. På kvindens tidligere

(50) Fyens Stiftstidende 6. november 1936, p. 8.

(51) Fyens Stiftstidende 29. oktober 1936, p. 8.

selvstændige kort anføres fx: "1927. Gift med Hans Jensen". Skal kvindens adresse findes i fx 1929, skal den søges på Hans Jensens kort, men da der ikke er angivet fødselsdata på ham på kvindens kort, er det umuligt at verificere vedkommende i rækken af Hans Jensner.

Trods disse indvendinger er navneregisteret alligevel brugt som kilde til bopæls- og erhvervsoplysninger. En del sikre bopælsoplysninger vil der naturligvis altid kunne hentes, mens der om erhvervsoplysninger ikke vil blive tale om mere end en tendens. Den erhvervsopgivelse, jeg anvender, er blevet opgivet af personen selv på et eller andet tidspunkt i perioden. Hvor sand den er - om den eventuelt dækker over en arbejdsløshedssituation - kan ikke afgøres.

Grundet de anførte indvendinger har jeg ikke fundet anledning til at inddrage materialet fra det "nye" register, idet jeg alligevel aldrig på grund af usikkerheden i registeret, vil få fuldstændigt sikre bopæls- og/eller erhvervsoplysninger for samtlige personer boende i Odense i perioden. Som det senere vil blive vist, er genfindelsesprocenten fra det "gamle" register omkring 50 %. En gennemgang af det "nye" register vil formentlig give ret få sikre oplysninger, da identifikationsproblemerne her vil være større.

Den forholdsvise ringe genfindelsesprocent i folkeregisteret kræver dog overvejelser over, hvad dette betyder med hensyn til evt. skævhed i det indsamlede materiale. Det er klart, at når man ikke får oplysninger for personer, der stadig boede i Odense 1. januar 1960, vil dette få størst betydning for domfældte dømt i den sidste del af undersøgelsen. Væsentligere er dog om den forholdsvise ringe genfindingsprocent betyder, at det materiale, der kan bearbejdes, har en anden social/erhvervsmæssig sammensætning end totalmaterialet. Man kan således forestille sig, at hvis lav social status hører sammen med høj geografisk mobilitet og hvis det er disse personer, der ikke melder flytninger, vil sådanne blive underrepræsenteret i det materiale, der kan behandles.

Konkluderende om værdien af folkeregistermaterialet i denne periode må det siges, at værdien for de personer, der kan findes, er forholdsvis ringe vedrørende erhvervsoplysninger og fødselsdata, mens adresseoplysningerne må formodes at være forholdsvis sikre forudsat, at folk har meldt flytninger. Problemet med fødselsdata er ikke aktuelt i denne sammenhæng, idet jeg henter fødselsdata fra mere pålidelige kilder - således har jeg også altid taget fødselsdata fra dom/retsbøgerne i de over 100 tilfælde, hvor

der var uoverensstemmelse mellem disse og oplysningerne fra folke-
registeret.

Efter således at have indhentet de ønskede oplysninger til
undersøgelsens punkter A og B, påbegyndtes materialeindsamlingen
til punkt C: En konstatering af sammenfaldet mellem kriminelle og
sociale klienter. Målet vil være at sammenligne de registrerede
domfældte med klienterne i socialarkiverne hos de to kommuner i
jurisdiktionen: Odense og Odense Sct. Hans Landsogn. Det forholder
sig imidlertid således, at disse to kommuner havde fælles fattig-
væsen, hvilket betyder, at det kun er nødvendigt at undersøge
Odense kommunes socialarkiv. (52). Pr. 1. april 1936 inddrages
ligeledes klienter fra Odense Vor Frue Landsogn, da disse over-
føres til socialvæsenet i Odense kommune i forbindelse med sammen-
lægningen. (53). Denne del af undersøgelsen vil altså ikke blive
fuldstændig, idet domfældte i Odense, men boende og dermed for-
sørgelsesberettigede i andre kommuner, ikke inddrages, fordi det
ikke er praktisk muligt at gennemgå samtlige relevante socials-
kiver. (54).

Ved denne registrering af sammenfaldet mellem domfældte/so-
ciale klienter, blev følgende søgt konstateret: 1) hvornår de på-
gældende har modtaget hjælp første gang, 2) om de har modtaget
samme år, som de blev domfældt og eventuelt hvor meget og 3) om de
har modtaget året før samt 4) året efter domfældelsen, og da i
givet fald hvor meget.

Lovgrundlaget for tildeling af hjælp i perioden er dels fat-
tigloven af 1891 og dels socialreformen af 1933. (55). Det er

- (52) Tilladelse til at benytte dette arkiv er venligst meddelt
mig af landsarkivar dr.phil. Anne Riising, Landsarkivet.
- (53) Se Uddrag af Odense Byråds Forhandlinger 1935/36 p. 289 ff:
"Overenskomst angaaende Indlemmelse af Odense Vor Frue
Landsogn i Odense Købstad" § 13, p. 292.
- (54) Før 1. oktober 1933 var en person forsørgelsesberettigede i
den kommune, hvor vedkommende senest havde haft 5 års uaf-
brudt fast ophold (Lovtidende A 1891 § 16, p. 202). Efter 1.
oktober 1933 var bopælskommunen og den forsørgelsespligtige
kommune stort set identisk (Socialministeriet (udg): Social-
reformen med Noter. Kbh. 1933, § 22 p. 66-67. I praksis ud-
betaltes hjælpen i hele perioden af bopælskommunen, der så
senere modtog refusion af forsørgelseskommunen.
- (55) Lovtidende A 1891 p. 199-218. Lov nr. 67 af 9. april 1891.
Lovtidende A 1933 p. 890-991. Lov nr. 181 af 20. maj 1933.

ikke relevant her at gennemgå disse love nærmere, idet det i forhold til problemstillingen kun er interessant, hvor meget den enkelte klient har modtaget i kroner, uanset de kriterier, der lå til grund for hjælpen. (56).

Der vil i herværende undersøgelse ikke blive taget hensyn til eventuelle kommunale refusioner eller andre tilbagebetalinger af hjælp, idet denne undersøgelses formål ikke er at konstatere Odense kommunes reelle sociale udgifter, men at konstatere, hvor meget de domfældte, der samtidig er sociale klienter, har fået i kroner uanset hvem, der har betalt eller skulle betale pengene. Meningen er at vise noget om disse personers økonomiske situation, ikke om Odenses eller andre kommuners.

Der vil ligeledes heller ikke blive taget hensyn til eventuel hjælp fra Den kommunale Hjelpekasse. Disse kassers opgave var "at støtte værdige trængende" (57). Jeg kan naturligvis ikke udelukke, at nogle af de kriminelle er blevet anset som "værdigt trængende", men det er næppe tilfældet i særlig stort omfang.

Odense kommunes socialvæsens arkiv er i perioden indrettet på to forskellige måder med skel ved socialreformens ikrafttrædelse pr. 1. oktober 1933.

I perioden op til denne dato er der af betydning for denne undersøgelse bevaret selve fattigsagerne, samt nogle personhovedbøger med registre. (58). Fattigsagerne indeholder korrespondance, ansøgninger, afhøringer m.v. vedrørende den enkelte klient og starter med løbenummer 1 hvert år. En klients sag findes via det alfabetiske navneregister til navneregistranten. (59). Da fattigsagerne ikke indeholder oplysninger om den ydede hjælp, får de kun sekundær interesse i denne sammenhæng, nemlig ved vurderingen af materialets kildeværdi. Dette omtales senere.

- (56) Detaljeret om 1891-loven, se Harald Jørgensen: Det offentlige fattigvæsens historiske udvikling i Danmark i det 19. århundrede. Kbh. 1975, p. 181-208. Om socialreformen, se fx Politikens danmarkshistorie bd. 13, p. 432-38. Kbh. 1971.
- (57) Hjelpekasseloven § 3. Her taget fra J.L. Cohen: Hjelpekasseloven. Kbh. 1925, p. 4.
- (58) LAO. Odense kommunale arkiv. Socialvæsenet. Fattigsager 1869-1933, 601 pk. Hovedbøger rk 1 (ca. 1867-1900), 16 bd. Hovedbøger rk. 2 (ca. 1890-1933), 33 bd. Hovedbøger rk. 3 (1930-33), 13 bd. Der mangler et bind fra 1930.
- (59) LAO. Odense kommunale arkiv. Socialvæsenet. 1901-33, Navne- registrant, 2 bd.

Af større interesse er personhovedbøgerne. Via registeret er det muligt at finde frem til den enkelte klient. Personhovedbøgerne er delt i tre rækker. Den første række dækker perioden ca. 1867-1900, 2. række ca. 1890-1933 og 3. række 1930-33. De to første rækker er bindene delt alfabetisk, således at et eller flere bind kun omfatter et enkelt bogstav. Det vil sige, at alle personer med begyndelsesbogstavet A i efternavnet er samlet. Indenfor selve bindene er personerne ikke anført alfabetisk, men i den kronologiske orden, de er kommet ind i systemmet. I anden række er der yderligere for visse meget benyttede bogstavers vedkommende foretaget en opdeling mellem mænd og kvinder således, at nogle bind kun indeholder mænd og andre kun kvinder. 3. række er ikke delt efter bogstaver, men efter år. Fx er der til 1931 3 bind og til 1932 4 bind. Bindene er pagineret fortløbende fra bind til bind indenfor hvert år.

Personhovedbøgerne indeholder oplysninger om klienternes navne, stilling, fødselsdato og -sted samt den ydede hjælp pr. år. Da der netop er tale om hovedbøger, er det kun den samlede ydede hjælp pr. år, der oplyses - hvorledes denne hjælp er fordelt på måneder, uger og dage, må antages at være ført i en eller anden form for kassebøger. Da det imidlertid kun er den samlede årlige hjælp, der har interesse her, er dette forhold ikke undersøgt nærmere. 3. række indeholder udover de nævnte oplysninger ligeledes oplysninger om ind- og udgåede korrespondance vedrørende den pågældende klient og er altså samtidig korrespondancejournal.

I denne undersøgelse er indhentet oplysninger fra alle tre rækker - for række 1's vedkommende dog kun i ringe omfang og udelukkende til at konstatere det første år for hjælpen. Indgangen til personhovedbøgerne er som nævnt nogle alfabetiske registre. Disse dækker dog kun række 1 og 2. Et specielt problem opstår således vedrørende perioden 1930-33. Via de nævnte registre er det nemlig kun muligt at konstatere hjælpen til folk i perioden 1930-33 forudsat, at de har fået hjælp før 1930 og altså er inde i systemet før 1. januar 1930. Skal man finde en person, der første gang har fået hjælp i perioden 1930-33, skal anvendes nogle andre registre, nemlig registrene til navneregistranten. (60). Disse registre er indgangen til selve fattigsagerne for hele perioden - det vil sige, skal selve korrespondancen på en klient findes, søges under klientens navn i disse registre, hvor der fx

(60) Som note 59.

henvises til 365/23, der så er sag nr. 365 i 1923. I perioden 1930-33 forholder det sig sådan, at den klient, der får tildelt sagsnummer 33 i 1930 samtidig får side 33 i personhovedbogen fra 1930. Sagsnummeret svarer altså til sidetallet i det pågældende års personhovedbøger.

Rent praktisk betød dette, at arbejdet med at nå undersøgelsesformål startede med en sammenligning af de registrerede domfældte og registrene til personhovedbøgerne hvorved alle, der havde fået hjælp indtil 1. oktober 1933 og var kommet ind i socialsystemet inden 1. januar 1930, blev registreret. Derefter blev registrene til navneregistranten gennemgået ud fra de registrerede domfældte og ved kun at registrere de tilfælde, hvor løbenummeret endte med 30, 31, 32 og 33 (årene 1930-33), blev de personer, der havde fået hjælp første gang i denne periode, registreret.

Hjælpen er i personhovedbøgerne angivet i finansår dækkende 1. april til 31. marts. I min registrering betyder dette, at hvis en person er dømt fx 2. april 1931, betragtes hjælpen i finansåret 1931/32 som den hjælp, der er ydet i domfældelsesåret, og hvis vedkommende er dømt 28. marts 1931 vil hjælpen i 1930/31 tilsvarende blive betragtet som ydet i domsåret.

I 36 tilfælde opstod det problem, at et beløb ikke var udspecificeret på nærmere bestemte år. Fx kunne der stå 1923/24-1927/28 1000 kr. i hjælp. I disse 36 tilfælde er hjælpen udregnet ved simpelt hen at dividere det aktuelle antal år op i beløbet - i ovennævnte eksempel bliver hjælpen således 200 kr. pr. år. Da det kun drejer sig om så få tilfælde, vil det intet betyde for undersøgelsen som helhed.

Mens systemet i socialvæsenets arkiv op til 1. oktober 1933 således efterhånden var blevet forholdsvis besværligt at arbejde med - der skulle fx slås op i flere forskellige registre før man kunne være sikker på, om en person figurede eller ej - er systemet efter socialreformens ikrafttræden enkelt. (61).

Det bevarede materiale af interesse for denne undersøgelse består af 5 bind alfabetiske navneregistre dækkende perioden 1933-ca. 1950. (62). Registerne er indgang til nogle mapper med

(61) Socialministeriet gav visse retningslinjer om førelse af en registrant over understøttede, se Lovtidende A, 1933, p. 1565-1573. Bekendtgørelse nr. 268 af 6/9 1933.

(62) LAO. Odense kommunale arkiv. Socialvæsenet. 1933-ca. 1950
Navneregistrant til OD-numre, 5. bd.

regnskabskort, såkaldte OD-kort. (63). Kortene er fortløbende nummereret i hele perioden og ved at slå op på det aktuelle navn i registeret, får man henvisning til vedkommendes OD-nummer og kan så hurtigt finde kortet. Her får man oplysning om navn, adresse, stilling, fødselsdato og -sted samt størrelsen af den hjælp, der er ydet de forskellige år. Kortene er mere "kassekort" end "hovedkort", idet hver eneste ydet hjælp i løbet af et år er indført, hvorefter disse ydelser lægges sammen ved årets udgang. Ligesom i personhovedbøgerne anvendes her finansår. På samme måde som registrene til personhovedbøgerne er gennemgået for hele den bevarede periode ca. 1867-1933, er registrene til OD-numrene gennemgået hele perioden 1933-ca. 1950, hvilket betyder, at det op til ca. 1950 og altså ud over mine valgte 20 år kan konstateres, hvornår folk første gang har modtaget hjælp.

Ved gennemgangen af OD-kortene blev det konstateret, at over 100 kort, der henvistes til fra registrene, manglede. Disse personer er i denne undersøgelse registreret som eksisterende i socialarkivet, men uden angivelse af første år for hjælp samt hjælpens størrelse. Desuden forekom der 25 henvisninger til et bestemt nummer - det tilhørende regnskabskort på nummeret eksisterede ikke. Ved en telefonisk henvendelse til Odense kommunes socialvæsen 30. januar 1979, blev der på det forhold givet det svar, at kortene sandsynligvis var taget ud i forbindelse med en administrativ flytning af klientens sag, fx henlæggelse under et senere oprettet områdekantor. Vedrørende det andet forhold blev oplyst, at sager på det pågældende nummer ikke var familiesager, men såkaldte etableringssager. Det var ikke praktisk muligt at skaffe sagerne frem, og beløb og årstal for de nævnte sager, har derfor ikke kunnet inddrages i undersøgelsen.

Sluttelig skal tilføjes, at der fra socialarkivet er indhentet en del erhvervsopgivelser på personer, hvor denne i forvejen ikke var kendt fra folkeregisteret. Disse erhvervsoplysninger vil jeg ikke tillægge større værdi end de fra folkeregisteret indhentede, da det kun er den stilling, personen har opgivet ved første henvendelse til socialvæsenet, der findes, og således ikke senere stillingsændringer.

Værdien af socialvæsenets arkiver som kilde, må siges at være stor. Der kan overhovedet ikke være tvivl om rigtigheden

(63) LAO. Odense kommunale arkiv. Socialvæsenet. 1933-ca. 1950
OD-regnskabskort, 316 pk.

af de oplyste ydede beløb, der jo også er underlagt den kommunale revision med kontrol af bilag o.lign. Vedrørende folks personlige oplysninger om fødselsdato og -sted, fremgår det ved en prøve i selve fattigsegerne for 1933, at der ikke sjældent i disse sager ligger kopi af dåbsattest. Det er da også typisk, at hvis der på en person er tvivl om den rigtige fødselsdato, er dom/retsbøgerne og socialvæsenets oplysninger næsten altid overensstemmende, mens det er oplysningerne fra folkeregisteret, der er afvigende. Der forekommer kun få tilfælde af det modsatte. Adresseoplysningerne, der findes på folk i materialet fra 1933-39, er jeg ikke i stand til at vurdere værdien af. Hvis det forholder sig sådan, at folk selv skulle melde flytninger til socialvæsenet, er værdien forringet - da folk formentlig selv afhentede hjælpen, var det ikke en nødvendighed for klienten at melde flytninger, hvilket også kan have været i nogles interesse af hensyn til tilbagebetaling og senere kamouflering af, at man havde modtaget hjælp. Til en rimelig vurdering af dette forhold er det nødvendigt nærmere at undersøge forbindelsen mellem folkeregister og socialvæsen - en sådan undersøgelse er ikke foretaget her. Havde hele den valgte periode ligget efter 1933 således, at der eventuelt kunne have været indhentet adresser på et betydeligt antal i socialvæsenets arkiv, havde en sådan undersøgelse været rentabel.

Konkluderende må det siges, at vedrørende de oplysninger, der er relevante for denne undersøgelse, er socialvæsenets arkiver som kilde pålidelige.

Indsamlingen af de ønskede oplysninger var hermed tilendebragt, hvorefter følgende oplysninger blev overført til hulkort: Dommåned, domår, sagsnummer, personens køn, alder ved domfældelsen, fødselsdag og -år med et løbenummer i tilfælde af forskellige personer med samme fødselsdato, fødested i Odense eller ej, adresse ved hjælp af en udarbejdet vejkode, erhverv ved hjælp af en udarbejdet erhvervskode, første gangs dømt eller recidivist, i tilfælde af det sidste, da hvor mange gange tidligere dømt, de eventuelle to sidste overtrædelser udtrykt ved paragraf i straffeloven, nuværende overtrædelse udtrykt på samme måde, dommens art samt om den er betinget/ubetinget, dommen i dage, eventuel fortabelse af de borgerlige rettigheder, om vedkommende optræder i socialvæsenets arkiv eller ej, eventuel hjælp i domfældelsesåret samt året før/efter, eventuel hjælp udover disse tre år og sluttelig første år vedkommende optræder

i socialvæsenets arkiv.

Derefter blev disse data bearbejdet ved hjælp af simple sorteringsprogrammer og SPSS-systemet. (Statistical Package for the Social Sciences) (64). Her vil først blive gjort rede for kriminalitetens omfang og udvikling i perioden.

4 A Kriminalitetens omfang og udvikling.

Det er som nævnt ikke muligt at foretage en fuldstændig opgørelse over kriminaliteten i Odense i perioden, kun den opdagede domfældte kriminalitet lader sig registrere, og for denne undersøgelses vedkommende kun den registrerede kriminalitet i 1. instans. Til gengæld kan omfanget af domfældte konstateres med meget stor sikkerhed.

Resultatet for perioden ser således ud:

Tabel I: Antal domfældelser i Odense 1920-39.

År	Antal domfældelser	Indekstal (1920=100)
1920	148	100
1921	140	95
1922	146	99
1923	138	93
1924	133	90
1925	141	95
1926	156	105
1927	223	151
1928	230	155
1929	208	141
1930	179	121
1931	182	123
1932	163	110
1933	135	91
1934	174	118
1935	228	154
1936	252	170
1937	223	151
1938	200	135
1939	206	139
Total	3605	

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

I periodens 5 første år er kriminaliteten let faldende, mens der fra 1925-28 sker en meget voldsom stigning. Hvad denne stigning skyldes, lader sig ikke entydigt fastslå, men en medvirkende årsag kan være Madsen-Mygdal regeringens spareprogram, der blev

(64) Om dette system, se Norman H. Nie et al: SPSS, sec. ed., New York 1975.

gennemført i 1927 - de sociale ydelser blev fx i gennemsnit reduceret med ca. 15 %. (65). Dette vil senere blive søgt bevist ved at undersøge hvilke former for kriminalitet, der specielt var stigende. Efter kulminationen i 1928 falder kriminaliteten stort set til 1933, hvor den endda er under 1920-niveau. Derefter sker der igen en brat stigning med kulmination i 1936 og efterfølgende stort fald til 1938, hvorefter den så stiger lidt igen i 1939.

I tabel I er vist den rent numeriske udvikling af kriminaliteten i perioden. Det fremgår imidlertid ikke af tabellen, om der er tale om et reelt fald eller en reel stigning - dette vil her blive undersøgt ved at sammenholde kriminaliteten med befolkningsudviklingen i jurisdiktionen i perioden. Her spiller imidlertid det forhold ind, at ikke samtlige dømte i Odense var bosatte i Odense købstads jurisdiktion, men omvendt vil der være beboere fra denne jurisdiktion, der dømmes andre steder. Antages dette forhold nogenlunde at ophæve hinanden, er det muligt med en lille grad af usikkerhed at fastslå udviklingen. Forholdet vil blive regnet ud på grundlag af antal indbyggere over 14 år, idet personer under denne alder ikke blev dømt i perioden.

Fra de officielle folketællinger i 1921, 1925, 1930 og 1935 er først indhentet oplysninger om befolkningens størrelse fordelt efter køn. Befolkningstallet fra de øvrige år er resultaterne fra de årlige kommunale folketællinger og er ikke nogle steder fundet publiceret fordelt på køn. (66). Tallet for antal indbyggere i 1920 i Odense Sct. Hans Landsogns kommune, kan ikke som de øvrige tal findes i Odense Vejviser, hvorfor tallet er beregnet som tallet fra folketællingen i 1921 minus 1/5 af tilvæksten 1916-21.

På grundlag af resultaterne fra de officielle folketællinger er den procentvise fordeling mellem kønnene regnet ud - denne procent er så anvendt til at udregne befolkningens fordeling på køn i den øvrige del af perioden. For årene 1922-24 er den mandlige befolkning således udregnet som værende 46,2 % af den samlede befolkning, den kvindelige som 53,8 % og så videre.

Resultatet ser således ud:

Tabel II: Odense købstads jurisdiktions befolkningstal 1920-39
fordelt på køn.

(65) Politikens Danmarkshistorie, bd.13, p. 371 ff, Kbh. 1971.

(66) Odense Vejviser deler indbyggerne efter køn til og med tallene for 1924. Iøvrigt afviger de kommunale folketællinger fra de officielle med følgende tal (for Odense købstads vedkommende) : 1921: + 262, 1930: % 383.

- 31 -

År	Mænd	Kvinder	Ialt	% fordeling	
				Mænd	Kvinder
1920	25489	29681	55170		
1921	26063	30311	56374	46,2	53,8
1922	26164	30467	56631		
1923	26370	30707	57077		
1924	27140	31604	58744		
1925	28331	32285	60616	46,7	53,3
1926	28543	32576	61119		
1927	28868	32948	61816		
1928	29669	33861	63530		
1929	30647	34979	65626		
1930	31714	35793	67507	47,0	53,0
1931	32268	36387	68655		
1932	32660	36830	69490		
1933	33582	37868	71450		
1934	34718	39151	73869		
1935	36065	40051	76116	47,4	52,6
1936	38129	42312	80441		
1937	39214	43515	82729		
1938	40168	44574	84742		
1939	41284	45812	87096		

Kilder: Tallene fra de årlige kommunale folketællinger er hvert år offentliggjort i Odense Vejviser.

Folketællingen 1916: St. M. 4,51,1, p. 19.

Folketællingen 1921: St. M. 4,63,1, p. 3 og 19.

Folketællingen 1925: St. M. 4,76,1, p. 3 og 18.

Folketællingen 1930: St. M. 4,86,2, p. 16 og 60.

Folketællingen 1935: St. M. 4,105,1, p. 55

Fra de officielle befolkningsstatistikker 1921, 1930 og 1935 er det ligeledes muligt at konstatere den procentvise fordeling af befolkningen efter alder. Resultatet ser således ud:

Tabel III: Procentvis del af befolkningen under 15 år i Odense købstads jurisdiktion.

1921:	27,3 %
1930:	23,0 %
1935:	22,2 %

Kilder: 1921: St.T. 5.rk. A 16, p. 36.

1930: St.T. 5.rk. A 20, p. 42.

1935: St.M. 4,105,1, p. 55.

På grundlag af disse procenter udjævnet blev befolkningen over 14 år regnet ud, idet de i kolonne A angivne procenttal udgør den skønnede befolkning over 15 år.

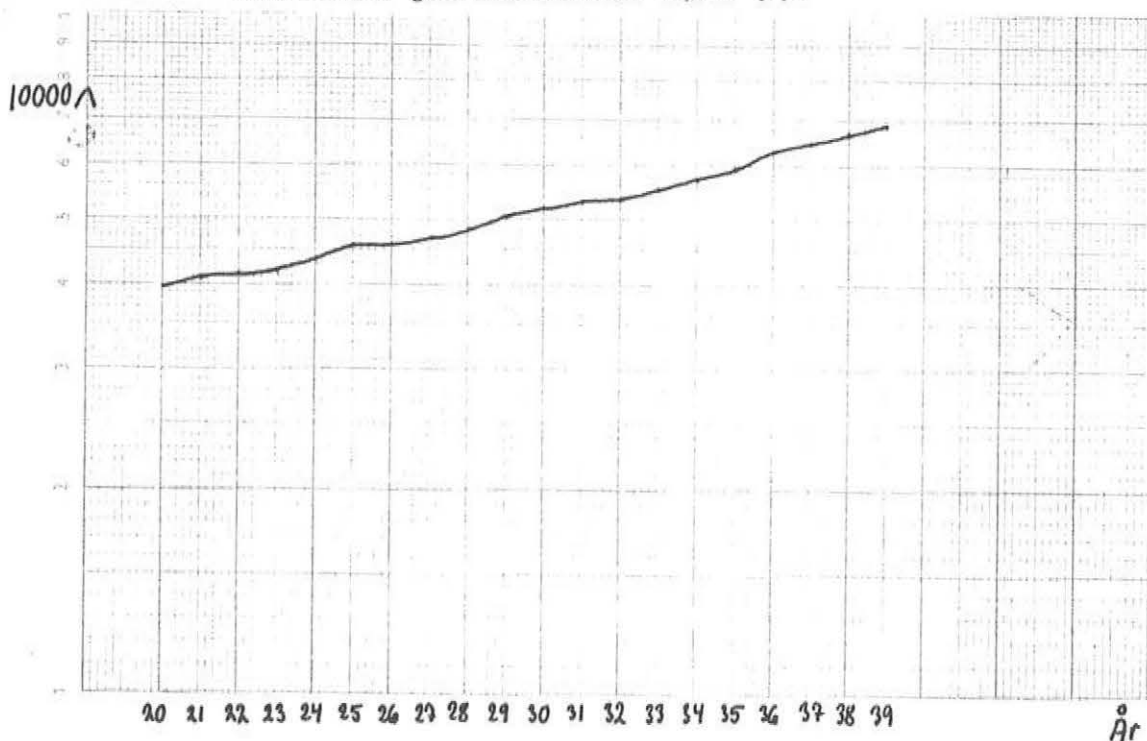
Tabel IV: Befolkning over 14 år rundet op/ ned til hele hundrede i Odense købstads jurisdiktion 1920-39.

År	A	Befolkning over 14 år	Procentvis årlig stigning
1920	27,8	39800	
1921	<u>27,3</u>	41000	3,0
1922	26,8	41500	1,2
1923	26,4	42000	1,2
1924	26,0	43500	3,6
1925	25,5	45800	5,3
1926	25,0	45800	0,0
1927	24,5	46700	2,0
1928	24,0	48300	3,4
1929	23,5	50200	3,9
1930	<u>23,0</u>	52000	3,6
1931	22,8	53000	1,9
1932	22,6	53800	1,5
1933	22,5	55400	3,0
1934	22,3	57400	3,6
1935	<u>22,2</u>	59200	3,1
1936	22,1	62700	5,9
1937	22,0	64500	2,9
1938	21,9	66200	2,6
1939	21,8	68100	2,9

Kilde: Som tabel II og tabel III.

Tegnes befolkningsudviklingen for personer over 14 år ind på en kurve, ses det, at befolkningen var jævnt stigende.

Fig. I: Befolkningsudviklingen for personer over 14 år i Odense købstads jurisdiktion 1920-39.

Kilde: Tabel IV.

Odense købstads jurisdiktion oplevede altså en jævnt stigende befolkningsudvikling i perioden. Som helhed er stigningen

på 71,1 % for befolkningen over 14 år. Derfor ville der ikke være noget mærkeligt i, at kriminaliteten også var stigende i perioden. Dette vil nu blive konstateret ved at tage forholdet mellem antal domfældelser og befolkningen år for år.

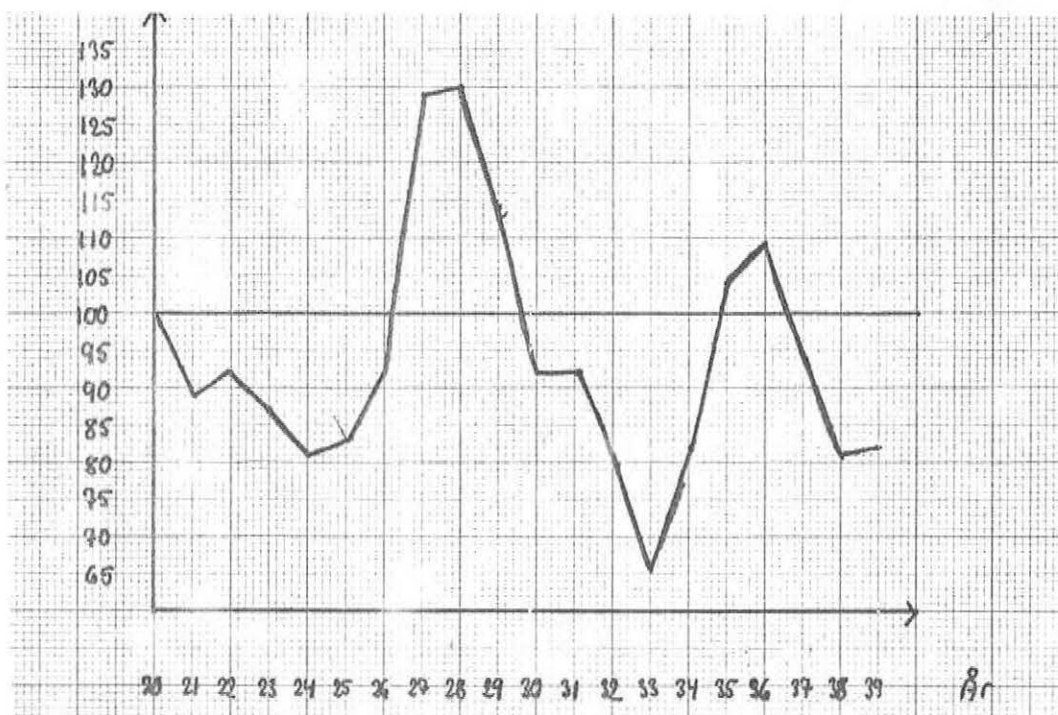
Tabel V: Antal domfældte pr. 10000 indbyggere over 14 år i Odense købstads jurisdiktion 1920-39.

År	Antal domfældte	Indekstal (1920=100)
1920	37,2	100
1921	33,1	89
1922	34,4	92
1923	32,2	87
1924	30,2	81
1925	31,0	83
1926	34,1	92
1927	48,1	129
1928	48,3	130
1929	42,3	114
1930	34,2	92
1931	34,2	92
1932	30,3	81
1933	24,4	66
1934	30,4	82
1935	38,6	104
1936	40,4	109
1937	34,8	94
1938	30,2	81
1939	30,5	82

Kilde: Tabel I og tabel IV.

På en figur ser resultatet således ud:

Fig. II: Forholdet mellem antal domfældelser og befolkningen over 14 år i Odense købstads jurisdiktion 1920-39. 1920=100.

Kilde: Tabel V.

I perioden 1926-29 er der altså tale om en reel ret kraftig stigning i kriminaliteten, idet antallet af domfældte her stiger stærkere end befolkningstallet. Det samme er tilfældet for perioden 1934-36. I slutningen af perioden er kriminaliteten reelt faldet til under 1920-niveau.

Tages der hensyn til befolkningsudviklingen fremkommer der således et helt andet billede af kriminalitetens udvikling end indekstallene i tabel I viser. I følge tabel I skulle kriminaliteten med undtagelse af 1933 ligge over 1920-niveau hele perioden 1926-39, men som det er vist, er dette ikke tilfældet.

Den kriminalitetsstigning man kunne forvente i forbindelse med den økonomiske krise i begyndelsen af 1930'erne, udebliver. Tværtimod er kriminaliteten faldende. Først et par år efter krisens højdepunkt kulminerer kriminaliteten, men ikke på et særlig højt niveau. Dette forhold gælder også for landet som helhed. (67). En forklaring er vanskelig at give, men vil blive forsøgt senere.

Tabel I giver en oversigt over det samlede antal domfældte personer pr. år i perioden. Tallene viser derimod intet om hvor mange enkeltsager, der er faldet dom i, idet der jo udemærket kan være domfældt mere end en person i hver sag.

Nedenstående tabel viser for 4 udvalgte år antallet af sager, der er sluttet med domfældelse, samt hvor mange personer, der er domfældt i hver sag. Det samlede antal er ikke overensstemmende med tallene i tabel I, da herværende tabel er lavet ud fra sagsnumrene - en sag kan udemærket få sagsnummer i 1919, men først blive afgjort i 1920. Forskellene er imidlertid for små til at have betydning.

Tabel VI: Antal dømte personer pr. sag med sagsnummer 1920, 1925, 1930 og 1935.

Sagsnummer med år:	Antal sager	Antal personer	Antal personer pr. sag.
1920	125	142	1,1
1925	123	149	1,2
1930	141	182	1,3
1935	174	216	1,2

 (67) Christiansen & Hurwitz p. 249. Landsarbejdsløsheden kulminerede i 1932 med 31,7 % (St.M. 4,100,2 p. 131-32). Om arbejdsløshed og kriminalitet, se op.cit. p. 274-77 og Kjærgaard p. 151-52.

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Fordeles sagerne efter antal dømte personer, ser resultatet således ud:

Tabel VII: Antal dømte pr. sag udspecificeret.

Sagsnummer med år:	1 per.	2 per.	3 per.	4 per.	5 per	6 per. og derover
1920	111	12	1	1	0	0
1925	104	16	0	2	1	0
1930	121	9	6	3	0	2
1935	154	13	3	0	3	1

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Der er således kun i ringe udstækning tale om "bandekriminalitet", idet langt størstedelen af sagerne kun udføres af en enkelt person. Med sagsnummer 1920 88,9 %, 1925 84,6 %, 1930 85,8 % og 1935 88,5 %. Forbrydelser udført af mere end 2 personer er kun sjældent forekommende - en ekstrem, men tilfældig undtagelse, er en sag med sagsnummer 1935, hvor ikke mindre end 12 personer bliver domfældt i samme sag.

Efter således at have redegjort for kriminalitetens omfang og udvikling i perioden, vil jeg påbegynde undersøgelsen af de domfældte, først deres køn.

4 B 1 De domfældtes køn.

Der skal her gøres et forsøg på at konstatere fordelingen af domfældte mellem mænd og kvinder i perioden. Kildematerialet giver ganske vist ingen steder direkte oplysninger om køn, men ved hjælp af navnene har kønnet kunne lade sig fastslå med stor sikkerhed. De få tilfælde, hvor der har været tvivl, er blevet afklaret via dom/retsbøgernes omtale af vedkommende, enten som "arrestanten" eller "arrestantinden".

Som det fremgår af tabel I har der i perioden fundet i alt 3605 domfældelser sted. Disse fordeler sig på de to køn således:

Mænd	2904 domfældte
Kvinder	701 domfældte

Det vil sige, at 80,6 % af samtlige domfældte er mænd, mens 19,4 % er kvinder. Den procentvise del af domfældte kvinder i denne undersøgelse, er en del højere end tallet for landet som helhed:

Tabel VIII: Domfældte kvinder i forhold til samtlige domfældte.

	Hele landet (68)	Denne undersøgelse
1921-1925	13,9 %	22,6 %
1926-1932	10,3 %	20,4 %
1933-1937	9,9 %	15,7 %

Forklaringen på dette forhold skal søges i den omstændighed, at overtrædelser af loven om løsgængeri og betleri er medregnet i denne undersøgelse. Endelig spiller det sikkert også ind, at materialet er indsamlet netop i en storby, hvor fx prostitution er udbredt. Dette forhold: hvilke forbrydelser, der er begået af henholdsvis mænd og kvinder, behandles senere i afsnit 4 B 7 om forbrydelsensart.

For hver enkelt år i perioden er forholdet således for hver af de to køn:

Tabel IX: Antal domfældte mænd og kvinder 1920-39.

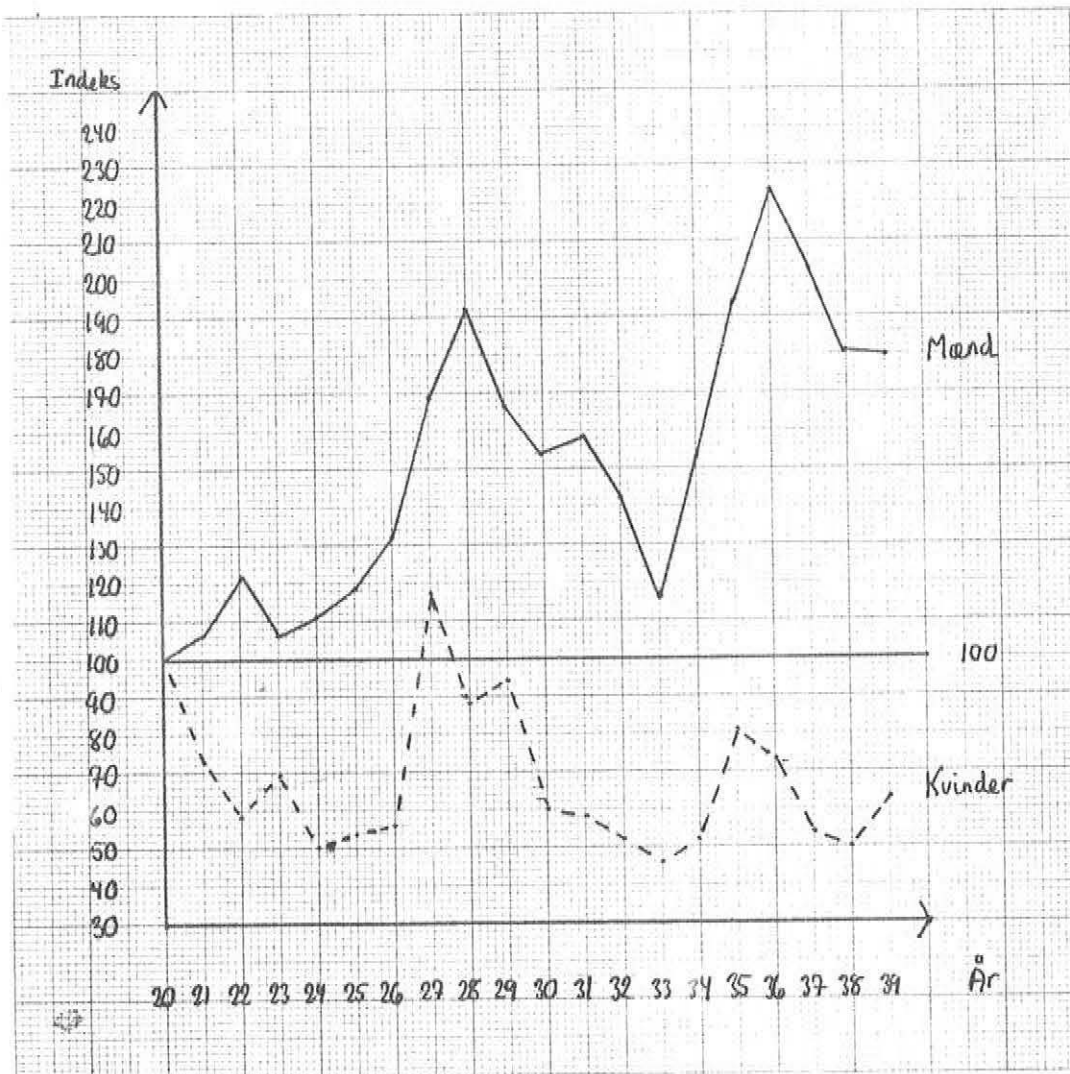
År	Mænd	Indekstal 1920=100	Kvinder	Indekstal 1920=100
1920	96	100	52	100
1921	102	106	38	73
1922	116	121	30	58
1923	102	106	36	69
1924	107	111	26	50
1925	113	118	28	54
1926	127	132	29	56
1927	162	169	61	117
1928	184	192	46	88
1929	159	166	49	94
1930	148	154	31	60
1931	152	158	30	58
1932	136	142	27	52
1933	111	116	24	46
1934	147	153	27	52
1935	186	194	42	81
1936	214	223	38	73
1937	195	203	28	54
1938	174	181	26	50
1939	173	180	33	63
Total	2904		701	

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Tegnes indekstallene fra tabel IX ind på en figur, fås følgende resultat:

(68) Christiansen & Hurwitz p. 423.

Fig. III: Fordelingen mellem domfældte mænd og kvinder i Odense købstads jurisdiktion 1920-39. 1920=100.

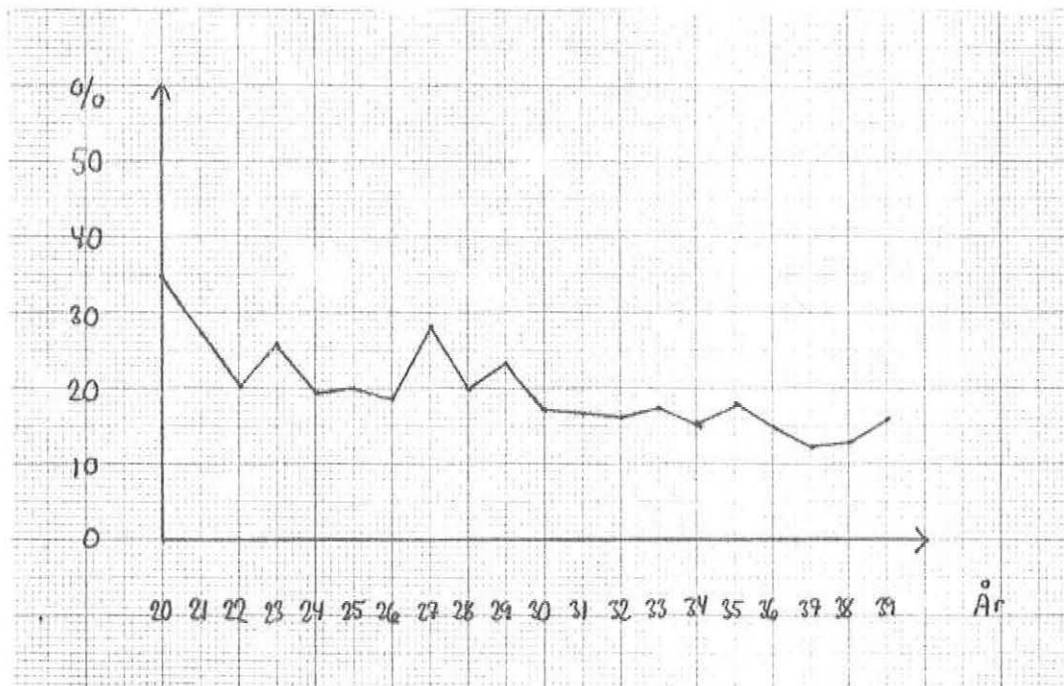

Kilde: Tabel IX.

De 2 kurvers forløb er nogenlunde identiske med hensyn til op- og nedgange. Det er dog tydeligt, at den mandlige kriminalitet stiger i perioden, mens den kvindelige omvendt falder. Med udgangspunkt i 1920 ligger den mandlige kriminalitet i hele perioden over dette niveau, mens den kvindelige ligeledes med udgangspunkt i 1920, kun i 1927 når over dette niveau.

Tabel IX viser kun noget om stigning/fald indenfor de to køn, men ikke direkte procentfordelingen mellem kønnene. Denne fremgår af figur IV. Procenten af domfældte kvinder er, som man kunne vente af indekstallene, nogenlunde jævnt faldende.

Fig. IV: Procent af kvinder blandt samtlige dømte i Odense købstads jurisdiktion 1920-39.

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Konkluderende om kønsfordelingen i denne undersøgelse er det klart mændene, der dominerer blandt de domfældte. Dette er ikke noget usædvanligt - på landsplan er omkring 89 % af samtlige domfældte i perioden mænd. Denne undersøgelse skiller sig af de nævnte grunde ud fra disse tal, idet kun omkring 80 % af samtlige domfældte her er mænd. Der domfældes altså på grundlag af denne undersøgelse flere kvinder procentvis i Odense end på landsplan. Det må imidlertid samtidig konstateres, at den kvindelige andel er jævnt faldende gennem perioden, såvel på landsplan som i denne undersøgelse. En forklaring på dette vil blive søgt givet senere i afsnit 4 B 7.

Årsagen til den generelle lavere kvindelige kriminalitet skal der ikke gøres rede for her. Forholdet er udemærket skildret hos Christiansen og Hurwitz, der fremhæver følgende forhold, der kan betinge forskellen: Kriminalpolitisk praksis, miljøforholdene, den sociale rollefordeling og biologiske faktorer. (69).

Efter at have behandlet kønsfordelingen, vil jeg gøre rede for aldersfordelingen blandt de domfældte.

4 B 2 De domfældtes alder.

En oversigt over de domfældtes alder bringes her for at konstatere, hvilke aldersgrupper, det især er, der bliver dom-

(69) Christiansen & Hurwitz p. 421-446.

fældt i perioden. En sådan oversigt kan lade sig fremstille med ret stor sikkerhed. Ganske vist er de dømtes alder ved domfældelsen ikke direkte oplyst i kildematerialet, men den kan beregnes ud fra den angivne fødselsdato samt domsdatoen. Begge disse angivelser må som nævnt tillægges stor pålidelighed.

Resultatet ser således ud:

Tabel X: Aldersfordelingen på domfældte ved domfældelsestidspunktet i Odense 1920-39 fordelt efter køn.

Alder	A	B	C	D	E	F	G
16	3	0,1	0,1	0	0,0	0,0	0,1
17	27	0,9	0,7	6	0,9	0,2	0,9
18	111	3,8	3,1	58	8,3	1,6	4,7
19	183	6,3	5,1	64	9,1	1,8	6,9
<u>20</u>	181	6,2	5,0	66	9,4	1,8	6,8
	505	17,3	14,0	194	27,7	5,4	19,4
21	179	6,2	5,0	71	10,1	2,0	7,0
22	170	5,9	4,7	54	7,7	1,5	6,2
23	181	6,2	5,0	53	7,6	1,5	6,5
24	157	5,4	4,4	33	4,7	0,9	5,3
<u>25</u>	158	5,4	4,4	34	4,9	0,9	5,3
	845	29,1	23,5	245	35,0	6,8	30,3
26	136	4,7	3,8	36	5,1	1,0	4,8
27	105	3,6	2,9	37	5,3	1,0	3,9
28	113	3,9	3,1	24	3,4	0,7	3,8
29	112	3,9	3,1	22	3,1	0,6	3,7
<u>30</u>	93	3,2	2,6	22	3,1	0,6	3,2
	559	19,3	15,5	141	20,0	3,9	19,4
31	82	2,8	2,3	9	1,3	0,2	2,5
32	84	2,9	2,3	17	2,4	0,5	2,8
33	76	2,6	2,1	22	3,1	0,6	2,7
34	78	2,7	2,2	8	1,1	0,2	2,4
<u>35</u>	69	2,4	1,9	3	0,4	0,1	2,0
	389	13,4	10,8	59	8,3	1,6	12,4
36	65	2,2	1,8	12	1,7	0,3	2,1
37	57	2,0	1,6	8	1,1	0,2	1,8
38	48	1,7	1,3	5	0,7	0,1	1,4
39	50	1,7	1,4	3	0,4	0,1	1,5
<u>40</u>	37	1,3	1,0	6	0,9	0,2	1,2
	257	8,9	7,1	34	4,8	0,9	8,0
41-45	172	5,9	4,8	14	2,0	0,4	5,2
46-50	90	3,1	2,5	6	0,8	0,2	2,7
51-55	47	1,6	1,3	3	0,4	0,1	1,4
56-60	19	0,6	0,5	4	0,5	0,1	0,6
61-65	10	0,3	0,3	0	0,0	0,0	0,3
66-70	7	0,2	0,2	0	0,0	0,0	0,2
71-75	3	0,1	0,1	1	0,1	0,0	0,2
76-80	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
<u>81-85</u>	1	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
	349	11,8	9,7	28	3,8	0,8	10,5
Total	2904	99,8	80,6	701	99,6	19,4	100,0

Op/nedrundinger medfører, at procenten ikke alle steder bliver 100.

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

A: Antal dømte mænd.

B: % af alle dømte mænd (2904=100 %)

C: % af alle dømte (3605=100 %)

D: Antal dømte kvinder

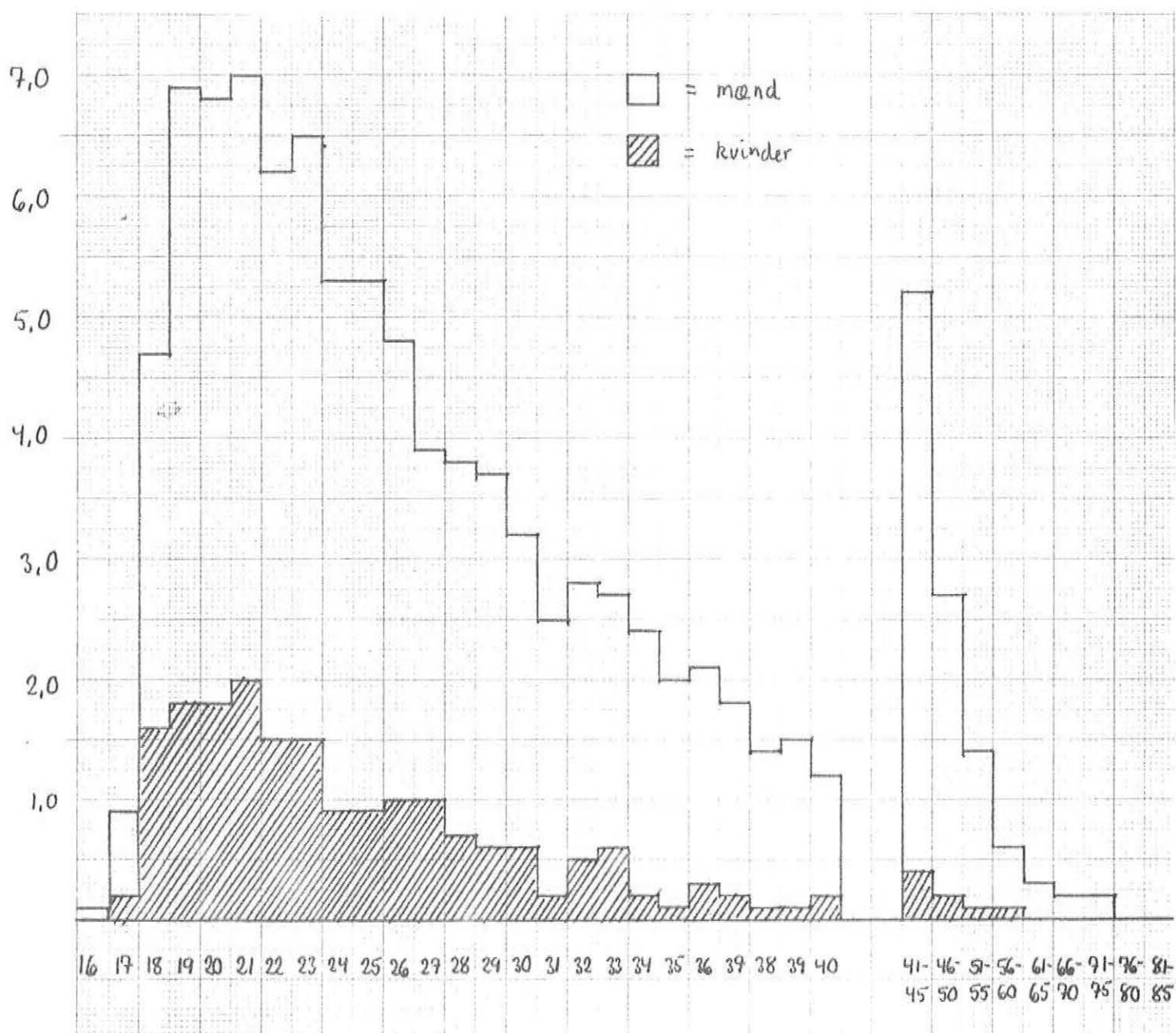
E: % af alle dømte kvinder (701=100 %)

F: % af alle dømte (3605=100 %)

G: Summen af C og F.

Tegnes procenttallene fra kolonne C, F og G ind på et søjlediagram, fremkommer følgende figur:

Fig. V: Procentvis fordeling af de dømte 1920-39 i Odense købstads jurisdiktion efter køn og alder.

Kilde: Tabel X.

Til sammenligning anføres her den procentvise aldersfordeling for indbyggerne i Odense ved folketællingen i 1930:

Alder	Mænd %	Kvinder %	Ialt %
≤14	11,7	11,4	23,1
15-19	3,9	4,7	8,6
20-24	4,6	5,8	10,4
25-29	4,1	5,2	9,3
30-34	4,0	4,8	8,8
35-39	3,5	4,0	7,5
40-44	3,3	3,4	6,7
45-49	2,7	2,9	5,6
50-54	2,2	2,7	4,9
55-59	1,9	2,1	4,0
60-64	1,7	2,0	3,7
65-69	1,2	1,6	2,8
70-74	0,9	1,3	2,2
75-79	0,6	0,9	1,5
80-84	0,2	0,4	0,6
85-89	0,1	0,2	0,3
90-94	0,0	0,0	0,0
95-99	0,0	0,0	0,0
Uoplyst	<u>0,1</u>	<u>0,0</u>	<u>0,1</u>
	46,7	53,4	100,1

Kilde: St, Tabelværk 5.rk. A nr. 20, p. 42.

Det fremgår tydeligt af figur V, at det blandt kvinderne især er de yngre, der begår kriminalitet, mens det blandt mændene ligeledes er højest i de unge år, men derefter jævnt faldende. Mænds kriminalitet er godt nok størst i de yngre år, men mere jævnt fordelt end kvindernes.

Den kvindelige kriminalitet kulminerer ved 21-års alderen, mens den mandlige topper ved 19-års alderen. 62,7 % af al kvindelig kriminalitet bliver begået af kvinder under 26 år - for mænd er det samme tal 46,4 %. Inddrages yderligere 5 år er resultatet, at 82,7 % af al kvindelig kriminalitet er begået inden det 31. år, mens det for mænd kun er 65,7 %.

En del af forklaringen på dette forhold må ligge i den rollefordeling, der normalt hersker i samfundet med manden som forsørger og kvinden som hjemmegående. Det må antages, at en stor del kriminelle kvinder ophører med kriminalitet ved ægteskabs indgåelse. En anden del af forklaringen, der behandles nærmere under behandlingen af forbrydelsens art, kan være, at den del af den kvindelige kriminalitet, der vedrører sædelighedsforhold, har sine naturlige aldersgrænser. Kun unge kvinder har chance indenfor denne forbrydelsesgruppe. (70).

(70) Aldersfordelingen blandt prostituerede i Århus 1878-1906 er aftrykt i Sociale studier i Århus p. 215. Næsten 80 % er under 26 år.

Kriminaliteten blandt ældre, især kvinder, må karakteriseres som minimal - kun 19,1 % af den samlede kriminalitet begås af personer over 35 år.

Der er ikke i litteraturen konstateret nogle tal, der direkte tjener til sammenligning med denne undersøgelses. Kjærgaard viser, at hvis tallene fra den officielle kriminalstatistik tages fra perioden 1916-25, kulminerer den mandlige kriminalitet mellem 20 og 25 år, og den kvindelige i samme aldersgruppe. Denne konstatering er overensstemmende med herværende undersøgelses resultat, men ikke direkte sammenlignelig, da her er inddraget overtrædelser af betleriloven af 1860. (71).

Konkluderende må altså siges, at kvinder i gennemsnit aldersmæssigt er yngre end mænd, når de begår forbrydelse. Langt størstedelen af kriminaliteten blandt kvinder bliver begået inden det 31. år. Mænds kriminalitet er også størst i de unge år, men er generelt mere jævnt fordelt over årene end kvindernes.

4 B 3 De domfældtes fødested.

Efter således at have foretaget hovedopgørelser over de domfældtes køn og alder, skal her kort nævnes de domfældtes fødested, fordelt på Odense eller ikke-Odense.

Tabel XI: Fødestedet for domfældte 1920-39 i Odense købstads jurisdiktion.

	Født i Odense	Ikke født i Odense	Uoplyst	Ialt
Mænd	839	2064	1	2904
Kvinder	151	550	0	701
Ialt	990	2614	1	3605

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Grunden til, at der i denne undersøgelse er skelnet netop mellem Odense og ikke-Odense som fødested, er ikke fordi fødestedet antages at være en krimogen faktor, men skyldes udelukkende en interesse i at vide på hvor stor en del af materialet, politiets strafferegistre eventuelt ville kunne anvendes som kontroloplysning.

(71) Kjærgaard p. 117. Om kriminalitet og alder, se desuden Christiansen & Hurwitz p. 446-69, der dog mest behandler teorier om ungdomskriminalitet. Knut Sveri har i bogen "Kriminalitet og alder" lavet en undersøgelse på norsk materiale fra 1957-58.

Det kan konstateres, at hvis der kun var indhentet oplysninger fra Odense købstads politimesters arkiv, ville antallet af domfældte behandlet i denne undersøgelse, kun have været 37,9 % af det nuværende antal, nemlig kun de domfældte, der både er født og dømt i jurisdiktionen. For en stor del af disse, ville der desuden kun kunne hentes oplysninger fra selve strafferegisteret, idet de tilhørende straffeakter kan være sendt til en anden jurisdiktion. Alt i alt er kontrolmulighederne i Odense købstads politimesters arkiv ikke særlig gode og frem for alt svært tilgængelige.

4 B 4 De domfældtes bopæl.

I det følgende behandles hvor de domfældte boede i Odense. Som nævnt er det ikke muligt i hverken politi- eller dommerarkiverne at få oplysninger om adresser på de domfældte på en rimelig måde. Derfor blev undersøgelsen indskrænket til kun at omfatte dømte, der samtidig havde bopæl i Odense. Disse personer skulle kunne findes i Odense kommunes folkeregister fra dets oprettelse pr. 5. november 1924.

Undersøgelsen vil dels blive foretaget på den del af de dømte, hvor adressen med sikkerhed kan konstateres på domfældelsestidspunktet. Dels inddrages - for at se om tendensen fra de sikre oplysninger ændres - adresserne på den del af de dømte, hvor det ikke nøjagtigt har været muligt at skaffe adressen på domfældelsestidspunktet, men derimod på et tidligere/senere tidspunkt indenfor perioden.

Det må lige tilføjes, at den for EDB-bearbejdelsen udarbejdede vejkode, er lavet på grundlag af vejfortegnelserne i Odense Vejviser i perioden, således at alle nye/nedlagte veje er registreret samt ligeledes eventuelle navneændringer på eksisterende veje.

Der er fundet sikre adresseoplysninger ved domfældelsestidspunktet på i alt 803 domfældte. Adresser på et andet tidspunkt end domfældelsestidspunktet - i det følgende lidt misvisende kaldet "usikre adresser" - er fundet på i alt 1038 domfældte. Overhovedet ingen adresseoplysninger fra Odense kommunes folkeregister er konstateret på 1764 dømte.

Tabel XII: Adresseoplysninger på de domfældte i Odense købstads jurisdiktion 1920-39.

Sikker adresse	803	22,3 %
Usikker adresse	1038	28,8 %
Ingen adresse	<u>1764</u>	<u>48,9 %</u>
	3605	100,0 %

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Odense kommune: Navnekortene 1924-59 fra Odense kommunes folkeregister.

I det følgende bringes en oversigt over de domfældtes bopæl. Først en oversigt over gader, der fremkommer, hvis kun de sikre adresseoplysninger inddrages, dog således, at kun gader, hvor der i perioden er registreret mindst 4 dømte med tilmeldt bopæl, er medtaget. Tallet 4 svarer til 0,5 % af samtlige domfældte, hvor adressen ved domfældelsestidspunktet samtidig er kendt med sikkerhed.

Tabel XIII: Bopæl for de domfældte i Odense købstads jurisdiktion 1920-39, hvor adressen med sikkerhed kendes på domfældelsestidspunktet.

Gade	A	B	C
Aaløkkehaven	4	ingen oplysninger	
Aasumvej	5	ingen oplysninger	
Absalonsgade	5	313	1,6
Albanigade	5	759	0,7
Allegade	6	713	0,8
Dannebrogsgade	14	159	8,8
Dronningensgade	4	1285	0,3
Frederiksgade	8	697	1,1
Færøgade	7	38	18,4
Gersdorffsgade	5	69	7,2
Helenevej	5	238	2,1
Klaregade	5	401	1,2
Kongensgade	8	614	1,3
Langegade	4	266	1,5
Nedergade	9	405	2,2
Nørrebro	17	905	1,9
Nørregade	4	805	0,5
Overgade	12	918	1,3
Overstræde	8	126	6,3
Paaskestræde	6	102	5,9
Pjentedamsgade	7	469	1,5
Ramsherred	4	190	2,1
Ridehusgade	4	275	1,5
Sct. Jørgensgade	20	1663	1,2
Sigvaldsvej	5	53	9,4
Sortebrødretorv	5	171	2,9
Store Graabrødrestræde	4	63	6,3
Vesterbro	10	1366	0,7
Vestergade	7	1020	0,7
Vestre Stationsvej	5	415	1,2
Vindegade	12	1073	1,1
Østre Stationsvej	<u>5</u>	425	1,2

Kilde: Som tabel XII samt Odense Vejviser 1930.

- A: Antal domfældte, der var tilmeldt den pågældende gade på domfældelsestidspunktet.
B: Gadens indbyggertal 5. november 1929.
C: Kolonne A i procent af kolonne B.

Hertil skal lægges de 176 domfældte, der bor på andre end de nævnte gader, men ikke for den enkelte gade udgør 0,5 % af de dømte. Endelig er der på domfældelsestidspunktet 24, der er meldt "Forsvundet", 50 er tilmeldt adressen Klaregade 42, hvilket vil sige tvangsarbejdsanatalten, 29 er tilmeldt på epidemisygehuset, 87 arresthuset og endelig er 208 flyttet til en anden kommune lige inden domfældelsesdatoen.

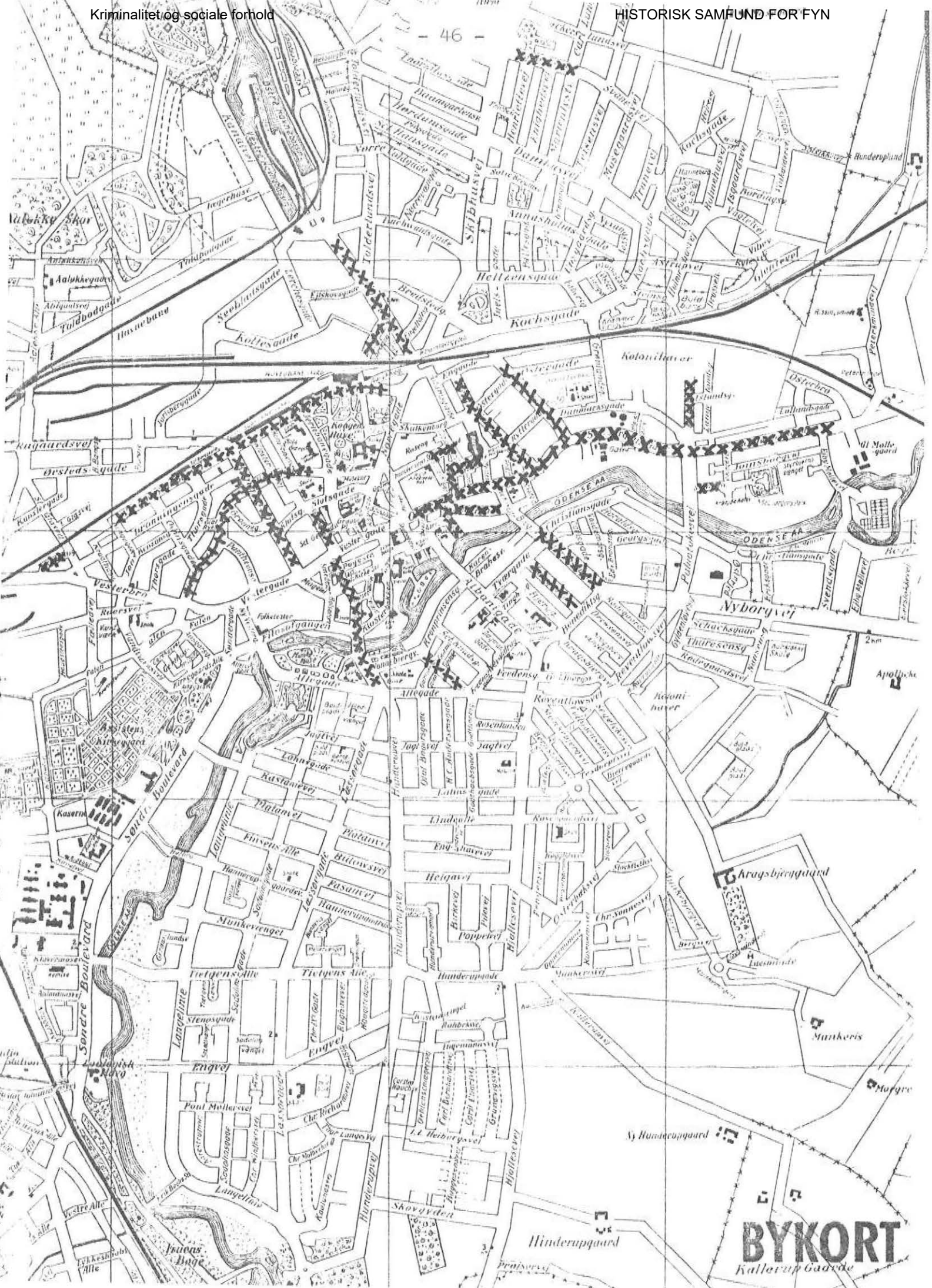
Tegnes de gader op på et bykort (72), hvor kolonne C har givet mindst 1 %, fremgår resultatet af kortet side 45. 1 % betyder ikke, at 1 % af gadens indbyggere er domfældte, men at antallet af dømte, der har boet i gaden og på samme tid er blevet domfældt, er 1 % af befolkningen i gaden pr. 5. november 1929.

Bortset fra Aaløkkehaven og Helenevej er de domfældtes bopæl helt klart koncentreret omkring byens centrum. Der er specielt koncentrationer omkring Nørrebro-området, omkring de to stationer samt kvarteret omkring Fyens Forum. Alle disse områder bestod af den ældre beboelsesmasse.

I det følgende vil de usikre adresser blive inddraget for at konstatere om tendensen fra det forholdsvise spinkle sikre materiale på kortet side 46 ændres. Her vil altså blive tale om adresser, som 1841 domfældte på et eller andet tidspunkt i perioden har anmeldt til folkeregisteret. Som i tilfældet med de sikre adresser, inddrages kun gader, hvor der i perioden mindst har været tilmeldt 0,5 % af de domfældte på hvem, der kendes adresseoplysning. Det vil i dette tilfælde sige 9 domfældte.

Tabel XIV: Bopæl for de domfældte i Odense købstads jurisdiktion 1920-39, hvor sikker eller usikker adresse er kendt.

(72) Bykortet er fra Odense Vejviser 1940.

BYKORT
Kallerup Gaarde

Gade	A	B	C
Absalonsgade	12	313	3,8
Albanigade	21	759	2,8
Albanitorv	11	221	5,0
Allegade	17	713	2,4
Buchwaldsgade	11	311	3,5
Damhusvej	10	781	1,3
Dannebrogsgade	22	159	13,8
Dronningensgade	15	1285	1,2
Frederiksgade	37	697	5,3
Færøgade	19	38	50,0
Georgsgade	10	541	1,8
Grønnegade	20	233	8,6
Hans Jensensstræde	12	152	7,9
Hunderupvej	12	919	1,3
Jens Benzonsgade	11	567	1,9
Karen Brahesvej	10	192	5,2
Kochsgade	10	545	1,8
Kongensgade	24	614	3,9
Lerchesgade	13	238	5,5
Nedergade	23	405	5,7
Nyborgvej	9	349	2,6
Nørrebro	43	905	4,8
Nørregade	21	805	2,6
Overgade	28	918	3,1
Overstræde	23	126	18,3
Paaskestræde	30	102	29,4
Parcelvej	9	96	9,4
Pjentedamsgade	15	469	3,2
Pogestræde	9	145	6,2
Ramsherred	16	190	8,4
Ridehusgade	15	275	5,5
Roersvej	11	379	2,9
Sct. Jørgensgade	49	1663	2,9
Skibhusvej	25	1628	1,5
Sortebrødretorv	17	171	9,9
Store Glasvej	10	455	2,2
Søndre Boulevard	27	2345	1,2
Thorsgade	26	797	3,3
Tolderlundsvej	17	334	5,1
Vesterbro	36	1366	2,6
Vestergade	36	1020	3,5
Vestre Stationsvej	18	415	4,3
Vindegade	46	1073	4,3
Østre Stationsvej	13	425	3,1
	<u>869</u>		

Kilde: Som tabel XIII.

A: Antal domfældte, der har været tilmeldt adresse på den pågældende gade indenfor perioden 1920-39.

B: Gadens indbyggertal 5. november 1929.

C: Kolonne A i procent af kolonne B.

Vedrørende procenttallet i kolonne C gælder samme forhold som omtalt under tabel XIII.

I alt har 869 domfældte været tilmeldt bopæl på de nævnte gader på et eller andet tidspunkt i perioden, mens 575 har været tilmeldt andre gader end de nævnte, men ikke for den enkelte gade

udgør 0,5 % af de domfældte på hvem, adressen på et eller andet tidspunkt i perioden er kendt.

Tegnes de gader op på et bykort, hvor kolonne C har givet mindst 1 % - det vil i dette tilfælde sige alle de nævnte gader - ser resultatet ud som på kortet side 49.

Ligesom på kortet side 46 er der en klar koncentration i byens centrum. Derudover ses en koncentration i den nordlige bydel omkring Nørrebro-kvarteret og Skibhusvej. I byens sydlige del er enkelte gader optegnet - dette drejer sig imidlertid om meget lange gader, og da der ikke er taget hensyn til husnumre i denne undersøgelse, vides det ikke hvor på disse lange gader de domfældte boede, men det er nærliggende at antage, at de har boet på den del, der er nærmest centrum. Er dette tilfældet, har den sydlige bydel syd for Allegade-Nyborgvej ikke været beboet i perioden af et antal domfældte, der lader sig registrere i denne undersøgelse.

Jeg vil tillægge oplysningerne på kortet side 49 mindst lige så stor værdi som kortet side 46. Ganske vist er kortet side 46 fremstillet ud fra helt sikre adresser på domfældelsestidspunktet, men materialet er forholdsvis spinkelt. Kortet side 49 omfatter et væsentligt større materiale, og de domfældte har trods alt på et eller andet tidspunkt i perioden opgivet bopæl her.

Konkluderende ligger det klart, at de domfældte i perioden især boede i Odense bys centrum samt i den nordlige del af byen. Endelig er der også en klar koncentration i området omkring banegårdene og området lige vest for centrum. Der er ingen grund til at tro, at de domfældte, der har boet i Odense, men ikke er fundet i folkeregisteret, i større omfang skulle have boet i andre kvarterer i byen.

Skal nævnes nogle gader, hvor de domfældte især har haft bopæl, må nævnes Dannebrogsgade, Færøgade, Grønnegade, Hans Jenssensstræde, Overstræde, Paaskestræde, Parcelvej, Ramsherred og Sortebrødretorv. Det ligger udenfor denne undersøgelses rammer nærmere at analysere disse byområder, men generelt må siges, at det drejer sig om den ældre og dårligere del af boligmassen.

4 B 5 De domfældtes erhverv.

I det følgende vil der blive gjort rede for de domfældtes erhverv. Som tidligere omtalt, er der ret store problemer med at fastslå på hvilket tidspunkt en person har været hvad, men det er sikkert, at den anvendte erhvervsbetegnelse på et eller andet

BYKORT
Kallerup Gade

tidspunkt i perioden er blevet opgivet af personen selv. Arbejdsløshedsperioder er det på grund af kildematerialets karakter umuligt at inddrage i denne undersøgelse, idet det naturligvis ikke meldes til folkeregisteret, når en person bliver arbejdsløs.

Der er fra de anvendte kilder i alt fundet erhvervsoplysninger på 2435 mandlige domfældte og 452 kvindlige, eller i procent 83,3 % af de mandlige og 64,5 % af de kvindlige domfældte. I alt er der altså fundet erhvervsangivelser på 2887 domfældte eller 80,1 % af alle domfældte i perioden.

Her bringes først en oversigt over erhverv, der er angivet af mindst 0,5 % af samtlige mandlige domfældte på hvem, erhvervet kendes.

Tabel XV: Erhvervsangivelser opgivet af mandlige domfældte i Odense købstads jurisdiktion 1920-39.

Erhvervsangivelse	Antal mandlige domfældte	% (2435=100 %)
Arbejdsmand	711	29,2
Bagersvend	13	0,5
Bud	45	1,8
Chauffør	71	2,9
Elektriker	19	0,8
Fabriksarbejder	23	0,9
Fodermester	14	0,6
Gartner	52	2,1
Havnearbejder	13	0,5
Handelsmand	65	2,7
Købmand	13	0,5
Kontorist	15	0,6
Kommis	13	0,5
Kusk	13	0,5
Lagerarbejder	33	1,4
Landarbejder/Karl	85	3,5
Medhjælper	60	2,5
Maskinarbejder	71	2,9
Mekaniker	30	1,2
Maler	14	0,6
Murerarbejdsmand	17	0,6
Mejerist	13	0,5
Malersvend	31	1,3
Repræsentant	94	3,9
Sømand	76	3,1
Slagter	44	1,8
Slagteriarbejder	13	0,5
Snedker	34	1,4
Søfyrbøder	16	0,7
Støberiarbejder	14	0,6
Skomager	20	0,8
Smed	27	1,1
Slagtersvend	19	0,8
Tjenestekarl	29	1,2
Tjener	17	0,7

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.
 LAO. Odense kommunes socialvæsens registre 1867-1950.
 Odense kommune. Navnekort 1924-59 fra Odense kommunes
 folkeregister.

Der skal herefter bringes en oversigt over erhverv, der er opgivet af mindst 0,5 % af samtlige kvindlige domfældte, på hvem, erhvervet kendes.

Tabel XVI: Erhvervsangivelser opgivet af kvindlige domfældte i Odense købstads jurisdiktion 1920-39.

Erhvervsangivelse	Antal kvindlige somfældte	% (452=100 %)
Arbejderske	13	2,9
Ekspedient	8	1,8
Fabriksarbejderske	37	8,2
Husassistent	238	52,7
Husbestyrerinde	18	4,0
Lagerarbejderske	3	0,7
Medhjælperke	14	3,1
Rengøringskone	5	1,1
Strygerske	3	0,7
Strikkerske	3	0,7
Syerske	30	6,6
Smørrebrødsjomfru	5	1,1
Tjenestepige	47	10,4

Kilde: Som tabel XV.

Det kan altid diskuteres, hvad der menes i erhvervsangivelserne. Nogen har måske bevidst forvansket stillingen, så den kom til at "lyde af mere" set i social status. En erhvervsangivelse som "slagter", kan måske dække over en slagteriarbejder. Endelig behøver en "mekaniker" ikke være faglært - det samme gælder snedker, tjener m.fl.

Selv om ovennævnte stillingsbetegnelser akcepteres, som de er angivet, er det helt tydeligt, at der er en klar overvægt af ufaglærte, og at det generelt er job i den nederste ende af den sociale rangstige. (73). Jeg har ikke her forsøgt at placere erhvervene ind i nogle af de tilgængelige sociale klassifikationer, idet jeg som nævnt ikke tillægger erhvervsangivelserne for stor pålidelighed. Der vil også opstå store problemer med at inddele i fx faglærte/ufaglærte - for at en sådan undersøgelse med rimelighed kan gennemføres, kræves bedre oplysninger, end det er tilfældet i denne undersøgelse.

Vender man tilbage til undersøgelsens resultater, ses det at "hovederhvervet" blandt mændene er arbejdsmand under en eller anden form. Enten er titlen anvendt direkte eller også fx fabriksarbej-

 (73) Vurderet ud fra inddelingen i Socialforskningsinstitutets studie nr. 17 om sociale klassifikationer.

der, lagerarbejder eller lignende.

For kvindernes vedkommende er det især husassistenter, der er dominerende, men også angivelser som tjenestepige, fabriksarbejderske og syerske er udbredte.

Forholdet mellem kriminalitet og social klasse er tidligere blevet behandlet i litteraturen. Udover Christiansen & Hurwitz (74), der giver en udemærket oversigt med resume af en del specialundersøgelser, har Preben Wolf og Erik Høgh behandlet emnet. (75).

Forfatterne viser, at med stigende social status falder sandsynligheden for konflikt med loven - denne tendens er især udbredt blandt straffelovsovertrædere, mens det for særlovgivningens (færdsels-, motor-, toldlove m.fl.) vedkommende faktisk er omvendt. Konklusionen bliver således, "at legalistisk defineret kriminalitet er karakteristisk for arbejderklassen, især den ufaglærte del af den". (76).

Lauge R. Kallestrup har foretaget en lille undersøgelse over samme emne. (77). Hans konklusion er at "straffrisikoen ikke så meget er afhængig af, om den pågældende er faglært eller ej, men mere afhængig af, hvilke økonomiske-, sociale- og beskæftigelsesmæssige forhold, man arbejder under". (78).

Konkluderende må det konstateres, at uanset de forskellige undersøgelser materialegrundlag, er der enighed om konklusionen, nemlig at opdaget kriminalitet er mest udbredt i de lavere statuslag. Ordet "opdaget" må understreges, idet der også er fremsat den teori, at kriminaliteten er lige udbredt i alle statuslag, men blot er mere skjult i de højere end de lavere lag. (79). Det ligger udenfor denne undersøgelses rammer at vurdere dette synspunkt, der hverken kan af- eller bekræftes på grundlag af det anvendte materiale.

4 B 6 Forholdet mellem første gangs dømte og recidivister.

Det vil nu blive undersøgt hvordan forholdet er i perioden

(74) Christiansen & Hurwitz p. 542-64.

(75) Høgh & Wolf: Kriminalitetsfrekvens og social klasse. Danmark 1954 (Sociologiske Meddelelser, 4. serie, 1958, p. 65-82).

(76) Høgh & Wolf p. 77.

(77) Lauge R. Kallestrup: Straffrekvensen i forskellige sociale grupper. NTFK. 42. årgang, 1. hæfte 1954, p. 30-35.

(78) Kallestrup p. 33.

(79) Høgh & Wolf p. 69.

mellem første gangs dømte og recidivister. Disse oplysninger stammer fra dom/retsbøgerne, hvor der til hver sag blev indhentet straffeattest(er) hos politiet i de(n) pågældendes fødejurisdiktion. Eventuelle tidligere straffe havde betydning for den aktuelle domsudmåling. Ved registreringen til denne undersøgelse opstod imidlertid det problem, at ikke alle tidligere domfældelser altid blev nævnt. Fx kunne der stå: "Tidligere dømt adskillige gange, senest.....". I disse tilfælde er vedkommende kun registreret med én tidligere domfældelse, nemlig den omtalte. Dette betyder, at undersøgelsen udtrykker det antal domfældelser, de domfældte mindst er blevet idømt tidligere. Resultatet udtrykker derfor for få angivne tidligere domfældelser - der er aldrig registreret flere domfældelser, end der er direkte angivet i kildematerialet.

Af de i alt 2904 domfældte mænd, er de 1265 første gangs dømte, mens 1639 tidligere har været dømt. For kvindernes vedkommende er tallene 400 og 301.

Tabel XVII: Første gangs dømte/recidivister 1920-39 i Odense købstads jurisdiktion fordelt på køn.

	Mænd	%	Kvinder	%	I alt	%
Første gangs dømte	1265	35,1	400	11,1	1665	46,2
Recidivister	<u>1639</u>	<u>45,5</u>	<u>301</u>	<u>8,3</u>	<u>1940</u>	<u>53,8</u>
	2904	80,6	701	19,4	3605	100,0

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Gennemgås recidivisterne nærmere, kan følgende tabel opstilles:

Tabel XVIII: Recidivisternes tidligere antal domme. (1940=100 %).

Antal tidligere domme	Mænd	%	Kvinder	%	I alt	%
1	669	34,5	140	7,2	809	41,7
2	374	19,3	78	4,0	452	23,3
3	228	11,8	34	1,8	262	13,6
4	131	6,8	20	1,0	151	7,8
5	82	4,2	13	0,7	95	4,9
6	52	2,7	8	0,4	60	3,1
7	37	1,9	2	0,1	39	2,0
8	22	1,1	4	0,2	26	1,3
9	17	0,9	1	0,1	18	1,0
10	11	0,6	0	0,0	11	0,6
11	7	0,4	1	0,1	8	0,5
12	1	0,1	0	0,0	1	0,1
13	1	0,1	0	0,0	1	0,1
14	1	0,1	0	0,0	1	0,1
15	1	0,1	0	0,0	1	0,1
16	3	0,2	0	0,0	3	0,2
20	1	0,1	0	0,0	1	0,1
21	<u>1</u>	<u>0,1</u>	<u>0</u>	<u>0,0</u>	<u>1</u>	<u>0,1</u>
	1639	85,0	301	15,6	1940	100,6

Procenten stemmer ikke grundet op/nedrundinger.

Kilde: Som tabel XVII.

Ovenstående tabel er en konstatering af forholdene for den samlede mængde domfældte i perioden 1920-39, idet der ikke kan tages hensyn til tiden før og efter perioden. Således kan nogle domfældte starte med at blive registreret under fx 3 domme, hvis de er dømt 2 gange før 1920 - omvendt vil nogle naturligvis blive dømt flere gange efter 1939.

Det ses af tabel XVIII, at procenten er hurtigere faldende blandt kvinderne end blandt mændene, I alt er der registreret 20,4 % med mere end 2 tidligere domme blandt de domfældte mænd i perioden, mens tallet for kvinderne kun er 11,9 %. Blandt mændene når en enkelt op på at have været dømt 21 gange tidligere, mens der blandt kvinderne ikke er nogle dømt tidligere mere end 11 gange.

Konkluderende må det konstateres, at der i denne periode er langt flere første gangs dømte blandt kvinderne end blandt mændene og omvendt derfor flere recidivister blandt mændene end blandt kvinderne, hvis det regnes ud forholdsmæssigt. (80).

Ved en fordeling af antal første gangs dømte og recidivister på de enkelte år i perioden, ser resultatet således ud:

Tabel XIX: Antal første gangs dømte/recidivister fordelt på de enkelte år 1920-39. (1920=148 domfældelser=indeks 100).

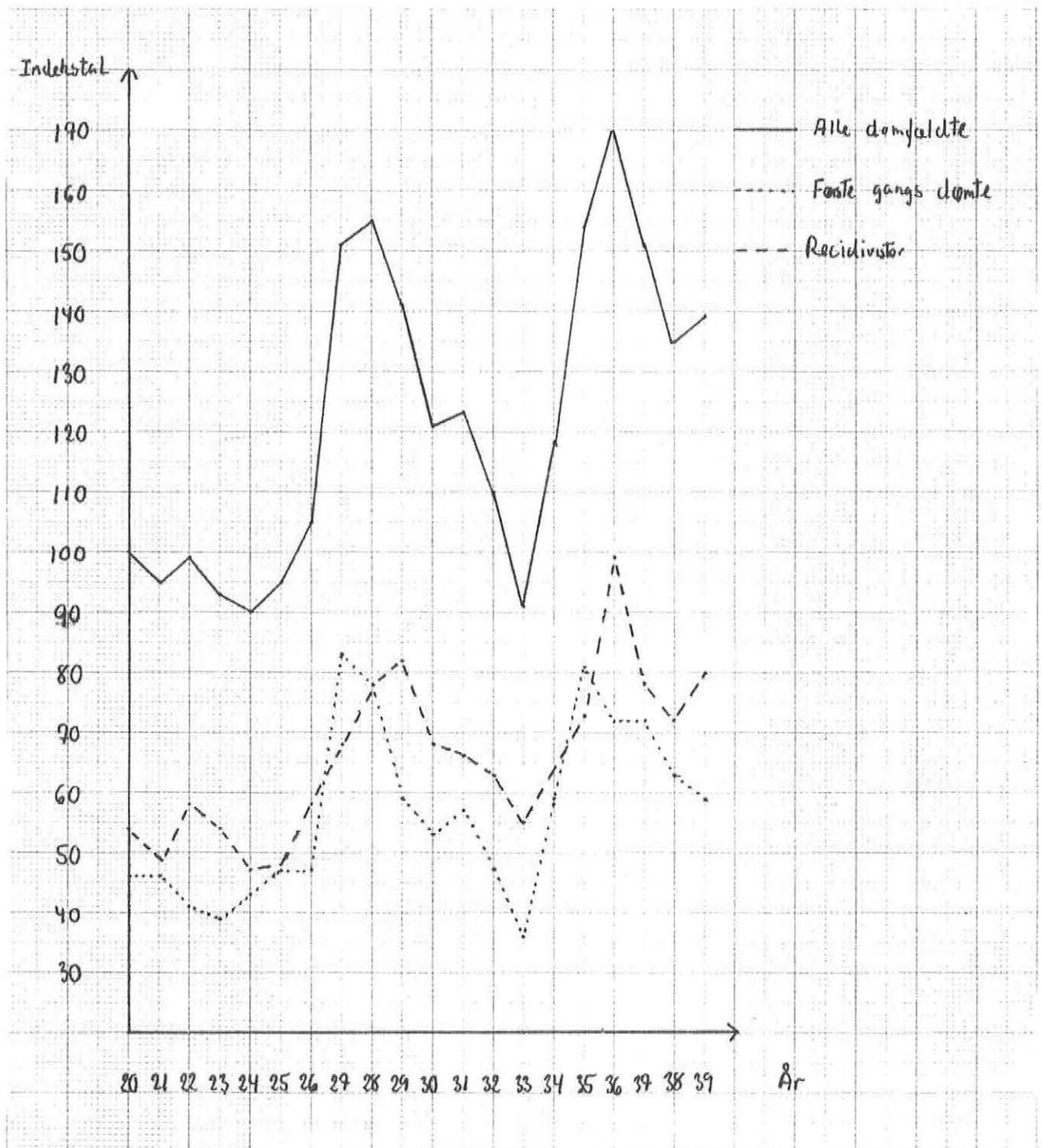
År	Første gangs dømte		Recidivister	
	Antal	Indekstal	Antal	Indekstal
1920	68	46	80	54
1921	68	46	72	49
1922	60	41	86	58
1923	58	39	80	54
1924	63	43	70	47
1925	70	47	71	48
1926	70	47	86	58
1927	123	83	100	68
1928	115	78	115	78
1929	87	59	121	82
1930	78	53	101	68
1931	84	57	98	66
1932	70	47	93	63
1933	53	36	82	55
1934	86	58	88	59
1935	120	81	108	73
1936	106	72	146	99
1937	107	72	116	78
1938	93	63	107	72
1939	88	59	118	80

(80) En oversigt over det mandlige recidiv i Danmark 1933-60, er givet af Christiansen & Pál i NTFK 1965, p. 29-45 (53.årg).

Kilde: Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Tegnes resultaterne ind på en figur sammen med indekstallene fra tabel I for den generelle udvikling i perioden, ser resultatet således ud:

Fig. VI: Domfældte 1920-39 fordelt på første gangs dømt og recidivister. (1920=148 domfældte=indekstal 100).

Kilde: Tabel I og XIX.

Det fremgår af figur VI, at i perioder, hvor der generelt indtræder en stærk stigning i antallet af domfældelser, er det

især personer, der aldrig har været dømt før, der udgør denne stigning. Dette forhold gælder specielt i begyndelsen af en stigningsperiode, specielt ses det fra 1926-27, men tendensen er der også i perioden 1933-35.

Her skal endelig konstateres alderen på henholdsvis første gangs dømte og recidivisterne.

Tabel XX: Aldersfordelingen blandt første gangs dømte og recidivister.

Alder	Første gangs dømte	% (1667=100 %)	Recidivister	% (1940=100 %).
16	3	0,2	0	0,0
17	32	1,9	1	0,1
18	138	8,3	31	1,6
19	187	11,2	60	3,1
20	158	9,5	89	4,6
21	141	8,5	109	5,6
22	113	6,8	111	5,7
23	109	6,5	125	6,4
24	78	4,7	112	5,8
25	74	4,4	118	6,1
26	62	3,7	110	5,7
27	52	3,1	90	4,6
28	43	2,6	94	4,9
29	45	2,7	89	4,6
30	52	3,1	63	3,3
31	25	1,5	66	3,4
32	34	2,0	67	3,5
33	33	2,0	65	3,4
34	23	1,4	63	3,3
35	23	1,4	49	2,5
36	22	1,3	55	2,8
37	19	1,1	46	2,4
38	24	1,4	29	1,5
39	14	0,8	39	2,0
40	22	1,3	21	1,1
41-45	70	4,3	116	6,0
46-50	33	1,9	63	3,3
51-55	17	1,0	33	1,7
56-60	11	0,7	12	0,7
61-65	3	0,2	7	0,5
66-70	4	0,2	3	0,3
71-75	3	0,2	1	0,1
76-80	0	0,0	0	0,0
81-85	0	0,0	1	0,1
	<u>1667</u>	<u>99,9</u>	<u>1938</u>	<u>1100,7</u>

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Det kan ikke undre, at de første gangs dømte gennemgående er yngre end recidivisterne - de første gangs dømte kulminerer ved 19 års alderen, mens recidivisterne jævnt topper ved 23 års alderen. Derefter aftager begge kategorier jævnt. Det kan nok mere undre, at der hele vejen op igennem alderen vedbliver at komme nye første gangs dømte - faktisk er der 163, eller godt

10 %, første gang dømte på 40 år eller derover. Som yderpunkt er der 2 første gang dømte på 73 år. I den anden ende er der også nogle, der er hurtigere end andre - yderpunktet er her en recidivist på 17 år.

4 B.7 Kriminalitetens art samt straffen herfor.

Der vil herefter blive gjort rede for, hvilke overtrædelser af straffeloven de domfældte blev dømt for i perioden. Dette forhold lader sig konstatere med meget stor sikkerhed via dom/rets-bøgerne.

Først bringes en oversigt fra 1. januar 1920 til 31. december 1932 over overtrædelser af den da gældende straffelov, derefter overtrædelser af den nye straffelov fra 1. januar 1933 til 31. december 1939. Overtrædelserne er delt i 4 grupper, nemlig sædelighedsforbrydelser, voldsforbrydelser, ejendomsforbrydelser og andre forbrydelser. Hvilke paragraffer, der henhører under hvilke grupper, fremgår af tabellerne. Inddelingen er identisk med den i de officielle kriminalstatistikker anvendte. (81).

Et problem opstår når en person har overtrådt flere paragraffer - hvor skal forbrydelsen så registreres? I denne undersøgelse er fulgt samme retningslinje som i de officielle kriminalstatistikker, hvor der står: "Naar der derved er overtraadt forskellige Straffelovsparagraffer, er Dommens Gruppering efter Forbrydelsesart bestemt af den Paragraf, hvis Strafferamme gaar højest (Hovedforbrydelsen)." (82). Hvad den officielle kriminalstatistik gør når to eller flere overtrådte paragraffer har samme strafferamme, er uvist. I denne undersøgelse er dette problem heller ikke løst på tilfredsstillende vis - her er simpelt hen konsekvent i sådanne tilfælde taget den paragraf med det laveste nummer som hovedforbrydelse. Dette giver naturligvis et lidt skævt billede af de faktiske forhold, men det må tilføjes at der faktisk ikke er særlig mange tilfælde, hvor problemet opstår. Tallet ligger på

(81) Inddelingen kan for perioden op til 1. januar 1933 ses i fx St. Tabelværk, 5.rk. B nr. 9, p. 41 i indledningsafsnittet. For perioden efter 1. januar 1933, se fx St.M. 4,113,2 p.76.

(82) Se fx St. Tabelværk 5.rk. B nr. 9, p. 38 i indledningsafsnittet. Samme definition er anvendt i samtlige officielle kriminalstatistikker i perioden. Se desuden problemets behandling i *Sociale Studier* i Århus 1870-1906, p. 42-43.

under 60 ud af de 3605 domfældte.

Tabel XXI: Domfældte 1920-32 i Odense købstads jurisdiktion fordelt på straffelovsparagraffer efter hovedforbrydelse og køn.

Straffelovsparagraf	Mænd	Kvinder
§ 160	0	0
§§ 161-164	4	2
§§ 166, 167, 173-175, 183	8	0
§§ 168-172	0	0
§§ 176, 185	51	0
§ 177	1	0
§ 178	0	0
L. 1/4 1911 §§ 4, 5	52	1
§ 181	39	41
L. 30/3 1906 § 3, §§ 159, 165, 184	<u>2</u>	<u>1</u>
Sædelighedsforbrydelser i alt	157	45
§§ 98-116	14	0
§§ 186-191	0	0
§ 192	0	0
§ 193	0	0
§§ 194, 195	0	4
§ 198	1	0
§§ 200-207	<u>10</u>	<u>0</u>
Voldsforbrydelser o.lign. i alt	25	4
§§ 228, 229, 233, 234, 237, 240	476	146
§ 230	141	16
§ 231	66	12
§ 232	94	3
§§ 235, 236	7	0
§§ 238, 239, 242	45	20
§§ 243-246	10	1
§§ 247-250	25	6
§§ 251-255, 258, 259	209	25
§§ 260-263	3	0
§§ 256, 257	25	0
§§ 264-267	0	0
§§ 268-276	91	7
§§ 277-279	<u>1</u>	<u>0</u>
Ejendomsforbrydelser i alt	1193	236
§§ 117-144	1	0
§§ 145, 149-153	1	0
§§ 146-148, 154, 155	4	4
§§ 210-214	1	0
§§ 224-227	2	1
§§ 280-283	2	0
§ 284	0	0
§§ 285-293	1	0
§§ 294-296	0	0
Andre §§	<u>2</u>	<u>0</u>
Andre forbrydelser i alt	14	5
I alt overtrædelser af straffeloven i perioden 1920-32	<u>1389</u>	<u>290</u>

Endvidere er der i samme periode registreret følgende overtrædelser af følgende love:

		Mænd	Kvinder
Lov af 3/3 1860	§ 1	10	123
	§ 2	3	13
	§ 3	274	5
Lov af 30/3 1906	§ 1	0	3
	§ 2	0	40
	§ 14	0	10
Lov af 1/4 1911	§ 1	30	0
	§ 2	0	1
	I alt	<u>317</u>	<u>195</u>

Total antal registrerede overtræ-

delser perioden 1920-32: 1706 485

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-32.

Lov af 3/3 1860 er loven om løsgængeri og betleri, hvor §§ 1 og 2 dækker første forseelse, § 3 anden forseelse.

Lov af 30/3 1906 er loven om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte. § 2 vedrører utugt og blufærdighedskrænkelser, § 14 er patienter, indlagt på sygehus for behandling af kønssygdomme, der forlader sygehuset før tilladelse er indhentet.

Lov af 1/4 1911 er nogle midlertidige ændringer i straffelovgivningen. § 1 vedrører vold mod sagesløs person.

På samme måde som ovenfor skal her gøres rede for fordelingen af domfældte på straffelovsparagraffer i perioden 1933-39. Inddelingen er baseret på den i de officielle kriminalstatistikker anvendte, her fra 1939. Der sker få uvæsentlige ændringer i inddelingen i den officielle statistik gennem perioden. (83).

Tabel XXII: Domfældte 1933-39 i Odense købstads jurisdiktion fordelt på straffelovsparagraffer efter hovedforbrydelse og køn.

Straffelovsparagraf	Mænd	Kvinder
§§ 209-212	1	1
§§ 216-224	12	0
§§ 225, 230	2	0
§§ 228, 229	38	0
§ 232	20	0
§§ 233-235	<u>1</u>	<u>4</u>
Sædelighedsforbrydelser i alt	74	5

(83) St. M. 4,113,2, p. 76.

- 60 -

Straffelovsparagraf	Mænd	Kvinder
§§ 119-132	17	2
§§ 133-143	74	0
§ 237	0	0
§ 238	0	1
§§ 239, 240	0	0
§ 241	9	0
§ 242	0	0
§§ 244-248	70	1
§ 249	1	0
§ 251	0	1
§§ 256-259	20	25
§§ 243, 250, 252-255	<u>0</u>	<u>0</u>
Voldsforbrydelser i alt	191	30
§§ 166-168	0	0
§§ 171-173	77	10
§§ 174, 176-179	2	0
§§ 203, 204	0	0
§ 276	590	113
§ 277	2	1
§§ 278-280, 283	153	15
§ 281	1	0
§ 282	0	0
§ 284	28	12
§ 288	0	0
§ 291	2	1
§ 293	19	0
§§ 292, 294-304	<u>16</u>	<u>2</u>
Ejendomsforbrydelser i alt	890	154
§§ 98-118	0	0
§§ 144-157	0	0
§§ 158-160, 164, 165	9	7
§§ 161-163, 175	0	0
§§ 180, 181	0	0
§ 182	0	0
§§ 183-193, 195	0	0
§ 194	2	0
§ 196	0	0
§ 208	0	0
§§ 260-262	0	0
§§ 263-266	0	0
§§ 267-275	3	0
Andre §§	<u>9</u>	<u>1</u>
Andre forbrydelser i alt	23	8

Endvidere er der følgende domfældelser for betleri og løsgængereri:

§ 197	18	0
§ 198	1	4
§ 199	<u>1</u>	<u>15</u>
Løsgængereri og betleri i alt	20	19
Total antal registrerede overtrædelser i perioden 1933-39:	<u>1198</u>	<u>216</u>

- 61 -

Samlet antal registrerede domfældelser

perioden 1920-39:

2904 mænd 701 kvinder

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Nummerisk og procentvis delt på de forskellige forbrøydelsesarter, ser resultatet således ud:

Tabel XXIII: Domfældelserne 1920-32 og 1933-39 i Odense købstads jurisdiktion fordelt nummerisk og procentvis på forbrydelsesart og køn.

	1920-32				1933-39			
	Mænd	%	Kvinder	%	Mænd	%	Kvinder	%
A	157	9,2	98	20,2	74	6,2	5	2,3
B	55	3,2	5	1,0	191	15,9	30	13,9
C	1193	69,9	236	48,7	890	74,3	154	71,3
D	14	0,9	5	1,0	23	1,9	8	3,7
E	13	0,8	136	28,0	2	0,2	19	8,8
F	<u>274</u>	<u>16,1</u>	<u>5</u>	<u>1,0</u>	<u>18</u>	<u>1,5</u>	<u>0</u>	<u>0,0</u>
	1706	100,1	485	99,9	1198	100,0	216	100,0

A: Sædelighedsforbrydelser.

B: Voldsforbrydelser.

C: Ejendomsforbrydelser.

D: Andre forbrydelser.

E: Løsgængereri.

F: Betleri.

Kilde: Som tabel XXI og XXII.

I ovenstående og følgende tabel er lov 3/3 1860 §§ 1 og 2 regnet under løsgængereri, § 3 under betleri. Lov af 30/3 1906 §§ 1, 2 og 14 er regnet under sædelighedsforbrydelser, mens lov af 1/4 1911 §§ 1 og 2 er regnet under voldsforbrydelser.

Fordelt på procent af samtlige domfældte for de to perioder 1920-32 og 1933-39, ser resultatet således ud:

Tabel XXIV: Procentvis fordeling efter forbrydelsesart på samtlige domfældte i perioderne 1920-32 og 1933-39.

	1920-32			1933-39		
	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
A	7,2	4,5	11,7	5,2	0,4	5,6
B	2,5	0,2	2,7	13,5	2,1	15,6
C	54,5	10,8	65,3	62,9	10,9	73,8
D	0,6	0,2	0,8	1,6	0,6	2,2
E	0,6	6,2	6,8	0,1	1,3	1,4
F	<u>12,5</u>	<u>0,2</u>	<u>12,7</u>	<u>1,3</u>	<u>0,0</u>	<u>1,3</u>
	77,9	22,1	100,0	84,6	15,3	99,9

Om betydningen af litra A, B, C, D, E og F, se tabel XXIII.

Kilde: Som tabel XXI og XXII.

Som tidligere nævnt er de to straffelove ikke direkte sammenlignelige, da ordlyden i paragrafferne naturligvis ikke er identisk. En direkte sammenligning vil kræve en større juridisk undersøgelse, der ligger langt udenfor denne undersøgelses rammer at foretage.

For sammenlignelighedens skyld bringes her den procentvise fordeling taget fra de officielle kriminalstatistikker fra perioderne 1926-32 og 1933-37.

Tabel XXV: Procentvis fordeling af forbrydelsesarter efter køn fra de officielle kriminalstatistikker omfattende hele Danmark 1926-37.

	1926-32		1933-37	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Sædelighedsforbrydelser	7,6	8,0	8,0	6,1
Voldsforbrydelser	7,2	4,1	14,6	10,1
Ejendomsforbrydelser	63,9	56,8	66,6	63,8
Andre forbrydelser	2,0	2,8	4,5	5,0
Løsgængereri	0,6	27,3	6,2	14,9
Betleri	<u>18,8</u>	<u>1,0</u>	<u>99,9</u>	<u>99,9</u>
	100,1	100,0	99,9	99,9

Kilde: 1926-32: St. T. 5.rk B nr. 9, p. 40-41 og 82-83.

1933-37: St. M. 4,111,3, p. 13, 39, 65, 91, 117 og 172.

Det må erindres for perioden 1926-32, at lov af 30/3 1906 og af 1/4 1911 ikke er medregnet i den officielle statistik. Endelig skal det bemærkes, at den officielle kriminalstatistik for perioden 1933-37 ikke skelner mellem løsgængereri og betleri, men kun angiver summen af disse to forseelser.

Sammenlignes procenterne fra de officielle kriminalstatistikker 1926-32 med procenterne fra tabel XXIII 1920-32, ses en markant forskel i tallet for kvinders sædelighedsforbrydelser. Dette forhold må hænge sammen med, at herværende undersøgelse er foretaget udelukkende på materiale fra en storby, hvor prostitutionen trives bedre end for landet som helhed, hvor landdistrikterne trækker i modsat retning. Mærkværdigvis er voldsforbrydelserne mindre i Odense end for landet som helhed, mens ejendomsforbrydelserne for mænds vedkommende er højere, men for kvinder væsentligt lavere.

Sammenlignes der for perioderne 1933-37 og 1933-39, bemær-

kes det især, at kvindernes sædelighedsforbrydelser i Odense er faldet til under landstallene - det samme gælder løsgængeri og betleri. En endelig forklaring på dette er svær at angive - måske skyldes det en omprioritering af arbejdsopgaverne hos politiet i Odense eller en speciel liberal indstilling/fortolkning hos byens dommere. Ejendomsforbrydelserne ligger for begge køn et pænt stykke over landstallene, hvilket nok også må tolkes som et storbys-fænomen.

Herefter vil forbrydelserne blive udspecificeret på de enkelte år for at konstatere udviklingen indenfor hver forbrydelsesgruppe. Med "forhold til indeks" menes forholdet til indekset for det totale antal forbrydelser (tabel I) således, at udgangspunktet er 1920=148 domfældelser=indeks 100. Denne udregning er foretaget for dels at kunne drage sammenligning indenfor de 6 anvendte forbrydelseskategorier, dels konstatere udviklingen indenfor den enkelte kategori, samt i forhold til det samlede antal domfældte.

Tabel XXVI: Antal domfældelser pr. år 1920-32 i Odense købstads jurisdiktion indenfor hver enkelt forbrydelseskategori. 1920=148 domfældelser=indeks 100.

År	A	Forhold til indeks	B	Forhold til indeks	C	Forhold til indeks
1920	16	10,8	5	3,4	81	54,7
1921	9	6,1	5	3,4	76	51,4
1922	13	8,8	6	4,1	72	48,6
1923	14	9,5	2	1,4	86	58,1
1924	12	8,1	9	6,1	81	54,7
1925	17	11,5	2	1,4	93	62,8
1926	23	15,4	5	3,4	109	73,6
1927	29	19,6	3	2,0	156	105,4
1928	28	18,9	4	2,7	150	101,4
1929	35	23,6	6	4,1	131	88,5
1930	17	11,5	4	2,7	125	84,5
1931	22	14,9	5	3,4	135	91,2
1932	18	12,2	4	2,7	132	89,2
	255		60		1429	

(Tabellen fortsættes p. 64)

- 64 -

År	D	Forhold til indeks	E	Forhold til indeks	F	Forhold til indeks
1920	0	0,0	29	19,6	17	11,5
1921	0	0,0	14	9,5	36	24,3
1922	3	2,0	15	10,1	37	25,0
1923	2	1,4	17	11,5	17	11,5
1924	3	2,0	8	5,4	20	13,5
1925	2	1,4	8	5,4	19	12,8
1926	0	0,0	5	3,4	14	9,5
1927	2	1,4	11	7,4	22	14,9
1928	1	0,7	10	6,8	37	25,0
1929	2	1,4	13	8,8	21	14,2
1930	1	0,7	10	6,8	22	14,9
1931	2	1,4	8	5,4	10	6,8
1932	<u>1</u>	0,7	<u>1</u>	0,7	<u>7</u>	4,7
	19		149		279	

A: Sædelighedsforbrydelser.
 B: Voldsforbrydelser.
 C: Ejendomsforbrydelser.
 D: Andre forbrydelser.
 E: Løsgængereri.
 F: Betleri.

Hvilke paragraffer i straffeloven, de enkelte forbrydelseskategorier omfatter, kan ses af tabel XXI.

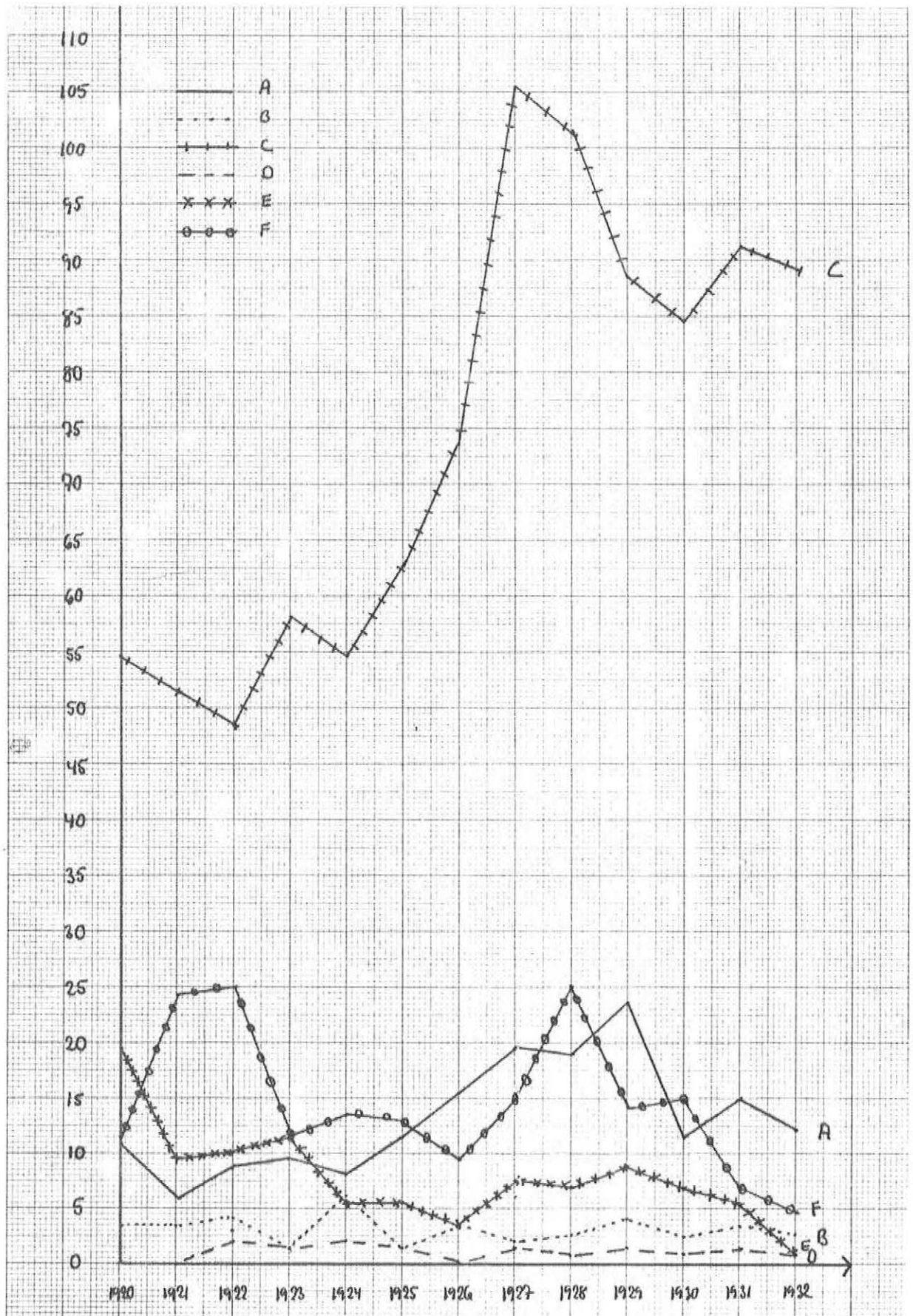
Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-32.

Tegnes resultatet ind på en figur, ses resultatet på side 65.

Kategori A, sædelighedsforbrydelser, er nogenlunde konstant indtil 1924, hvor efter den jævnt fordobles med maksimum i 1929 for derefter at falde ret voldsomt og ende med et niveau lidt over 1920-niveau. Voldsforbrydelserne er meget konstant igennem hele perioden, mest uregelmæssige 1923-25. Ejendomsforbrydelserne udgør langt den største stigning. 1924-27 er stigningen eksplosionsagtig, især det sidste år. En medvirkende årsag til dette kan som nævnt være Madsen-Mygdal regeringens spareprogram. Efter 1927 er tendensen faldende, men ender alligevel et godt stykke over 1920-niveau. Gruppen "andre forbrydelser" er ubetydelig, men med et meget jævnt forløb. Dette gælder ikke løsgængereri, der stort set er faldende igennem hele perioden og ender langt under 1920-niveau. Betleri er meget svingende med to maksimumperioder omkring 1921-22 og 1927-29. Derefter indtræder et meget brat fald.

Laves den samme beregning for de samme 6 forbrydelseskategorier i perioden 1933-39, ser resultatet ud som i tabel XXVII, side 66.

Fig. VII: Domfældelserne 1920-32 i Odense købstads jurisdiktion fordelt på forbrydelseskategorier.

Kilde: Som tabel XXVI.

Tabel XXVII: Antal domfældelser pr. år 1933-39 i Odense købstads jurisdiktion indenfor hver enkelt forbrydelseskategori. 1920=148 domfældelser=indeks 100.

År	A	Forhold til indeks	B	Forhold til indeks	C	Forhold til indeks
1933	3	2,0	16	10,8	110	74,3
1934	9	6,1	30	20,3	127	85,8
1935	12	8,1	40	27,0	160	108,1
1936	11	7,4	38	25,7	182	123,0
1937	16	10,8	35	23,6	163	110,1
1938	13	8,8	37	25,0	143	96,6
1939	<u>15</u>	10,1	<u>25</u>	16,9	<u>159</u>	107,4
	79		221		1044	

År	D	Forhold til indeks	E	Forhold til indeks	F	Forhold til indeks
1933	3	2,0	1	0,7	1	0,7
1934	3	2,0	3	2,0	1	0,7
1935	6	4,0	5	3,4	4	2,7
1936	7	4,7	7	4,7	7	4,7
1937	3	2,0	1	0,7	4	2,7
1938	4	2,7	3	2,0	0	0,0
1939	<u>5</u>	3,4	<u>1</u>	0,7	<u>1</u>	0,7
	31		21		18	

Hvilke paragraffet i straffeloven, de enkelte forbrydelseskategorier omfatter, kan ses af tabel XXII. Betydningen af litra A, B o.s.v. fremgår af tabel XXVI.

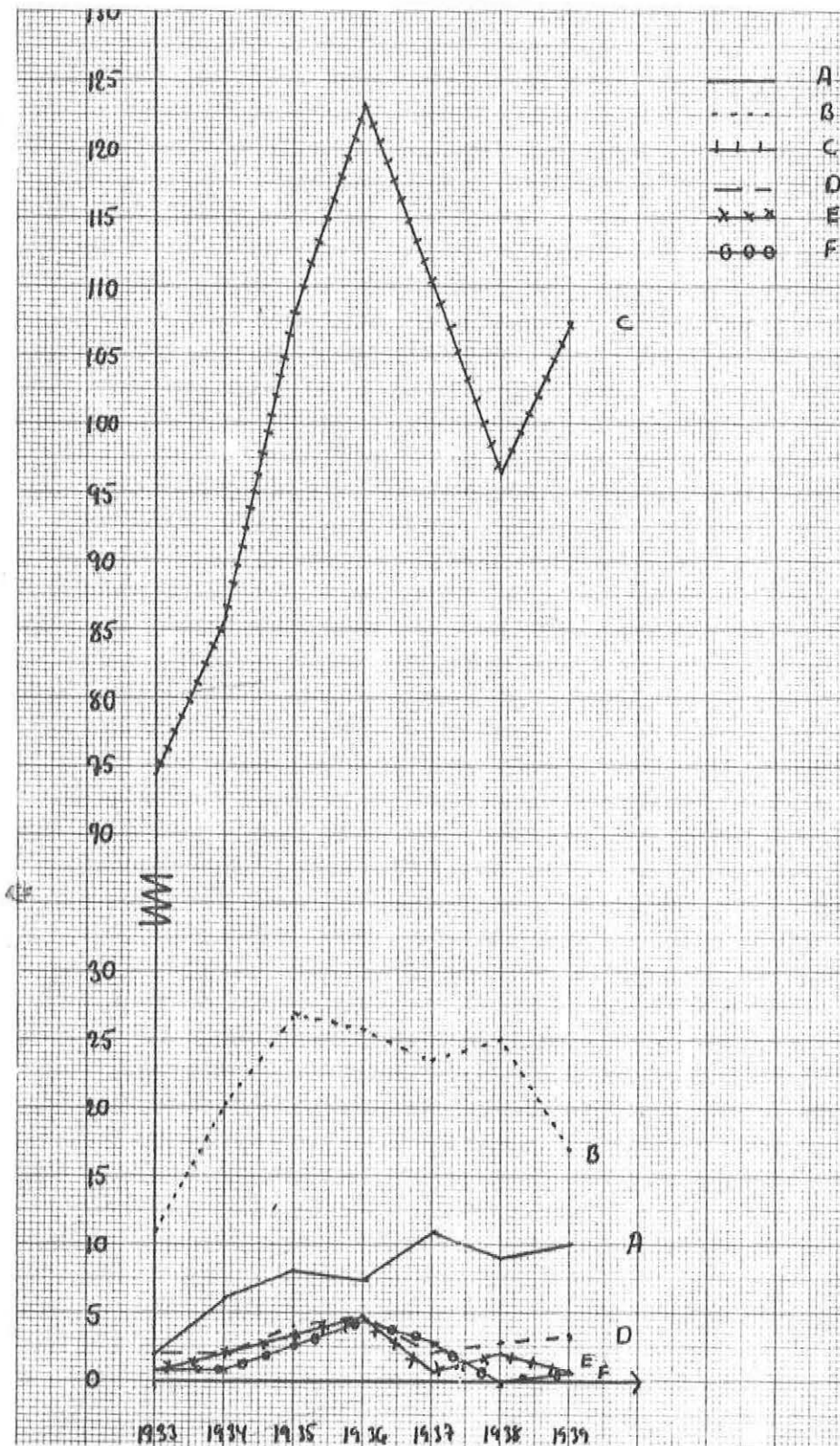
Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1933-39.

Tegnes resultaterne ind på kurver, fremkommer figur VIII på side 67.

Sædelighedsforbrydelserne i perioden 1933-39 er jævnt stigende, men er generelt på et lavere niveau end for perioden 1920-32. Derimod udgør voldsforbrydelserne en større del. Der sker en voldsom stigning 1933-35, hvorefter niveauet stagnerer indtil 1938, hvor der indtræder et fald. Kategori C, ejendomsforbrydelserne, stiger voldsomt 1933-36, falder derefter til 1938 for at stige igen det sidste år og ende på et niveau væsentligt højere end 1933-niveauet. Andre forbrydelser, løsgængeri og betleri er alle ubetydelige i denne periode, men har et meget ensartet forløb med en kulmination for alle 3 kategorier i 1936.

Konkluderende for hele perioden 1920-39 gælder vedrørende sædelighedsforbrydelserne, at de er stigende. Med den nye straffelov indtræder et numerisk fald, men den stigende tendens fortsætter. Faldet kan skyldes ændringer i liberal retning i straffeloven og/eller domspraksis. Voldsforbrydelserne forløber

Fig. VIII: Domfældelserne 1933-39 i Odense købstads jurisdiktion fordelt på forbrydelseskategorier.

Kilde: Som tabel XXVII.

i en meget jævn udvikling med en stigning efter den nye straffelovs ikrafttræden - voldsforbrydelserne kommer til at udgøre en større del af kriminaliteten. Her spiller det imidlertid

ind, at § 138 i den nye straffelov statistisk medregnes i denne kategori. § 138 er et spiritusforbud, der indgik i dommen hvis forbrydelsen var begået i beruset tilstand. (84). Dette forbud overtrædes ofter, se tabel XXII, hvor samtlige 74 overtrædelser i gruppen §§ 133-143, er overtrædelser af § 138. Ejendomsforbrydelserne viser sammen tendens i begge perioder. Når det samlede antal domfældelser stiger, er det næsten udelukkende indenfor ejendomsforbrydelserne stigningen ligger. Groft sagt er de øvrige kategorier kun præget af mindre udsving, mens det er indenfor ejendomsforbrydelserne stigningen ligger. "Andre forbrydelser" er uden betydning i begge perioder. Løsgængereri og betleri er faldet bemærkelsesværdigt i perioden 1933-39 i forhold til den tidligere periode. Dette hænger sammen med en afkriminalisering af disse forseelser i den nye straffelov ved, at der blev åbnet mulighed for tiltalefrafald. Tendensen til at benytte denne mulighed ses allerede fra 1930, hvor den nye straffelov blev offentliggjort. Retten har formentlig i nogen grad taget forskud på den nævnte mulighed.

Ovennævnte undersøgelser viser resultaterne for den nuværende hovedforbrydelse. Her vil der udover den nuværende hovedforbrydelse blive inddraget den sidst pådømte tidligere hovedforbrydelse. Dette sker for at konstatere i hvilket omfang fx domfældte for ejendomsforbrydelser tidligere er blevet pådømt for ejendomsforbrydelser. Det vil med andre ord blive søgt at give et fingerpeg i retning af, om de domfældte ændrer forbrydelseskategori, eller i hvor stor udstrækning de holder sig indenfor en enkelt kategori.

For perioden som helhed er konstateret 1940 domfældte, der tidligere er blevet dømt. For disse 1940 domfældte fordeler den nuværende hovedforbrydelse sig således:

Sædelighedsforbrydelser	:	160 domfældte
Voldsforbrydelser	:	152 domfældte
Ejendomsforbrydelser	:	1224 domfældte
Andre forbrydelser	:	24 domfældte
Løsgængereri	:	146 domfældte
Betleri	:	<u>234</u> domfældte
		1940 domfældte

Af de 160 domfældte for sædelighedsforbrydelser, er 44 tidligere dømt for samme forbrydelse, 9 for voldsforbrydelser,

(84) Lovtidende A 1930, p. 725.

78 for ejendomsforbrydelser, 3 for andre forbrydelser, 12 for løsgængeri og 14 for betleri. Stilles resultatet for samtlige forbrydelseskategorier op i en tabel, ser det således ud:

Tabel XXVIII: Nuværende og tidligere hovedforbrydelse fordelt efter forbrydelseskategorier.

Tidligere hovedforbrydelse	Nuværende hovedforbrydelse						I alt
	A	B	C	D	E	F	
A	44	9	51	1	14	5	124
B	9	62	36	2	2	11	122
C	78	76	1035	17	35	75	1316
D	3	0	15	0	3	1	22
E	12	1	21	1	87	3	125
F	<u>14</u>	<u>4</u>	<u>66</u>	<u>3</u>	<u>5</u>	<u>139</u>	<u>231</u>
	160	152	1224	24	146	234	1940

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Betydningen af litra A, B o.s.v., se tabel XXVI.

Stilles samme tabel op med procenttal, ser resultatet således ud:

Tabel XXIX: Nuværende og tidligere hovedforbrydelse fordelt i procent indenfor hver forbrydelseskategori.

Tidligere hovedforbrydelse	Nuværende hovedforbrydelse						I alt
	A	B	C	D	E	F	
A	27,5	5,9	4,2	4,2	9,6	2,1	
B	5,6	40,8	2,9	8,3	1,4	4,7	
C	48,8	50,0	84,6	70,8	24,0	32,1	
D	1,9	0,0	1,2	0,0	2,1	0,4	
E	7,5	0,7	1,7	4,2	59,6	1,3	
F	<u>8,8</u>	<u>2,6</u>	<u>5,4</u>	<u>12,5</u>	<u>3,4</u>	<u>59,4</u>	
	100,1	100,0	100,0	100,0	100,1	100,0	

Kilde: Som tabel XXVIII.

Indenfor ejendomsforbrydelserne er der en meget tydelig tendens i retning af, at de domfældte, der aktuelt er dømt indenfor kategorien, i stort omfang tidligere har været dømt indenfor samme kategori. Samme tendens gælder løsgængeri og betleri, omend i svagere grad, men dog har omkring 60 % af de aktuelt

dømte tidligere været dømt indenfor samme kategorier. Gruppen "andre forbrydelser" omfatter en masse forskellige forbrydelser og udgør kun en så lille del, at ingen tendens kan vurderes. Indenfor voldsforbrydelserne er der ligeledes en stor del, der tidligere er dømt for samme forseelse, men en større del er dog tidligere dømt for ejendomsforbrydelser. Sædelighedsforbrydelserne forholder sig som voldsforbrydelserne.

Konkluderende må siges, at der er en tydelig tendens til, at de domfældte bliver dømt indenfor samme forbrydelseskategori, når der er tale om forbrydelser, der mere eller mindre vedrører økonomi. Samme tendens kan også spores vedrørende de mere personrettede forbrydelser, men i noget svagere omfang.

Efter således at have konstateret hvilke straffelovsparagraffer, de dømte blev domfældt for, skal her gøres rede for hvilke domme, der idømtes for forseelserne.

Som det var tilfældet med straffelovsparagrafferne, er det også her nødvendigt ved redegørelsen for dommens art at holde tiden før og efter 1. januar 1933 adskilt, idet de to straffelove anvender forskellige former for straffe. Først gives en hovedoversigt over de idømte straffe, hvorefter dommene vil blive udspecificeret på de forskellige forbrydelseskategorier.

Af de i alt 3605 domme i perioden er 2758 ikke-betingede og 847 betingede. I procent svarer det til 76,5 % ikke-betingede og 23,5 % betingede. Det er de laveste domme, der især er betingede - den højest forekommende betingede dom er 2 tilfælde, hvor dommens længde er på 240 dage. 85,9 % af de betingede domme er på 60 dage eller derunder.

Det vil allerede nu være fremgået, at dommernes længde i denne undersøgelse er angivet i antal dage, hvilket ikke altid er tilfældet i kildematerialet. En sådan omregning har imidlertid været nødvendig af hensyn til EDB-kodningen, hvor en måned er blevet sat lig 30 dage. Ovennævnte dom på 240 dage svarer altså til 8 måneder angivet i dom/retsbøgerne.

Dommenes fordeling ser således ud:

Tabel XXX: Antal betingede/ikke betingede domme angivet i dage afsagt i Odense købstads jurisdiktion 1920-39.

Dommen i antal dage	Ikke-betinget	Betinget	I alt	% (3605=100 %)
4	9	1	10	0,3
5	1	1	2	0,1
6	44	3	47	1,3
7	4	0	4	0,1
8	50	7	57	1,6
10	35	24	59	1,6
12	82	0	82	2,3
14	31	6	37	1,0
15	5	0	5	0,1
18	40	0	40	1,1
20	124	132	256	7,1
24	5	0	5	0,1
30	239	163	402	11,2
36	1	0	1	0,0
40	254	253	507	14,1
42	34	0	34	0,9
48	1	0	1	0,0
50	20	31	51	1,4
60	342	107	449	12,5
66	1	0	1	0,0
70	10	1	11	0,3
72	6	0	6	0,2
80	177	44	221	6,1
90	176	19	195	5,4
100	21	5	26	0,7
120	259	40	299	8,3
150	52	2	54	1,5
180	71	6	77	2,1
210	9	0	9	0,2
240	178	2	180	5,0
270	4	0	4	0,1
300	13	0	13	0,4
360	163	0	163	4,5
390	1	0	1	0,0
450	30	0	30	0,8
540	66	0	66	1,8
720	48	0	48	1,3
810	1	0	1	0,0
900	8	0	8	0,2
1080	21	0	21	0,6
1260	5	0	5	0,1
1440	5	0	5	0,1
1800	5	0	5	0,1
1920	1	0	1	0,0
2160	2	0	2	0,1
Ubestemt	<u>104</u>	<u>0</u>	<u>104</u>	<u>2,9</u>
	2758	847	3605	99,6

Kilde: Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Det kan lyde ejendommeligt med de 104 ikke-betingede domme på ubestemt tid, men det skyldes det forhold, at nogle domme ikke er tidsbestemte. Det gælder fx hvor varetægtsfængsel er trådt i stedet for straf, og når der idømmes arbejdshus, ungdomsfængsel eller tvangsindlæggelser.

Som det fremgår af tabel XXX idømmes der kun meget få lange

domme. 94,5 % af samtlige domme er på 1 år eller derunder. Den højeste dom i perioden er på 6 års længde. Dette hænger sammen med, at undersøgelsen som nævnt kun omfatter sager pådømt ved retten som 1. instans.

Fordelt efter domarter falder dommene således:

Tabel XXXI: Dommene afsagt 1920-39 i Odense købstads jurisdiktion fordelt på domarter.

Domart	Antal	%
01 Fængsel på sædvanlig fangekost	1369	38,0
02 Simpelt fængsel	38	1,1
03 Fængsel på vand og brød	6	0,2
04 Forbedringshus	404	11,2
05 Tugthus	15	0,4
06 Tvangsarbejde	322	8,9
07 Varetægtsfængsel i stedet for straf	47	1,3
08 Hæfte	147	4,1
09 Fængsel	1200	33,9
10 Arbejdshus	32	0,9
11 Ungdomsfængsel	9	0,2
12 Andre straffe	16	0,4
	<u>3605</u>	<u>100,0</u>

Kilde: Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Stort set svarer domarterne 01-06 til de anvendte domarter i tiden op til 1. januar 1933 og domarterne 08-11 til tiden efter. 07 og 12 anvendes i hele perioden. (85).

Dette vil også fremgå af den næste tabel, hvor domarterne udspecificeres på forbrydelseskategorier.

Tabel XXXII: Dommene afsagt 1920-32 i Odense købstads jurisdiktion fordelt efter domart og forbrydelseskategori.

Domart	A	B	C	D	E	F	I alt
01	216	42	1003	16	23	58	1358
02	1	9	11	0	0	15	36
03	1	0	5	0	0	0	6
04	9	3	390	2	0	0	404
05	4	0	11	0	0	0	15
06	17	6	0	0	124	174	321
07	3	0	6	0	2	32	43
08	2	0	0	0	0	0	2
09	0	0	3	0	0	0	3
10	0	0	0	0	0	0	0
11	0	0	0	0	0	0	0
12	2	0	0	1	0	0	3
	<u>255</u>	<u>60</u>	<u>1429</u>	<u>19</u>	<u>149</u>	<u>279</u>	<u>2191</u>

(85) Om straffene i 1866-straffeloven, se Salmonsens Konversationsleksikon bd. IX, Kbh. 1920, p. 277 ff. Straffene efter 1930-straffeloven, se Gyldendals leksikon, bd. 4, Kbh. 1977, p.16-17.

A: Sædelighedsforbrydelser.
 B: Voldsforbrydelser.
 C: Ejendomsforbrydelser.
 D: Andre forbrydelser.
 E: Løsgængereri.
 F: Betleri.

Betydningen af tallene for domarterne, se tabel XXXI.

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-32.

Deles dommene fra perioden 1933-39 ind på samme måde, fås følgende resultat:

Tabel XXXIII: Dommene afsagt 1933-39 i Odense købstads jurisdiktion fordelt efter domart og forbrydelseskategori.

Domart	A	B	C	D	E	F	I alt
01	0	0	7	1	1	2	11
02	0	0	2	0	0	0	0
03	0	0	0	0	0	0	0
04	0	0	0	0	0	0	0
05	0	0	0	0	0	0	0
06	0	0	1	0	0	0	1
07	1	1	2	0	0	0	4
08	4	89	49	3	0	0	145
09	72	131	934	25	19	16	1197
10	1	0	30	0	1	0	32
11	0	0	9	0	0	0	9
12	1	0	10	2	0	0	13
	79	221	1044	31	21	18	1414

Kilde og kommentar: se tabel XXXII.

Det fremgår klart af tabel XXXII, at fængsel på sædvanlig fangekost er langt den mest almindelige domart i perioden 1920-32. Såvel ved sædelighedsforbrydelser, voldsforbrydelser, ejendomsforbrydelser som ved "andre forbrydelser" er det den mest brugte domart. Kun ved betleri og løsgængereri anvendes en anden domart i større omfang, nemlig tvangsarbejde. Forbedringshus anvendes især ved grovere tyverier samt i gentagelsestilfælde. Alle øvrige domarter er kun lidt anvendte i denne periode.

For perioden 1933-39 er fængsel totalt dominerende indenfor samtlige forbrydelseskategorier. Kun ved volds- og ejendomsforbrydelser anvendes ofte en anden domart, nemlig hæfte. Arbejdshus, der som nævnt blev idømt på ubestemt tid, anvendes især ved grovere tyverier og i gentagelsestilfælde.

I forbindelse med indførelsen af den nye straffelov pr. 1. januar 1933, blev der samtidig åbnet mulighed for at frakende en dømt person de borgerlige rettigheder som led i straffen. (86).

 (86) Lovtidende A 1930, p. 713 § 78.

Rettighederne kunne fradømmes ikke under 5 år og op til livstid. Denne form for straf eksisterede ikke længe - den blev afskaffet igen pr. 15. marts 1939. (87).

Der vil her kort blive gjort rede for omfanget af denne bestemmelses anvendelse. Følgende tabel viser resultatet:

Tabel XXXIV: Omfanget af frakendelse af de borgerlige rettigheder fordelt på domart 1933-39.

	Domart						I alt
	07	08	09	10	11	12	
Ingen frakendelse	0	145	372	3	9	8	537
5 år	4	0	725	1	0	0	730
6 år	0	0	1	0	0	0	1
8 år	0	0	2	1	0	0	3
10 år	0	0	86	7	0	1	94
Livstid	0	0	11	20	0	3	34
	4	145	1197	32	9	12	1399

Betydningen af tallene for domarterne, se tabel XXXI.

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1933-39.

Straffene fra perioden 1920-32 under domart 07 og 12 er trukket fra.

Det fremgår af tabellen, at de borgerlige rettigheder hyppigst blev frakendt i forbindelse med fængselsstraf og idømmelse til arbejds- og fængselsanstalt. I alt blev de borgerlige rettigheder frakendt ved 862 domme i perioden svarende til 61,6 % af samtlige.

Det kan altså konkluderes, at frakendelsen af de borgerlige rettigheder fandt sted i stort omfang i den korte periode ordningen eksisterede. Langt størstedelen fik frakendt rettighederne i 5 år, men ca. 10 % fik frakendt i 10 år og ca. 4 % på livstid.

Der er nu redegjort for kriminalitetens omfang og udvikling samt for de domfældtes køn, alder, fødested, bopæl, erhverv, forholdet mellem første gangs dømte og recidivister samt sluttelig for kriminalitetens art og dommene herfor.

Tilbage er nu at undersøge de domfældtes forhold til social forsorg.

(87) Frakendelsen medførte en vis debat i samtiden, se fx Ugeskrift for Retsvæsen 1934, p. 49 ff. Landsdommer Jørgen Trolle har behandlet problemet på en overskuelig måde i Ugeskrift for Retsvæsen 1950, p. 233-243.

4 C Forholdet mellem de domfældte og den offentlige forsorg.

I forholdet mellem de domfældte og den offentlige forsorg, vil følgende aspekter blive undersøgt: Først vil omfanget af domfældte, der modtager sociale ydelser blive søgt konstateret. Dernæst vil disses køn, alder, bopæl, erhverv, forholdet mellem første gangs dømte/recidivister, hvilket år, de modtog hjælp første gang i forhold til domfældelsesåret samt forholdet mellem forbrydelseskategori og domfældelsesår/første år for hjælp, blive undersøgt. Sluttelig konstateres omfanget af den hjælp, der blev modtaget året før/efter domfældelsesåret samt selve året. Der er i undersøgelsen kun inddraget socialhjælp, der ikke ydes i form af pensioner.

Af de i alt 3605 domfældte i perioden 1920-39, modtog 967 ikke hjælp fra socialvæsenet i Odense købstads jurisdiktion i perioden ca. 1867-1950. Dette svarer til, at 26,8 % ikke modtog hjælp, mens 73,2 eller 2638 domfældte modtog. Fordeles disse domfældte på køn, ser resultatet således ud:

Tabel XXXV: Domfældte 1920-39 fordelt på køn og modtaget/ikke-modtaget socialhjælp fra Odense kommunes socialvæsen ca. 1867-1950.

	Mænd	%	Kvinder	%	I alt	%
Ikke modtaget	664	18,4	303	8,4	967	26,8
Modtaget	<u>2240</u>	<u>62,1</u>	<u>398</u>	<u>11,0</u>	<u>2638</u>	<u>73,2</u>
	2904	80,5	701	19,4	3605	100,0

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

LAO. Odense socialvæsens registre ca. 1867-1950.

Der er således en meget stor del af de domfældte, der på et eller andet tidspunkt indenfor perioden ca. 1867-1950 har modtaget socialhjælp. Dette gælder især for mændenes vedkommende, hvilket måske hænger sammen med, at hjælpen til en familie blev ført på hans navn.

De gennemgåede registre fra Odense kommunes socialvæsen omfatter som nævnt perioden ca. 1867-1950. Dette betyder, at hvis de domfældte fra perioden 1920-39 har modtaget hjælp indenfor perioden 1867-1950, er de blevet registreret. Grunden til, at denne registreringsmåde er valgt, skyldes en interesse i at konstatere i hvor stort omfang, de domfældte er under social forsorg inden domfældelsen, og i hvor stort omfang de først kommer under social forsorg efter en domfældelse. Endelig erredet alene ved hjælp af socialvæsenets registre ikke muligt at konstatere, hvornår vedkommende har modtaget hjælp, blot at hjælp er ydet. Der kan således

godt være registreret en person, der er domfældt i 1920, men første gang har modtaget socialhjælp i fx 1947, og ligeledes en pådømt fra 1920, der første gang har modtaget hjælp i fx 1880. Derfor er det ikke muligt at opstille en tabel udspecificeret på de 20 valgte domsår og omfattende samtlige dømte 1920-39, der har modtaget socialhjælp, idet nogle jo kun har modtaget hjælp før/efter perioden.

I stedet vil blive opstillet en tabel, der viser, hvor mange af de domfældte, der har modtaget hjælp i selve domsåret samt året før/efter.

Tabel XXXVI: Domfældte 1920-39, der har modtaget socialhjælp i selve domsåret samt året før og/eller efter.

Domsår	A	B	C	D	E
1920	15	22	22	41	27,7
1921	14	29	26	42	30,0
1922	22	38	31	47	32,2
1923	29	33	25	45	32,6
1924	27	29	24	39	29,3
1925	23	26	21	38	27,0
1926	18	35	29	53	34,0
1927	41	55	43	80	35,9
1928	38	60	46	79	34,3
1929	36	46	39	67	32,2
1930	33	33	34	53	29,6
1931	28	37	33	59	32,4
1932	25	39	56	72	44,2
1933	21	51	48	70	51,9
1934	52	82	58	102	58,6
1935	88	90	80	128	56,1
1936	106	117	114	149	59,1
1937	83	108	84	125	56,1
1938	68	88	75	112	56,0
1939	<u>68</u>	<u>77</u>	<u>78</u>	<u>109</u>	52,9
	835	1095	966	1510	

A: Antal domfældte, der har modtaget hjælp året før domfældelse.

B: Antal domfældte, der har modtaget hjælp selve domåret.

C: Antal domfældte, der har modtaget hjælp året efter domfældelsen.

D: Antal domfældte, der har modtaget hjælp året før og/eller domåret og/eller året efter dom.

E: Kolonne D i % af samtlige domfældte det år.

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39 samt registre fra Odense kommunes socialvæsen ca. 1867-1950.

Det fremgår af tabel XXXVI, at i gennemsnit har de domfældte modtaget hjælp ca. de 2 ud af de 3 år, der er registrerede.

Ses på tallene numerisk har flest modtaget hjælp i selve domfældelsesåret samt året efter, hvilket giver anledning til den antagelse, at med en domfældelse opstår en akut økonomisk vanskelig situation, evt. i forbindelse med strafafsoningen. Denne situa-

tion tager derefter langsomt af - nogle vender måske tilbage til arbejdsmarkedet allerede året efter domfældelsen.

Herefter vil alderen ved domfældelsestidspunktet blive undersøgt blandt de 1510 domfældte, der er registreret i tabel XXXVI, kolonne D - altså de domfældte, der har modtaget hjælp året før og/eller domåret og/eller året efter dommen. Det ville også være muligt at konstruere en oversigt over alderen ved domfældelsestidspunktet for alle 2638, der har modtaget hjælp på et eller andet tidspunkt, men dette vil nemt give for lave værdier for de yngste domfældte, da registreringen af klienter i socialvæsenets registre standser i 1950.

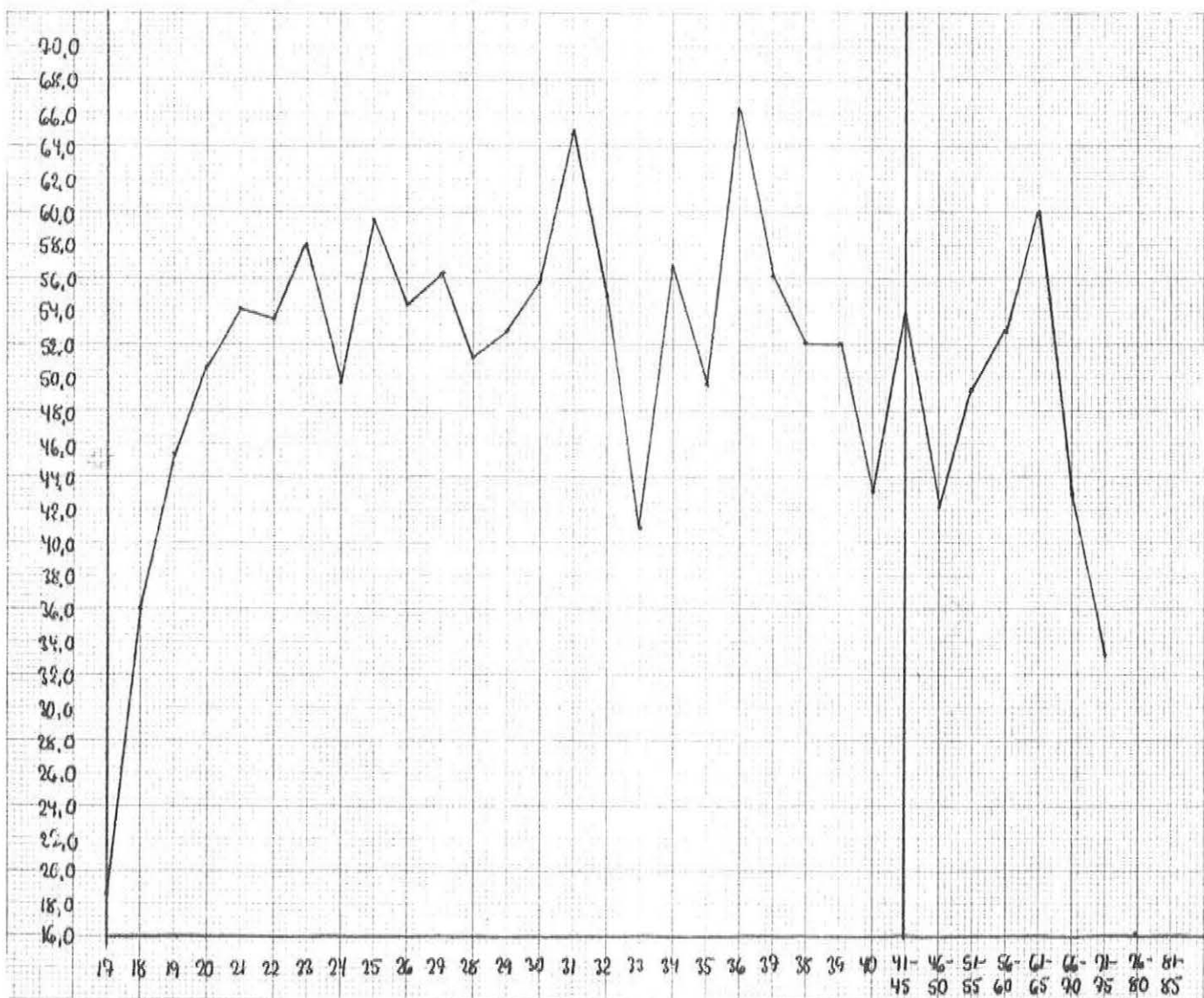
Tabel XXXVII: Alderen ved domfældelsestidspunktet for de domfældte registreret i tabel XXXVI, kolonne D.

Alder	Antal domfældte	% af samtlige domfældte, der modtager hjælp (2638=100 %)	A
16	0	0,0	0,0
17	5	0,2	18,5
18	40	1,5	36,0
19	83	3,1	45,4
20	92	3,5	50,8
21	97	3,7	54,2
22	91	3,4	53,5
23	105	4,0	58,0
24	78	3,0	49,7
25	94	3,6	59,5
26	74	2,8	54,4
27	59	2,2	56,2
28	58	2,2	51,3
29	59	2,2	52,7
30	52	2,0	55,9
31	53	2,0	64,6
32	46	1,7	54,8
33	31	1,2	40,8
34	44	1,7	56,4
35	34	1,3	49,3
36	43	1,6	66,2
37	32	1,2	56,1
38	25	0,9	52,1
39	26	1,0	52,0
40	16	0,6	43,2
41-45	92	3,5	53,5
46-50	38	1,4	42,2
51-55	23	0,9	48,9
56-60	10	0,4	52,6
61-65	6	0,2	60,0
66-70	3	0,1	42,9
71-75	1	0,0	33,3
76-80	0	0,0	0,0
81-85	0	0,0	0,0
	<u>1510</u>	<u>57,1</u>	

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.
 LAO. Odense socialvæsens registre ca. 1867-1950.
 Tabel X og tabel XXXVI.

Tallene i kolonne A er procentvis domfældte af de 1510 fra tabel XXXVI, kolonne D, sat i forhold til samtlige med den pågældende aldersangivelse. Fx modtog 50,8 % af samtlige 20 årige domfældte socialhjælp indenfor de 3 registrerede år. For at konstatere om det specielt er en bestemt aldersgruppe, fx de yngre domfældte, der især modtager socialhjælp, indtegnes tallene fra kolonne A på en figur. Resultatet ser således ud:

Fig. IX: Procentvis domfældte 1920-39 indenfor hver aldersgruppe, der modtog socialhjælp indenfor de 3 registrerede år.

Kilde: Som tabel XXXVII.

Ud fra figur IX må det konstateres, at alderen ingen betydning har i denne sammenhæng. Bortset fra de alleryngste, hvor registreringsgrundlaget er meget spinkelt, ligger de øvrige

aldersgrupper ~~centreret~~ omkring de 50 %. Kurven er ganske vist meget svingende, men da dette er både i opad- og nedadgående retning, afspejler den ingen entydig tendens, men kun tilfældigheder. Der er fx ingen rimelig forklaring på, at netop de 33-årige i ringere omfang end de 36-årige skulle have modtaget socialhjælp indenfor de 3 registrerede år.

Der vil herefter blive gjort rede for, hvor de domfældte 1920-39, der modtog socialhjælp de 3 registrerede år, havde bopæl. I denne forbindelse må tages samme forbehold vedrørende adresseoplysningerne som tidligere omtalt. (88). Her vil blive inddraget såvel sikre som usikre adresser under ét. Resultatet fremgår af tabel XXXVIII.

Tabel XXXVIII: Bopælsopgivelse angivet af mindst 0,5 % af de domfældte fra tabel XXXVI, kolonne D.

Gade	A	B	C
Albanigade	10	759	1,3
Allegade	8	713	1,1
Dannebrogsgade	12	159	7,5
Dronningensgade	8	1285	0,6
Frederiksgade	18	697	2,6
Færøgade	12	38	31,6
Grønnegade	11	233	4,7
Kongensgade	13	614	2,1
Nedergade	10	405	2,5
Nørrebro	22	905	2,4
Nørregade	8	805	1,0
Overgade	16	918	1,7
Overstræde	13	126	10,3
Paaskestræde	18	102	17,6
Ridehusgade	9	275	3,3
Roersvej	8	379	2,1
Sct. Jørgensgade	30	1663	1,8
Skibhusvej	8	1628	0,5
Sortebrødretorv	9	171	5,3
Søndre Boulevard	11	2345	0,5
Thorsgade	15	797	1,9
Tolderlundsvej	12	334	3,6
Vesterbro	18	1366	1,3
Vestergade	14	1020	1,4
Vestre Stationsvej	14	415	3,4
Vindegade	28	1073	2,6

A: Antal domfældte fra tabel XXXVI, kolonne D, der har været tilmeldt adresse på den pågældende gade indenfor perioden 1920-39.

B: Gadens indbyggertal pr. 5. november 1929.

C: Kolonne A i procent af kolonne B.

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Odense kommune. Navnekortene 1924-59 fra Odense kommunes folkeregister. - Odense Vejviseren 1930.

(88) Se undersøgelsen p. 17-23.

Vedrørende kolonne C betyder en procent som fx 31,6 for Færøgades vedkommende ikke, at 31,6 % af gadens indbyggere har fået en dom samt socialhjælp indenfor de 3 registrerede år, men at antallet af domfældte, der på et eller andet tidspunkt har boet i gaden og på et eller andet tidspunkt fået en dom samt socialhjælp indenfor de 3 registrerede år, er 31,6 % af befolkningen i gaden 1929.

Af de 1510 registrerede domfældte kendes ikke adresseoplysninger på 611. For 16 er den eneste oplysning, at de er meldt "Forsvundet", 25 er tilmeldt tvangsarbejdsanstalten, 19 epidemi- sygehuset og 40 arresthuset.

Tegnes de gader, hvor kolonne C har givet mindst 1 %, op på et bykort, ser resultatet ud som på side 81.

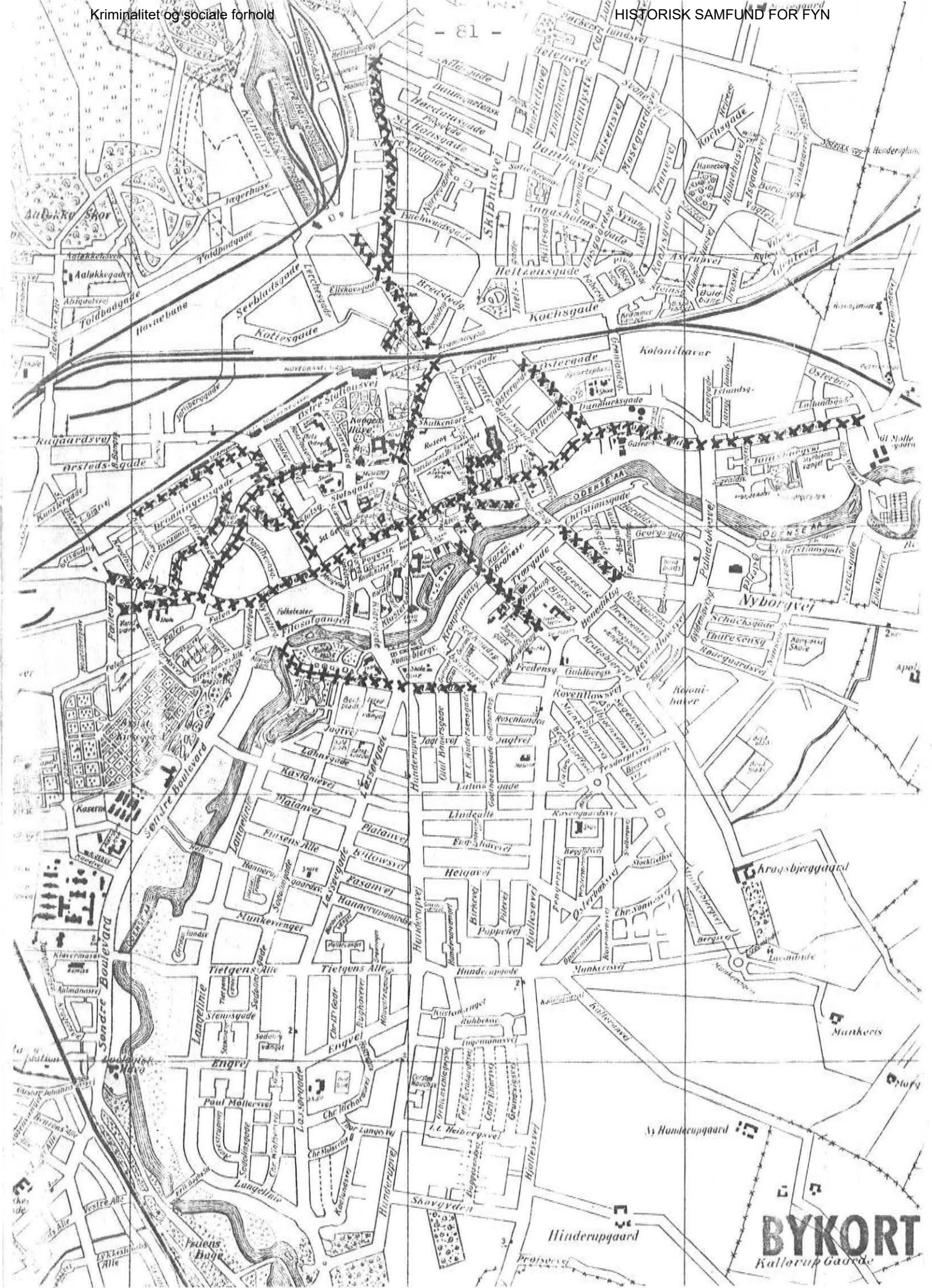
Tendensen er helt den samme som på kortene side 46 og 49: Koncentrationer i Nørrebro kvarteret, området omkring H.C. Andersens hus samt kvarteret vest for centrum omkring Kongensgade. Endelig er der også en koncentration på byens øst-vest gennemgående hovedfærdselsåre: Sct. Jørgensgade, Vestergade og Vesterbro. Enkelte gader har en meget høj koncentration, således Dannebrogsgade, Færøgade, Overstræde og Paaskestræde.

Undersøges erhvervene på de 1510 domfældte, der har modtaget hjælp året før og/eller domåret og/eller året efter, må 73 med det samme udelukkes, idet der i det anvendte kildemateriale ikke findes erhvervsoplysninger på disse. Iøvrigt må også i forbindelse med de her anvendte erhvervsopgivelser tages samme forbehold som tidligere omtalt. (89).

Følgende tabel viser de erhverv, der er opgivet af mindst 0,5 % af de domfældte, der har modtaget socialhjælp indenfor de 3 registrerede år.

Tabel XXXIX: Erhvervsangivelse opgivet af mindst 0,5 % af de domfældte fra tabel XXXVI, kolonne D.

(89) Se undersøgelsen p. 17-23.

BYKORT
Kallorup Gaarde

- 82 -

Erhverv	Antal domfældte	% af samtlige, der modtog hjælp. (2638=100 %)	% af alle, der har angivet dette erhverv.
Arbejdsmand	432	16,4	59,7
Bager	7	0,3	58,3
Barber	9	0,3	75,0
Bud	31	1,2	68,9
Chauffør	39	1,5	54,9
Ekspedient	7	0,3	46,7
Elektriker	8	0,3	42,1
Fabriksarbejder	15	0,6	25,0
Fodermester	8	0,3	57,1
Gartner	31	1,2	59,6
Havnearbejder	11	0,4	84,6
Husassistent	90	3,4	37,8
Handelsmand	39	1,5	60,0
Kommis	9	0,3	69,2
Kusk	9	0,3	69,2
Lagerarbejder	24	0,9	66,7
Landarbejder/karl	56	2,1	65,9
Landmand	11	0,4	91,7
Medhjælper	39	1,5	52,7
Maskinarbejder	33	1,3	46,5
Mekaniker	12	0,5	40,0
Murerarbejdsmand	10	0,4	58,8
Malersvend	19	0,7	61,3
Repræsentant	48	1,8	51,1
Sømand	44	1,7	57,9
Slagter	19	0,7	43,2
Slagtersvand	8	0,3	42,1
Snedker	19	0,7	55,9
Søfyrbøder	15	0,6	93,8
Skomager	7	0,3	35,0
Smed	12	0,5	44,4
Specialarbejder	8	0,3	66,7
Syerske	9	0,3	30,0
Tjenestekar/pige	29	1,1	38,2
Tjener	7	0,3	41,2
	<u>1174</u>		

Kilde: LAO. Odense kommunes socialvæsens registre.

Odense kommune: Navnekort 1924-59 fra Odense kommunes folkeregister.

Tabel XV og tabel XVI.

Indenfor følgende erhverv har således en meget stor del modtaget hjælp indenfor de 3 registrerede år: Bud, havnearbejder, handelsmand, kommis, kusk, lagerarbejder, landarbejder/karl, landmand, malersvend og søfyrbøder.

Konkluderende må siges, at næsten indenfor samtlige erhvervsangivelser, der repræsenterer mindst 0,5 % af de domfældte, som har modtaget socialhjælp de 3 registrerede år, modtager mindst 50 % socialhjælp. Kun få erhverv har en mindre procent, lavest ligger fabriksarbejderne med 25 %. Højest ligger søfyrbøderne med 93,8 %.

Af de 1510 domfældte, der har modtaget socialhjælp året før og/eller domåret og/eller året efter dommen, er forholdet mellem første gangs dømte og recidivister således:

Tabel XL: Første gangs dømte/recidivister blandt de domfældte fra tabel XXXVI, kolonne D.

Første gangs dømte	580	38,4 %
Recidivister	<u>930</u>	<u>61,6 %</u>
	1510	100,0 %

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

LAO. Odense socialvæsens registre ca. 1867-1950.

Tallene for samtlige domfældte i perioden uden hensyn til sociale ydelser var, som vist i tabel XVII, side 53, henholdsvis 46,2 % og 53,8 %.

Det kan således konkluderes, at recidivistprocenten er højere blandt domfældte, der modtager socialhjælp indenfor de 3 registrerede år, end blandt de domfældte som helhed, uden at det dog kan konstateres, hvad der er årsag og virkning.

Der skal herefter gøres rede for forholdet mellem domfældelsesåret og det første år, hvor socialhjælp er ydet. I tabellen vil kun figurere 2449 domfældte, idet der er 189 domfældte, hvor de nødvendige oplysninger ikke har kunnet indhentes i det anvendte kildemateriale.

Tabellen, der findes på side 84, viser, at de domfældte i stort omfang har modtaget socialhjælp inden selve domfældelsesåret. Dette er tilfældet med 1385 domfældte, eller 56,3 %, mens 765 eller 31,2 % først har modtaget hjælp efter domfældelsen.

I perioden op til domfældelsesåret er der en stigende tendens af domfældte, der første gang modtaget socialhjælp, hvilket må betyde, at disse domfældte er inde i en økonomisk vanskelig tid. I selve domfældelsesåret modtager ikke mindre end 12,2 % af de domfældte socialhjælp første gang, hvilket må hænge sammen med, at en domfældelse medfører en akut vanskelig økonomisk situation. Dette hænger naturligvis igen sammen med den domfældtes strafafsoning og dermed følgende tab af indtægt. I årene lige umiddelbart efter domfældelsesåret kommer der en del nye sociale klienter til, men antallet falder ret jævnt efter bare et par års forløb.

Yderpunkterne er så langt ude, at der må drages tvivl om enhver sammenhæng med domfældelsesåret - her skal blot nævnes, at en domfældt fra 1930 og en fra 1935 første gang modtager social-

hjælp i henholdsvis 1889 og 1894 - altså 41 år før domfældelses-tidspunktet. I den anden ende udgøres yderpunktet af en domfældt fra 1923, der første gang modtager socialhjælp 26 år efter, nemlig i 1949.

Tabel XLI: Forholdet mellem domfældelsesår og første år for socialhjælp blandt domfældte 1920-39, der har modtaget socialhjælp indenfor perioden ca. 1867-1950.

Antal år +% domåret	Antal domfældte	% (2449=100 %)
% 41-	2	0,0
% 36-40	2	0,0
% 31-35	8	0,3
% 26-30	6	0,2
% 21-25	20	0,8
% 16-20	54	2,2
% 11-15	125	5,1
% 10	36	1,5
% 9	52	2,1
% 8	67	2,7
% 7	46	1,9
% 6	83	3,4
% 5	118	4,8
% 4	137	5,6
% 3	151	6,2
% 2	192	7,8
% 1	286	11,7
Domåret	299	12,2
+ 1	146	6,0
+ 2	104	4,2
+ 3	72	2,9
+ 4	62	2,5
+ 5	53	2,2
+ 6	48	2,0
+ 7	51	2,1
+ 8	35	1,4
+ 9	29	1,2
+ 10	32	1,3
+ 11-15	91	3,7
+ 16-20	29	1,2
+ 21-25	12	0,5
+ 26-30	1	0,0
	<u>2449</u>	<u>99,7</u>

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Odense kommune socialvæsens registre samt hovedbøger ca. 1867-1933 og OD-regnskabskort 1933-ca. 1950.

Konkluderende må det konstateres, at langt størstedelen af de domfældte i de respektive domfældelsesår, har modtaget sociale ydelser inden domfældelsestidspunktet. Derimod ser behovet for socialhjælp efter en domfældelse ikke så voldsomt ud andet end lige i selve året og de første par år efter. Det er imidlertid nok ikke rimeligt at antage ovennævnte konklusion som endegyldig, idet

en massa her ikke registrerede forhold spiller afgørende ind, fx arbejds- og familieforhold.

Der vil herefter kort blive gjort rede for forholdet mellem forbrydelseskategori og domfældelsesår/første år for socialhjælp. Resultatet ser således ud:

Tabel XLIII: Forholdet mellem forbrydelseskategori og domfældelsesår/første år for socialhjælp.

	A	%	B	%	C	%
Sædelighedsforbrydelser	24	8,0	21	7,3	9	6,2
Voldsforbrydelser	28	9,4	29	10,1	10	6,8
Ejendomsforbrydelser	201	67,2	189	66,1	114	78,1
Andre forbrydelser	2	0,7	4	1,4	3	2,1
Løsgængereri	11	3,7	18	6,3	3	2,1
Betleri	333	110,0	25	8,7	7	4,8
	299	100,0	286	99,9	146	100,1

A: Domfældte, der første gang har modtaget socialhjælp i domfældelsesåret.

B: Domfældte, der første gang har modtaget socialhjælp året før domfældelsesåret.

C: Domfældte, der første gang har modtaget socialhjælp året efter domfældelsesåret.

Kilde: LAO. Dom/retsbøgerne fra retskreds nr. 38 1920-39 samt hovedbøger ca. 1867-1933 og OD-regnskabskort 1933-ca. 1950 fra Odense kommunes socialvæsen.

Det vil ikke være rimeligt på grundlag af ovennævnte tabel at drage endelige konklusioner, idet en masse individuelle forhold spiller ind for hver enkelt domfældt. På grundlag af ovenstående tabel alene, kan udledes, at domfældte, der første gang modtager socialhjælp året efter domfældelsen, i større omfang begår ejendomsforbrydelser end domfældte, der første gang får hjælp enten året før eller selve året, mens det omvendte er tilfældet for betleri.

Her vil sluttelig blive gjort rede for hvor store beløb, der blev ydet til de domfældte, der samtidig modtog socialhjælp. Først gøres der rede for de 1095 domfældte, der modtog hjælp i selve domsåret, derefter for de 835 domfældte, der modtog hjælp året før og sidst for de 966 domfældte, der modtog hjælp året efter domfældelsen.

Tabel XLIII: Socialhjælp i hele kroner modtaget af domfældte i selve domåret.

- 86 -

Beløb	Antal domfældte	%	
		(1095=100 %)	(2638=100 %)
1-9	87	7,9	3,3
10-49	234	21,4	8,9
50-99	121	11,1	4,6
100-199	194	17,7	7,4
200-299	141	12,9	5,3
300-399	74	6,8	2,8
400-499	36	3,3	1,4
500-599	34	3,1	1,3
600-699	28	2,6	1,1
700-999	57	5,2	2,2
1000-1999	78	7,1	3,0
2000-4999	<u>11</u>	<u>1,0</u>	<u>0,4</u>
	1095	100,1	41,7

Kilde: LAO. Dom/retsboegerne fra retskreds nr. 38 1920-39.

Hovedbøger ca. 1867-1933 samt OD-regnskabskort 1933-ca.1950 fra Odense kommunes socialvæsen.

Størstedelen af de domfældte, der modtager hjælp i domåret, modtager et beløb mellem 10 og 299 kroner. For at sætte tallene lidt i perspektiv, kan oplyses, at forsørgerens årsindtægt i en arbejderfamilie gennemsnitligt var 3140 kr. i 1922, 3470 kr. i 1931 og 3500 kr. i 1939. (90). En ret stor del, nemlig 78 domfældte, modtager således et beløb svarende til mellem 25 og 33 % af en arbejders årsindtægt, mens kun få modtager mere. Højeste hjælp ydes til 2 domfældte, der modtager mellem 2500 og 2999 kroner hver.

Tabel XLIV: Socialhjælp i hele kroner modtaget af domfældte året før domfældelsen.

Beløb	Antal domfældte	%	
		(835=100 %)	(2638=100 %)
1-9	56	6,7	2,1
10-49	160	19,2	6,1
50-99	114	13,7	4,3
100-199	162	19,4	6,1
200-299	99	11,9	3,8
300-399	53	6,3	2,0
400-499	27	3,2	1,0
500-599	28	3,4	1,1
600-699	22	2,6	0,8
700-999	43	5,1	1,6
1000-1999	63	7,5	2,4
2000-4999	<u>8</u>	<u>1,0</u>	<u>0,3</u>
	835	100,0	31,6

Kilde: Som tabel XLIII.

(90) Svend Aage Hansen, Bd. 2, p. 86.

Der er således ikke så mange domfældte, der modtager socialhjælp året før domfældelsesåret, som selve året. Beløbene, der modtages, ligger for størstedelens vedkommende igen mellem 10 og 299 kroner. Der er færre, der modtager større beløb året før end i selve domfældelsesåret. Største beløb er ydet til en domfældt i 1938, der i 1937 har modtaget mellem 3000 og 3499 kroner.

Tabel XLV: Socialhjælp i hele kroner modtaget af domfældte året efter domfældelsen.

Beløb	Antal domfældte	% (966=100 %)	% (2638=100 %)
1-9	54	5,6	2,0
10-49	174	18,0	6,6
50-99	129	13,4	4,9
100-199	173	17,9	6,6
200-299	109	11,3	4,1
300-399	59	6,1	2,2
400-499	38	3,9	1,4
500-599	55	5,7	2,1
600-699	18	1,9	0,7
700-999	51	5,3	1,9
1000-1999	93	9,6	3,5
2000-4999	<u>13</u>	<u>1,3</u>	<u>0,5</u>
	966	100,0	36,5

Kilde: Som tabel XLIII.

Der er flere, der modtager socialhjælp året efter domfældelsesåret end året før. Til gengæld er der færre, der modtager hjælp året efter end selve året. Dette bekræfter den allerede flere gange viste tendens, at der i selve domfældelsesåret let opstår en økonomisk vanskelig tid for den anklagede. Det undrer ikke, at behovet for hjælp er størst i selve domfældelsesåret, idet straffen oftest afsones umiddelbart efter domfældelsen og dermed skaber et eventuelt behov for hjælp hos den dømtes familie. Dette forhold kan også være medvirkende til det større tal året efter domfældelsen, men som det blev vist side 71 idømmes der kun meget få langvarige straffe - langt størstedelen er på under 4 måneders varighed. Året efter domfældelsen bliver en del domfældte sandsynligvis reetableret, nogle får måske arbejde igen, men en meget stor del må stadig støttes af socialvæsenet - og gennemgående med større beløb end i selve domfældelsesåret. Toppen af modtaget hjælp året efter domfældelsen udgøres af en domfældt fra 1939, der i 1940 har modtaget mellem 5000 og 5999 kroner.

Udspecificeres hjælpen modtaget i selve domåret på de enkelte domår, ser resultatet således ud:

Tabel XLVI: Socialhjælp i hele kroner modtaget af domfældte selve domåret udspecificeret på de enkelte år.

Beløb	Domår									
	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
1-9	3	1	6	6	8	4	7	7	13	5
10-49	6	5	9	7	2	2	6	13	8	12
50-99	5	4	5	4	2	2	2	6	1	4
100-199	2	8	5	7	5	4	5	5	9	6
200-299	2	1	5	2	4	5	5	5	9	6
300-399	1	3	0	0	1	1	3	2	6	5
400-499	2	1	1	2	1	1	0	4	1	1
500-599	1	2	1	0	2	2	3	5	2	2
600-699	0	1	1	1	0	3	1	1	1	0
700-999	0	1	2	0	1	0	1	3	4	4
1000-1999	0	2	0	3	2	2	2	4	5	1
2000-4999	0	0	3	1	1	0	0	0	1	0
	22	29	38	33	29	26	35	55	60	46

Beløb	Domår									
	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
1-9	2	5	5	1	2	0	2	4	3	3
10-49	5	11	7	13	16	22	28	29	18	15
50-99	1	2	2	8	20	10	16	12	11	4
100-199	11	5	5	11	12	22	22	24	14	12
200-299	0	6	5	8	13	10	15	17	14	9
300-399	2	1	2	2	5	11	7	9	8	5
400-499	2	1	3	2	1	2	3	1	3	4
500-599	0	0	1	0	0	3	3	3	1	3
600-699	2	0	2	0	1	3	5	1	3	2
700-999	4	3	5	3	7	3	5	1	6	4
1000-1999	4	2	2	3	4	3	11	7	7	14
2000-4999	0	1	0	0	1	1	0	0	0	2
	33	37	39	51	82	90	117	108	88	77

Kilde: Som tabel XLIII

Uden at det her er relevant nærmere at undersøge dette forhold, tyder det på, at hjælpen - selv når der tages hensyn til stigningen i lønningerne - gennemgående bliver væsentlig større i beløb efter socialreformens indførelse. Fx kan det ses, at af de 78 domfældte, der har modtaget mellem 1000 og 1999 kroner, ligger de 46 - altså over halvdelen - indenfor de 6 år af perioden, der ligger efter socialreformens indførelse.

Konkluderende må det konstateres, at en forbrydelse med efterfølgende domfældelse ofte medfører en økonomisk vanskelig situation med behov for socialhjælp. I en stor del af tilfældene er det nødvendigt at fortsætte med økonomisk hjælp et stykke tid efter domfældelsen, hvilket kan hænge sammen med, at den domfældte er blevet "stemplet" og dermed fx har sværere ved at få arbejde igen. Vedrørende størrelsen af den ydede hjælp, modtager langt

størstedelen mellem 10 og 300 kroner årligt, svarende til omkring 10 % eller derunder af en arbejders årlige gennemsnitlige indtægt.

5. Afslutning.

Her vil først blive givet en vurdering af, om undersøgelsens formål er blevet nået, derefter en kort sammenfatning af undersøgelsens resultater, idet det ikke er fundet formålstjeneligt at gentage delkonklusionerne fra hver enkelt emnes behandling.

Undersøgelsens formål: At konstatere omfanget af kriminaliteten i Odense 1920-39 samt at klarlægge en del forhold om de domfældte, herunder specielt forholdet til offentlig forsorg, må siges at være nået omend i noget forskellig grad af tilfredsstillelse. De rent konkrete oplysninger som fx antal domfældte, disses køn, alder o.lign. må siges at være løst efter formålet. De punkter, hvor dette derimod ikke er tilfældet, er de punkter, hvor de indsamlede oplysninger er baseret på de domfældtes egne oplysninger som fx bopæl og erhverv. Her bliver kildematerialets oplysninger så usikre, at der må tages en del forbehold, der forringer resultatet. Resultaterne er alligevel medtaget her netop for at gøre opmærksom på dette forhold. De domfældtes forhold til den offentlige forsorg må også vurderes til at være tilfredsstillende løst efter formålet, så bort set fra nogle enkelte aspekter, må undersøgelsens formål siges at være løst tilfredsstillende udfra mine intentioner.

Sammenfattende om kriminalitetens omfang og udvikling, må det konstateres, at kriminaliteten i perioden hverken er foruroligende stigende eller sensationelt faldende. Der sker et par vældige stigninger i perioden, men disse udjævnes igen efter et par års forløb. Mærkværdigvis medfører den økonomiske krise i begyndelsen af 1930'erne med høj arbejdsløshed, ikke nogen voldsom stigning i kriminaliteten, hvilket man kunne have ventet. Først et par år efter krisens kulmination stiger kriminaliteten, men ikke voldsomt. En medvirkende faktor til dette forhold kan være den omstændighed, at der netop pr. 1. januar 1933 trådte en ny straffelov i kraft. Denne lov var allerede offentliggjort i 1930, og de dømmende myndigheder har måske været noget tilbageholdende de sidste par år under den tidligere straffelov i erkendelse af den nye lovs mere liberale tendenser. Dette forhold er bevist i denne undersøgelse vedrørende betleri

og løsgænger.

Sammenfattende om undersøgelserne omkring de forskellige aspekter blandt de domfældte, må det nok erkendes, at de domfældte i stor udstrækning står, som det samfundet betragter som "tabere" i en del forhold. Denne undersøgelse har vist - på mere eller mindre overbevisende måde - at de domfældte i stor udstrækning havde de dårligste job. Desværre har det ikke været muligt at inddrage arbejdsløshedsforholdet. Det er ligeledes de domfældte, der bor i de boligkvarterer, der består af de ældste og dårligste boligmasser - og dermed jo nok også den billigste. Sidstnævnte forhold hænger sammen med den meget store procent af domfældte, der modtager socialhjælp. På det samlede materiale ligger tallet på omkring 75 %.

Det er ikke muligt på grundlag af nærværende undersøgelse at konkludere, hvad der er årsag og virkning til disse forhold. En sådan konstatering ville kræve en mere personrettet undersøgelse modsat denne, hvor der er lagt vægt på den statistiske fremstilling, der netop udemærker sig ved ikke at tage hensyn til individuelle tilfældigheder.

6. Kilde- og litteraturfortegnelse.A) Utrykt materiale.Rigsarkivet (RA)

Det statistiske Departements arkiv. Summarisk oversigt over antal forrethninger i retskredsene 1921-1960, 1 pk.

Landsarkivet for Fyn (LAO)1) Odense købstads politimesters arkiv.

Strafferegister, 10 kartoteker.

Omskrevne strafferegistre 1897-1945, 4 bd.

Straffeakter 1921-39, 199 pk.

Aktfortegnelser 1913-1940, 4 bd.

2) Odense købstads kriminaldommers arkiv.

Dombøger 1919-41, 9 bd.

Retsbøger 1919-40, 40 bd.

Retslister 1919-41, 11 bd.

3) Odense kommunale arkiv, socialvæsenet.

Fattigsager 1869-1933, 601 pk.

Hovedbøger I ca. 1867-1900, 16 bd.

Hovedbøger II ca. 1890-1933, 33 bd.

Hovedbøger III 1930-1933, 13 bd.

Register til personhovedbøgerne til 1933, 1 bd.

Navneregistrant 1901-33, 2 bd.

Navneregistrant til OD-numre 1933-1950, 5 bd.

OD-regnskabskort 1933-1950, 316 pk.

Odense kommunes folkeregisters arkiv.

Navnekort for Odense kommune 1924-59, 38 skuffer.

B) Trykt materiale.1) Lovsamlinger o.lign.

Departementstidende 1860 og 1866.

Lovtidende A følgende år: 1891, 1916, 1919, 1924, 1930,
1932, 1933 og 1936.

Ministerialtidende A følgende år:

1896, 1924, 1925, 1926, 1932, 1933 og 1939.

2) Statistiske udgivelser.

Statistiske Meddelelser (St,M) følgende numre:

4,51,1 - 4,63,1 - 4,76,1 - 4,86,2 - 4,100,2 - 4,105,1 -
4,111,3 - 4,113,2.

Statistisk Tabelværk (St.T.) følgende numre:

5.rk. A nr. 16 - 5 rk. A nr. 20 - 5.rk. B nr. 4 -

5.rk B nr. 8 - 5.rk. B nr. 9.

3) Opslagsværker, håndbøger o.lign.

Bruun, Henry: Dansk historisk Bibliografi 1913-42. Kbh. 1966-68.

Bruun, Henry: Dansk historisk Bibliografi 1943-47. Kbh. 1956.

D Dansk Bogfortegnelse 1901-november 1978. Kbh.

Dansk historisk årsbibliografi 1967, 1968, 1969. Kbh. 1972, 1973 og 1974.

Dansk tidsskriftindex 1915-november 1978. Kbh.

Erichsen & Krarup: Dansk historisk Bibliografi indtil Udgangen af 1912. Kbh. 1917-27.

Fyens Stiftstidende 6/11 1936 og 29/10 1936.

Goll, Aug.: Lov om Røttens Pleje af 11. April 1916. Kbh. 1916.

Gyldendals leksikon bd. 4, Kbh. 1977.

Hedeman, V & Tiedje, A: litteratur om Odense. Odense 1945.

Historiske specialer - en bibliografi (red. N.H. Frandsen). Kbh. 1978.

Madsen, C: Sogne, Købstæder, Kommuner, Forligskredse, Retskredse, Politikredse, Vurderingskredse og Skattekredse m.v. i Danmark 1. April 1929. Kbh. 1929.

Nie, Norman H et al: SPSS, sec. ed. New York 1975.

Odense Vejviser 1920-39. Årgangene 1922, 1926 og 1931 mangler.

Ordlister. Udsendt af Rigsarkivets 2. afdeling. Kbh. 1977.

Salmonsens Konversationsleksikon bd. IX, Kbh. 1920.

Socialministeriet (udg.): Socialreformen med Noter. Kbh. 1933.

Uddrag af Odense Byråds Forhandlinger 1924/25-1939/40.

4) Litteratur.

Forkortelser: NTFS: Nordisk tidsskrift for Strafferet. Kbh.

NTFK: Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskab. Kbh.

SM: Sociologiske meddelelser. Kbh.

JU: Juristen. Kbh.

UR: Ugeskrift for Retsvæsen. Kbh.

Baebenroth, Erhard: Statistisk Belysning af Kriminaliteten efter Verdenskrigen. JU 1935.

Beckman, L & Petersen, H (red): Kampen mod Forbrydelsen. Bd. 1-3, Kbh. 1951.

Bonde, C & Dalgaard, K: Folkeregistreringen i Danmark. Nordisk Statistisk Tidsskrift, bd. 8, Stockholm 1929.

- Christiansen, Karl O: Den kriminologiske forskning. Vindrosen 1966, bd. 2, Kbh. 1966.
- Christiansen, Karl O: Forbryderen og hans milieu. NTFS 1943-44.
- Christiansen, Karl O: Kriminologiens fundamentale Problemer. JU 1940.
- Christiansen, Karl O & Hurwitz, S: Kriminologi. Bd. 1 og 2. Kbh. 1968 og 1971.
- Christiansen, Karl O & Jensen, S: Kriminaliteten i Danmark. JU 1967.
- Christiansen, Karl O, Møller L & Nielsen, A: Kriminalitetsrisikoen i Danmark før og efter krigen. NTFK 1960 og 1961.
- Christiansen, Karl O & Pál, L: Det mandlige recidiv i Danmark 1933-60. NTFK 1965.
- Christie, Nils: Kriminalsociologi. Oslo 1965.
- Cohen, J.L.: Hjælpekasseloven. Kbh. 1925.
- Dahl, Ottar: Grunntrekk i historieforskningens metodelære. Oslo, Bergen, Tromsø 1967.
- Friis, H & Warburg, E: Langvarigt forsorgsunderstøttede. Kbh. 1960. Heri bilag 3: Kühl, P.H.: Socialpsykologisk undersøgelse af kriminalitet og offentlig forsorg.
- Geill, C: Forbrydelsens Aarsager og Forebyggelse. Kbh. 1902.
- Goll, Aug.: Strafferetsplejen efter Lov 11. April 1916. NTFS 1917.
- Haarløv, Tyge: Hovedlinjer i udviklingen af retsreglerne vedrørende offentlig forsorg. Socialt tidsskrift afd A, 10-11, Kbh. 1954.
- Hansen, E, Haugaard Jensen, J & Voss, L: Sociale studier i Århus 1870-1906. Århus 1975.
- Hansen, Svend Aage: Økonomisk vækst i Danmark. Bd. 2 1914-70. Kbh. 1974.
- Hansen, Victor: Ændringerne i den danske Strafferetspleje. NTFS 1937-38.
- Heide-Jørgensen, G: Den nye Straffelov i Praksis. UR 1935.
- Hurwitz, Stephan: Den danske kriminalret. Almindelig del. Kbh. 1971.
- Hurwitz, Stephan: Den danske kriminalret. Speciel del. Kbh. 1965.
- Hurwitz, Stephan: Den danske Strafferetspleje. Kbh. 1949.
- Høgh, E & Wolf, P: Kriminalitet i velfærdssamfundet. Kbh. 1975.
- Høgh, E, Kaarsen, J & Wolf, P: Kriminalitetshyppigheden i Danmark. NTFK 1958.

- Høgh, E & Wolf, P: Kriminalitetsfrekvens og social klasse. Danmark 1954. SM 4. serie, 1958, Kbh. 1958.
- Israel, J (red): Sociala avvikelser och social kontroll. Stockholm 1964.
- Jacobi, Adam: Fortabelse af borgerlige Rettigheder efter Straffelov 15. April 1930 § 78. UR 1934.
- Jørgensen, Harald: Studier over det offentlige Fattigvæsens historiske Udvikling i Danmark i det 19. Aarhundrede. Kbh. 1940.
- Kallestrup, Lauge: Straffrekvensen i forskellige sociale grupper. NTFK 1954.
- Kjerschow: Forbrydelsens Aarsager. Kbh. 1940.
- Kühl, P.H: se Friis & Warburg.
- Manniche, Erik (red.): Social forandring. Kbh. 1970.
- Heri: Wolf, P: Ændringer i kriminalitetsmønsteret.
- Møglestue, Idar: Kriminalitet og social bakgrunn. Samfunnsøkonomiske Studier nr. 11. Oslo 1962.
- Noordhoek, Johs.A: Sociale klassifikationer. Socialforskningsinstituttets studie nr. 17. Kbh. 1969.
- Philip, Kjeld: Staten og fattigdommen. Kbh. 1947.
- Rasmussen, Erik: Velfærdsstaten på vej. Politikens Danmarkshistorie bd. 13. Kbh. 1971.
- Schyter, K (udg): Kriminologisk handbok. Stockholm 1955.
- Sveri, Knut: Kriminalitet og alder. Uppsala 1960.
- Trolle, Jørgen: Fortabelse af borgerlige rettigheder. UR 1950.
- Wolf, Preben: Kan vi forudsige kriminelt recidiv? NTFK 1955.
- Wolf, Preben: Kriminalitet og social klasse. SM 3. serie nr. 2, 1957.
- Wolf, Preben: Om definitionen af forbryderbegyndere. NTFK 1959.
- Wolf, Preben: Recidivproblemer i kriminalsociologisk belysning. SM 1954/55, 2. serie nr. 1, Kbh. 1954.
- Wolf, Preben: Se også Manniche, Erik.

Hidtil er udkommet:

- Nr. 1 Lotte Jansen: HOVERIET TIL EGESKOVGÅRD.
Gårdmandshoveriet indtil hoveriafløsningen i det
19. årh. 1977 (udsolgt).
- Nr. 2 K. Bang Mikkelsen: DEGNE OG SKOLEHOLDERE samt kateketer,
klokkere og organister i Fyns stift indtil 1814. 1977.
Kr. 50,00 + moms.
- Nr. 3 Hans Henrik Jacobsen: STUDIER I FYNske VIDER OG VEDTÆGTER
1500-1800. 1977.
Kr. 20,00 + moms.
- Nr. 4 Kirsten Helle Pedersen: KAMPEN OM KERTEMINDEBANEN.
En undersøgelse af anlæggelsen af en privat-
bane i 1890'erne, 1978 (udsolgt).
- Nr. 5 Carsten Egø Nielsen: KRIMINALITET OG SOCIAL FORSORG i
Odense 1920-39. 1979.
Kr. 45,00 + moms.